

BIBLIOGRAFIE INDUSTRIELE ARCHEOLOGIE & INDUSTRIEEL ERFGOED IN BELGIE (XI)

Patrick VIAENE

Hogeschool Gent

Departement Academie

Beheerder van SIWE (Stichting Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed vzw)

Ten geleide

Deze bijdrage vormt de elfde aflevering van de reeks 'Bibliografie industriële archeologie & industrieel erfgoed in België'. De afleveringen 1 tot en met 10 vindt men in TIC-delen 35, 39, 44, 47, 52, 56, 59, 63, 67 en 71.

De attente lezer zal in de afgelopen jaargang 2001 vruchteloos gezocht hebben naar ons bibliografisch vervolgdeel. Een computervirus wiste de volledige, niet op diskette opgeslagen bibliografische databank 2001-2002 uit de digitale bestanden van de redacteur. Langzaam maar zeker werden de gegevens opnieuw (grotendeels) bijeengesprokkeld. Het euvel wordt dus met de huidige bibliografische aflevering zo goed mogelijk verholpen.

In dit lijvige (elfde) bibliografische vervolgdeel, waarvan de redactie op 1 augustus 2002 werd afgesloten, werden traditiegetrouw naast recente titels ook een aantal oudere, niet eerder vermelde bijdragen opgenomen. Dit is in deze elfde aflevering nog meer het geval dan in de vorige edities, onder meer omdat alle oude jaargangen van de bibliografische *Jaarboeken van de Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde*, in boekvorm gepubliceerd tot en met 1993, geëxcerpeerd werden.

Wat de gevolgde methode betreft werden de stelregels, geformuleerd in de eerste edities, verder gevolgd. De nummering van de titels loopt dus gewoon door. Onze bibliografie 'Deel X' eindigde met het nummer 3350. We beginnen dus deel XI met nummer 3351 en eindigen met nummer 3918 (568 titels).

We herhalen traditiegetrouw dat de samensteller al uw opmerkingen, suggesties en aanvullingen ten zeerste op prijs stelt. De redacteur is er zich immers van bewust dat deze bibliografie geen aanspraak kan maken op volledigheid, hoezeer hij ook bekommerd is om de interessantste bijdragen omtrent industriële archeologie en industrieel erfgoed te een vermelding te geven. We hopen dat deze bibliografie ook nu een nuttige instrument zal zijn bij uw zoektocht naar industrieel archeologische literatuur.

BELANGRIJKSTE GEBRUIKTE AFKORTINGEN

A.G.R. = Archives Générales du Royaume
A.I.S. = Archéologie Industrielle de la Sambre asbl
Diss. = Dissertation (Verhandeling)
DGATL-DMSF = Direction Générale de l'Aménagement du Territoire et du Logement – Division des Monuments, Sites et Fouilles
GRSMA = Groupe de Recherches Souterraines en Milieu Artificiel
IWE = Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed (Contactblad van SIWE)
KAW, LSKB = Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België
K.U.L. = Katholieke Universiteit Leuven
M.I.A.T. = Museum voor Industriële Archeologie en Textiel
M & L = Monumenten & Landschappen
P.I.W.B. = Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles asbl
TIC = Tijdschrift voor Industriële Cultuur
TICCIH = The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage
U.C.L. = Université Catholique de Louvain
U.E.M. = Université de l'Etat de Mons
U.G. = (Rijks-)Universiteit Gent
U.L.B. = Université Libre de Bruxelles
Verhandl. = Verhandeling
V.U.B. = Vrije Universiteit Brussel
VVIA = Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie

Index: namen van auteurs

INDELING IN RUBRIEKEN

- 0. Selectie internationale werken
- 0.1 Naslagwerken & bibliografieën
- 0.2 Buitenlandse tijdschriften
- 1. Bibliografieën (België)
- 2. Tijdschriften (België)
- 3. Theorie, definities en methodologie
- 4. Historiografie
- 5. Bronnen
- 5.1 Iconografie
- 5.2 Documenten
- 5.3 Materiële documenten
- 5.4 Mondelinge bronnen
- 6. Behoud, wetgeving en monumentenzorg
- 7. Renovatie, hergebruik en toerisme
- 8. Musea
- 9. Gidsen, inventarissen en routes
- 10. Regio en stad
- 10.1 België (algemeen)
- 10.2 Vlaanderen
- 10.3 (Provincie) Antwerpen
- 10.4 Limburg
- 10.5 Oost-Vlaanderen
- 10.6 West-Vlaanderen
- 10.7 Wallonië
- 10.8 Hainaut (Henegouwen)
- 10.9 (Provincie) Liège (Luik)
- 10.10 Luxembourg (Luxemburg)
- 10.11 (Provincie) Namur (Namen)
- 11.1 Vlaams-Brabant
- 11.2 Waals-Brabant
- 11.3 Brussel / Bruxelles
- 11. Productie en reproductie
- 11.1 Land- en Tuinbouw
- 11.2 Grond- en Delfstoffen
- 11.3 Energie & motoren
- 11.4 Industrieën op agrarische basis
- 11.5 Textiel
- 11.6 Confectie / Kleding
- 11.7 Metaal & non-ferro
- 11.8 Chemie
- 11.9 Glas
- 11.10 Keramiek & steen
- 11.11 Papier & drukkerijen, houtverwerking
- 11.12 Vervoer & communicatie
- 11.12. A Scheepvaart
- 11.12. B Spoorwegen, tram & bus
- 11.12. C Rijtuigen
- 11.12. D Post, telegraaf & telefoon
- 11.13 Bouwnijverheid, huisvesting & architectuur
- 11.13. A Huisvesting
- 11.13. B Architectuurgeschiedenis
- 11.14 Distributie, handel & stapelplaatsen
- 11.15 Hygiëne & comfort
- 11.16 Ontspanning & opvoeding
- 12. Historische geografie & vorming van het landschap
- 13. Geschiedenis van de techniek

0. Selectie internationale werken

(3351) *Aree industriali dismesse tra memoria e futuro / Friches industrielles entre mémoire et avenir / Vervallen fabrieksterreinen tussen herinnering en toekomst*. Ecomusée Le Creusot-Montceau - France, Museo dell'industria e del lavoro Comune di Sesto San Giovanni - Italia / La Fonderie Bruxelles - Belgique. S. l., (Culture 2000), 2002.

(3352) G.L. ARENDS, *Sluizen en stuwen. De ontwikkeling van de sluis- en stuwbouw in Nederland tot 1940. Bouwtechniek in Nederland 5*. Delft/Zeist, (Delftse Unversitaire Pers & Rijksdienst voor de Monumentenzorg) 1994.

(3353) Jean-François BELHOSTE, Paul SMITH (red.), *Paris, ville de patrimoine industriel. Dossier*. In: L'archéologie industrielle en France, nr. 35, décembre 1999, p. 26-87.

(3354) Herman HAGENS, *Op kracht van stromend water. Negen eeuwen watermolens op de Veluwe*. Hengelo, (Uitgeverij Smit van 1876) 2000.

(3355) Claudie HERBAUT, Bernard ANDRE, *Mémoire de l'industrie en Bretagne*. Paris, (Editions Apogée) 2001.

(3356) Alexander KIERDORF, Uta HASSLER, e.a., *Denkmale der Industriezeitalters. Von der Geschichte des Umgangs mit Industriekultur*. Berlin / Tübingen, (Wasmuth / Denkmalpflege & Bauforschung der Universität Dortmund) 2000.

(3357) Bernard KNAPP, Vincent C. PIGOTT, Eugenia W. HERBERT (Eds.), *Social approaches to an industrial past. The archaeology and anthropology of mining*. London / New-York, (Routledge) 1998.

(3358) Catherine MANIGAND-CHAPLAIN, *Les sources du patrimoine industriel*. <Documents & méthodes nr. 4>. Paris, (Cilac / Editions du patrimoine) 1999.

(3359) Peter NIJHOF, *Molenbibliografie*. Zutphen, (De Walburg Pers) 1982.

(3360) Marilyn PALMER, Peter NEAVERSON (red.), *From Industrial Revolution to Consumer Revolution. Transactions TICCIH 2000, Millenium Conference*. London, (TICCIH / The Association for Industrial Archaeology) 2001.

(3361) Marilyn PALMER, Peter NEAVERSON, *Industrial Archaeology. Principles and practice*. London / New-York, (Routledge) 1998.

(3362) Michael STRATTON, *Industrial buildings. Conservation and regeneration*. London / New York, (E & FN Spon) 2000.

0.1 Naslagwerken & bibliografieën

(3363) Lieven DENEWET, *Stortvloed van Franse molenboeken in 1994-1999*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 1, januari - maart 2000, p. 55-56.

(3364) Ute GEORGEACOPOL-WINISCHHOFER, *Vom Arbeitshaus zur Grossindustrie*. Wien, (Österreichischer Kunst- und Kulturverlag) 1998.

(3365) Patrick VIAENE, *Het 11de Congres van TICCIH te London - Groot-Brittannië: verslag van een ooggetuige*. In: IWE, nr. 11, juni 2001, p. 3-8.

2.2 Buitenlandse tijdschriften

1. Bibliografieën (België)

(Zie ook: 3473)

(3366) J. GERITS, *Bibliografisch overzicht van het postwezen in Vlaanderen*. In: Ons Heem, jg. 42, 1988, p. 62-67.

(3367) Geert LEEMAN, *Interessante tijdschriftartikelen en internetlinks in verband met maritiem erfgoed (in het bijzonder de binnenscheepvaart)*. In: TIC, 2de trimester 2002, deel 78, Cahier 22/A, p. 44-49.

(3368) Patrick VIAENE, *Bibliografie industriële archeologie en industrieel erfgoed in België. Deel X*. In: TIC, deel 71/2, 3de trimester 2000, Cahier 15/2, p. 13-24.

2. Tijdschriften (België)

(3369) In de steigers. *Monumentennieuws uit West-Vlaanderen*. Brugge, 1998-.

3. Theorie, definities en methodologie

(Zie ook: 3358, 3361)

(3370) Johan DAVID, *De genormaliseerde terminologie in het gereedschapsonderzoek*. In: Technologia, jg. 8, 1985, p. 77-96.

(3371) Johan DAVID, Marijke WIENEN, *Het identificeren van technische voorwerpen ID-Doc helpt*. In: Oost-Vlaamse Zanten. Tijdschrift voor Vlaamse Volkscultuur, jg. 76, nr. 3, 2001, p. 241-244.

(3372) M. DRIESSEN, *Oude water- en windmolens, industriële archeologie?* In: Limburg, tijdschrift van geschiedenis, oudheidkunde en volkskunde, jg. 55, 1976, p. 127-129.

(3373) Peter SCHOLLIERS, Marc JACOBS (red.), Hilde SCHOEFS (red.), Jeroen WALTERUS (red.), *IA @ WWW in .BE en .NL Internet, geschiedenis en volkscultuur in Vlaanderen en Nederland in de 21ste eeuw. 1. Industriële archeologie*. Brussel, (Vlaams Centrum voor Volkscultuur) 2002.

4. Historiografie

(3374) Peter SCHOLLIERS, *Sur la notion et l'avenir de l'historiographie sociale de l'époque contemporaine en Belgique*. In: Les Cahiers de La Fonderie, nr. 26, 2002, p. 35-37.

(3375) Harry VAN ROYEN, *Een status quaestionis van het brouwerijonderzoek in Vlaanderen na 1992*. In: IWE, nr. 10, december 2000, p. 3-6.

5. Bronnen

(Zie ook: 3662)

5.1 Iconografie

(Zie ook: 3594, 3642, 3653, 3659, 3684, 3710, 3758, 3840, 3841, 3873, 3874, 3875, 3876)

(3376) Anne ASKENASI-NEUCKENS, Hubert GALLE, *Les derniers ouvriers libres. Le travail à domicile en Belgique*. Brussel, (Archives de l'ULB / Editions Luc Pire) 2000.

(3377) P. BARE, *Herstal en cartes postales et photos anciennes (2 delen)*. Liège, 1984.

(3378) Fernand DEPRINCE, *Le haut fourneau de la fin du 19e siècle vu par les artistes*. In: Bulletin trimestriel de l'asbl Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles, nr. 47, 2001, p. 2-8.

(3379) Fernand DEPRINCE, *Le haut fourneau de la fin du 19e siècle vu par les artistes*. In: Bulletin trimestriel de l'asbl Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles, nr. 48, 2002, p. 2-6.

(3380) Paul HESTERS, *Molenfotografie in het interbellum (I)*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 1, januari-maart 2000, p. 41-47.

(3381) Paul HESTERS, *Molenfotografie in het interbellum (II)*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 2, april-juni 2000.

(3382) Paul HESTERS, *Molenfotografie in het interbellum (III)*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 3, juli-september 2000, p. 157-161.

(3383) Paul HESTERS, *Molenfotografie in het interbellum (IV)*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 4, oktober - december 2000, p. 227-228.

(3384) Paul HESTERS, *Molenfotografie in het interbellum (V)*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 2, april-juni 2001, p. 94-98.

(3385) Erwin JOOS, *Eugeen Van Mieghem 1875-1930. Gedreven observator van het leven in een kosmopolitische wereldhaven*. In: Rita JALON, John EVERAERT, Robert VERVOORT, Marc JOUREE e.a., *Landverhuizers*. Antwerpen als kruispunt van komen en gaan. Antwerpen, (Pandora) 2002, p. 17-23.

(3386) Godfried VAN MULLEM, Flor VAN OTTERDIJK, Robert VERVOORT, *Den dokwerker. De harde jaren*. Antwerpen, (Pandora) 2000.

(3387) A. VANDENBROECK & D. GRIMMAUX, *Mengeot frères. Photographie à Châtelet de 1900 à 1935*. Châtelet, (Le vieux Châtelet) 2002.

5.2 Documenten

(Zie ook: 3569, 3595)

(3388) André CRESENS, *Behoud en beheer van bedrijfsarchieven. De moeilijke praktijk*. In: IWE, nr. 11, juni 2001, p. 10-12.

(3389) Lieven DENEWET, Jan DELCOUR, *Plannen & bestek van Alfred Ronse voor de Luizenmolen te Anderlecht (1941)*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 1, januari-maart 2000, p. 23-40.

(3390) Lieven DENEWET, Jan DELCOUR, *Plannen & bestek van Alfred Ronse voor de Luizenmolen te Anderlecht, 1941 (deel II)*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 1, januari-maart 2001, p. 37-49.

(3392) Lieven DENEWET, Jan DELCOUR, *Plannen & bestek van Alfred Ronse voor de Luizenmolen te Anderlecht, 1941 (deel III)*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 2, april-juni 2001, p. 104-105.

5.3. Materiële bronnen

(3393) Jef VERHULST, *Een blik in de zakken en de mouwen van het nationaal archief en museum voor douane en accijnzen*. In: Museumkatern, nr. 12, april 2001, p. 6-7.

5.4. Mondelinge bronnen

(3394) Jean DEFER, *Interview de H. Delrée par J. Defer, en date du 21/04/1997*. In: Bulletin du PIWB, nr. 49, januari-maart 2002, p. 5-11.

(3395) René DE HERDT, *Mondelinge geschiedenis in technische en industriële musea. Inventarisatie en studie van oudere technieken*. In: Oost-Vlaamse Zanten. Tijdschrift voor Vlaamse Volkscultuur, jg. 76, nr. 3, 2001, p. 204-212.

(3396) Bruno DE WEVER, *Een poort van het museum naar de stad. Mondelinge geschiedenis in het Museum aan de Stroom*. In: Cultureel Jaarboek 2000. Antwerpen, (Stad Antwerpen) 2001, p. 25-34.

(3397) Anne Houk DE JONG, *Oud-dokwerkers en het MAS. Een groepsportret. Wij zijn de bouwers van de tempel niet, wij zijn slechts de sjouwers van stenen*. In: Cultureel Jaarboek 2000. Antwerpen, (Stad Antwerpen) 2001, p. 35-40.

(3398) Guido VANDERHULST, *Collecte de la mémoire sociale et industrielle*. In: Bulletin trimestriel de l'asbl. Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles, nr. 48, 2002, p. 9-11.

6. Behoud, wetgeving en monumentenzorg

(Zie ook: 3485, 3488, 3573, 3574, 3600, 3618, 3633)

(3399) Paul BAUTERS, *Molenzorg in Vlaanderen*. In: Ons industrieel Erfgoed, I. Jaarboek van de V.V.I.A. (1982), p. 115-142.

(3400) André CRESENS, *Colloquium restauratie van machines in en buiten musea*. In: IWE, nr. 11, juni 2001, p. 12-18.

(3401) Lieven DENEWET, *Gecombineerde onder- & bovenslagmolen in Leupegem hersteld*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 1, januari-maart 2000, p. 17-20.

(3402) Lieven DENEWET, *Beschermingen van Belgische molens in 1999-2000*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 4, oktober-december 2000, p. 174-178.

(3403) Lieven DENEWET, *Acht Belgische molens ingehuldigd in 2000*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 4, oktober-december 2000, p. 179-190.

(3404) Lieven DENEWET, *Vijf ontmantelingen als aanloop tot restauratie (Ramskapelle, Mullem, Bikschote, Denderwindeke, Herkenrode)*. In: Molenecho's, Vlaams tijdschrift voor Molinologie, jg. 29, nr. 3, juli-september 2001, p. 118-127.

(3405) Lieven DENEWET, *Voorstel tot bescherming van het Pompmolentje Casier te Waregem*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 1, januari-maart 2001, p. 6-17.

(3406) Lieven DENEWET, *Eerste hoop voor twee vervallen Waalse stenen windmolens*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 2, april-juni 2001, p. 69-72.

(3407) Lieven DENEWET, *Inhuldiging olieslagerij Hovaeremolen te Koekelare*. In: Mededelingenblad Werkgroep West-Vlaamse Molens, jg. 14 (1998), nr. 3, p. 111 e.v.

(3408) Lieven DENEWET, *Vijf hoogtepunten uit een kwart-eeuw vzw Molenzorg*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 4, oktober-december 2001, p. 176-186.

(3409) Jo DE SCHEPPER, Paul BAUTERS, e.a., *Problematiek van de bescherming, restauratie en animatie in verband met molens. Verslag van de provinciale molendag te Wachtebeke op 17 mei 1980*. Gent, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen) 1981.

(3410) Jo DE SCHEPPER, *Duizend kolommen & kanalen. De vakafdeling industrieel erfgoed*. In: M & L, jg. 20, nr. 6, nov./dec. 2001, p. 30-40.

(3411) Jo DE SCHEPPER, e.a. *Een eeuw steenkool in Vlaanderen. Scharnierna mijnpatrimonium 2001*. Brussel, (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Arohm) 2001.

(3412) Guido DESEIJN, *De technische gebouwen bewaren*. In: Oost-Vlaamse Zanten, Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen, jg. 76, nr. 3, 2001, p. 188-197.

(3413) H.J. HERPELINCK, *Restauratie van de 'tragische molen' te O.L.V.-Lombeek*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 3, juli-september 2000, p. 131-132.

(3414) Philippe PERNEEL, *Varend erfgoed en restauratie: het belang van de opleiding*. In: Verslagboek Vlaams-Nederlandse Driedaagse 'Water'. Antwerpen, (VCM) 2001, p. 95-97.

(3415) Willem ROOSE, *De tragische demontage van de 'Tragische Molen' in O.L.V.-Lombeek*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 3, juli-september 2000, p. 133-138.

(3416) Walter VAN DEN BRANDEN, *De redding van de Boembekermolen op de Zwalm*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 4, oktober-december 2001, p. 187-191.

(3417) Herman VANHOUTTE, *Bij de start van de restauratiewerken: bouwhistorisch onderzoek van 'De Grote Macht' te Moorseele*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 4, oktober-december 2000, p. 197-211.

7. Renovatie, hergebruik en toerisme

(Zie ook: 3362, 3489, 3613, 3629, 3702, 3705, 3813)

(3418) *Bescherming van het maritiem erfgoed*. In: VCM-Contact, jg. 9, januari-februari-maart 2002, p. 19-20.

(3419) Marjolijn BRACKE, *Pakhuizen te Gent, geschiedenis en reconversie*. Verhandeling UG, Vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen, Academiejaar 2000-2001.

(3420) André CRESENS, *Herbestemming van industrieel erfgoed*. In: IWE, nr. 10, juni 2001, p. 8-10.

(3421) Jean-François LEHEMBRE, Guido VANDERHULST, *Pari pour une halle industrielle*. In: Les Cahiers de La Fonderie, nr. 26, 2002, p. 8-14.

(3422) Luc MADDENS, *Maalderij-'attractie' in Westoria te Diksmuide*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 3, juli-september 2000, p. 129-130.

(3423) Anne NORMAN, *Restauration, rénovation et réaffectation du patrimoine bâti*. Court-Saint-Etienne, (Centre Culturel du Brabant Wallon) 2000.

(3424) *Onze alarmkreet voor het molenbehoud*. In: Ons Heem, jg. 18, 1963-1967, p. 94-109.

(3425) Jean-Claude QUINTART, *Pass... port pour l'avenir*. In: Athena. Recherche et développement technologique nr. 59, maart 2000.

(3426) J.-M. SARLET, *Vieilles usines, nouvelles vies*. Namur, (Ministère de la Région Wallonne, DGATLP) 2001.

(3427) Mathieu VAN CRIEKINGEN, Jean-Michel DECROLY, e.a., *Itinéraire de la rénovation des quartiers anciens à Bruxelles. Hommes et paysages nr. 32*. Brussel, (Société Royale Belge de Géographie) 2001.

(3428) *Victoria lofts. Modern urban living in a classic space. Info-pack*. Brussel-Koekelberg, (Immo Lofts) 2002.

8. Musea

(Zie ook: 3395, 3544, 3546, 3645, 3703, 3704)

(3429) J. BELLENS, *Het Automuseum van Brussel*. In: Panorama-Ons Land, jg. 66, 1984, nr. 19, p. 74-77., nr. 20, p. 48-53.

(3430) R.-A. BLONDEAU, *Er bestaat een rijwielmuseum te Zillebeke. De fiets heeft een lange geschiedenis*. In: De Ijzerbode, jg. 12, 1982, nr. 2, p. 97-98.

(3431) Bruno BRASSEUR, *Het Olens Radiomuseum bestaat 10 jaar*. In: Vlaamse Museumvereniging-Krant, 2002, nr. 1, p. 4.

(3432) R. BUYSSE, *Maalderijmuseum te Harzé*. In: De Belgische Molenaar & Levende Molens, jg. 76, 1981, p. 206-208.

(3433) Johan DAVID, *Geschiedenis van de technieken en museumbeleid*. In: Oost-Vlaamse Zanten. Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen, Jg. 76, nr. 6, 2001, p. 182-187.

(3434) K. DE DECKER, *Het gemeentelijk Museum Sashuis, de nieuwe attractiepool van het Vaartland in Klein-Willebroek*. In: Brabant, Maandelijks tijdschrift voor toerisme, 1987, nr. 9, p. 8-10.

(3435) J. DEMOL, *Het Trammuseum te Schepdaal*. In: Brabant, juni 1962, p. 9-11.

(3436) G. DESNERCK, *Het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke*. In: Het Visserijblad, jg. 49, 1982, nr. 49, p. 120 e.v.

(3437) *Depuis le 27 septembre 2001, le Musée bruxellois de l'Industrie et du Travail existe*. In: Les Echos du Patrimoine 53, 2002, nr. 1, p. 53.

(3438) Alex DE VOS, *Nationaal Scheepvaartmuseum Antwerpen*. Brussel (Gemeentekrediet / Musea Nostra) 1989.

(3439) M. DE TREMMERIE, *Industriële archeologie. Museum 'Energie' te Langerbrugge*. In: Toerisme in Oost-Vlaanderen, jg. 35, 1986, p. 91-93.

(3440) P. DE VROME, *Het Willebroekse Brouwerijmuseum*. In: Heemkundige Kring Aartselaar, jg. 4, 1984, nr. 2, p. 14-19.

(3441) B. DEWILDE, *Het Nationaal Vlasmuseum te Kortrijk*. In: Museumleven, nr. 11, 1983, p. 71-75.

- (3442) W.P. DEZUTTER, *Het Stedelijk Museum voor Volkskunde te Brugge en de industriële archeologie*. In: *Museumleven*, jg. 10, 1982, p. 160-162.
- (3443) Jan GRIETEN, *Museum van de Mijnwerkerswoning-Maasmechelen*. In: *Het Erfgoedweekend*. Antwerpen, (Vlaamse Museumvereniging) 2001, p. 14-15.
- (3444) Marleen HEYSE, *Stedelijk Museum voor de geschiedenis van de textiel*. Ronse, (Stadsbestuur Ronse) 1985.
- (3445) G.K. KOCKELBERG, *Musée du Fer et du Charbon. Boulevard R. Poincaré 17 Liège*. In: *Ons Molenheem*, 1988, nr. 1, p. 8-12.
- (3446) J. LAMBRECHTS-DOUILLEZ, W. VAN CRAENENBROECK, *Het Brouwershuis te Antwerpen. Van waterhuis tot museum*. In: *Antwerpen*, jg. 29, 1983, p. 187-195.
- (3447) Geert MAENHOUT, *Museumbewaarplaats Leuven 'Getuigen van ijzer' (rollend historisch materieel)*. In: *Grondstof tot nadenken, metaal*. Open Monumentendag Leuven, 9 september 2001, p. 107-111.
- (3448) E. MARTENS, *Het Bocholter Brouwerijmuseum als bijdrage tot de industriële archeologie*. In: *Autotoerist*, jg. 33, 1980, p. 850-852.
- (3449) MAS Antwerpen. *Museum aan de Stroom, een levend museum van stad en haven in het hart van het eilandje. Voorontwerp*. Antwerpen, (Neutelings Riedijk Architecten) 2001.
- (3450) Mandy NAUWELAERTS (red.), *Museum aan de Stroom*. Nieuwsbrief nr. 1, Antwerpen, (Stad Antwerpen) 2002.
- (3451) Frieda SORBER, *Beknopte gids van het Provinciaal Textielmuseum Vrieselhof te Oelegem*. Antwerpen, (Provinciebestuur) 1977.
- (3452) Johan TERRYN, *Wagenmakerij. Brochure bij de tentoonstelling*. Lokeren, (Stedelijk Museum) 2001.
- (3453) Reinhoud VAN ACKER, *Bezoekersgids Provinciaal Museum Bulskampveld, Beernem. Landbouw-, ambachten- en karrenmuseum*. Brugge, (Provincie West-Vlaanderen) 2000.
- (3454) E. VAN AUTENBOER, *Turnhout. Nationaal Museum van de Speelkaart*. In: *Museumleven*, nr. 5, 1978, p. 31-35.
- (3455) Rik VAN DAELE, *Metalen voorwerpen uit de collectie van het Stedelijk Museum Lokeren*. Lokeren, (Stedelijk Museum) 2001
- (3456) Guido VANDERHULST, e.a., *Une exposition comme témoin de la richesse des collections*. In: *Les Cahiers de La Fonderie*, nr. 26, 2002, p. 20-33.
- (3457) A. VANDROMME, *Het Izegems Schoeiselmuseum*. Izegem, (Gemeentebestuur) 1981. 2de druk.
- (3458) Bruno VAN MOL, *Musée de la Route. Conservatoire du génie civil routier, construction, entretien, équipement, signalisation. Guide des collections et notice sur la route*. Mons, (Musée de la Route) 2000 (3de uitgave).
- (3459) Jean-Jacques VAN MOL, *Un musée pour servir à l'histoire des techniques*. In: *Les Cahiers de La Fonderie*, nr. 26, 2002, p. 42-44.
- (3460) R. VAN TIGGELEN, *Belgisch Museum voor Radiologie. Musée belge de Radiologie. Belgian Museum of Radiology*. Brussel, (Asklepios) 2001.
- (3461) Ilse VERREYKEN, *'Europees Molenmuseum' van Overpelt geopend*. In: *Molenecho's*, jg. 29, nr. 2, april-juni 2001, p. 61-62.
- (3462) Patrick VIAENE, *Brouwerijmusea in Vlaanderen: een status quaestionis*. In: *IWE*, nr. 10, december 2000, p. 6-12.
- (3463) Patrick VIAENE, *Havengebonden industrieel erfgoed. De depotverzamelingen industrieel erfgoed van de stad Antwerpen, een stand van zaken*. In: Lode HANCKE, Sofie DE CAIGNY, Katrien BOECKX, Greta DEVOS, Patrick VIAENE e.a., *Stroomversnelling. De Antwerpse haven tussen 1880 en nu*. Antwerpen, (Pandora) 2002, p. 147-152.
- (3464) Patrick VIAENE, *Het Museum van de Industrie te Marcinelle: een baanbrekende realisatie inzake de herwaardering van het industrieel erfgoed*. In: *SIWE-Magazine*, nr. 12, juni 2002, p. 6-7.
- (3465) E. WAGEMAN, *Het Antwerps Trammuseum te Edegem*. In: *Antwerpsche Tijdingen*, jg. 3, 1982, nr. 2, p. 7-9.
- (3466) F. WEEMAELS, *Het Trammuseum te Schepdaal*. In: *Brabant*, juni 1962, p. 13-16.
- (3467) V. WOUTERS, *Het Brouwerijmuseum te Willebroek*. In: *Levend Land*, jg. 11, 1982, nr. 6, p. 22-23.
- (3468) V. WOUTERS, *Het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke*. In: *Levend Land*, jg. 12, 1983, nr. 10, p. 14-15.
- (3469) V. WOUTERS, *Het Museum voor Oudere Technieken te Grimbergen*. In: *Levend Land*, jg. 13, 1984, nr. 10, p. 18 e.v.

9. Gidsen, inventarissen en routes

(3470) *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 18nA. Provincie West-Vlaanderen. Stad Brugge. Oudste kern*. Brussel/Turnhout, (Brepols / Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) 2000.

(3471) *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 16n4. Provincie Antwerpen. Arrondissement Turnhout. Kanton Hoogstraten*. Brussel/Turnhout, (Brepols / Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) 2002.

(3472) Guido CLAESEN, *'Metalen'-wandeling*. In: *Grondstof tot nadenken, metaal*. Open Monumentendag Leuven, 9 september 2001, p. 24-35.

(3473) Hans DE KROON, *Molens op internet: de geboorte van www.molendatabase.net*. In: *Molenecho's*, jg. 28, nr. 4, oktober-december 2000, p. 219-222.

(3474) Lieven DENEWET, *Vlaamse Molengids 2001*. Hoogede, (Levende Molens) 2001.

(3475) Lieven DENEWET, *Molenzorg in West-Vlaanderen. De Tieltse molenlandroute na ruim 25 jaar*. In: Mededelingenblad van de Werkgroep West-Vlaamse molens, jg. 16, 2000, nr. 4, p. 163-169.

(3476) *Gids door haven-stad Antwerpen: 86 km doorheen Antwerpen en het Havengebied*. Antwerpen / Brussel, (Publira / Koninklijke Belgische Geografische Vereniging) 1996.

(3477) H. HOLEMANS, *Het molenbestand in Vlaanderen 1980*. Nieuwkerken, (Studiekring Ons Molenheem) 1980.

(3478) Paul HUYS, Etienne DHONDT, *Inventaris van het Oost-vlaams molenpatrimonium. Herwerkte uitgave*. Wachtebeke, (Provinciaal Molenmuseum) 1977.

(3479) *Itinéraires au fil du labeur. 14es Journées du Patrimoine Wallonie 7 & 8 septembre 2002*. Namur, (Ministère de la Région Wallonne) 2002.

(3480) *Inventaris van de wind- en watermolens in de Provincie Oost-Vlaanderen. De Arrondissenten Gent en Eeklo*. Cultureel Jaarboek van de Provincie Oost-Vlaanderen, 1962.

(3481) *Inventaris van de wind- en watermolens in de Provincie Oost-Vlaanderen. De Arrondissenten Oudenaarde en Sint-Niklaas*. Cultureel Jaarboek van de Provincie Oost-Vlaanderen, II, 1962-1963.

(3482) Paul PAS, *De waterwijk van Gent. Een wandeling in de buurt van het MIAT*. In: TIC, deel 76, 2001, nr. 4, Cahier 20, p. 2-23.

(3483) Geert VANTHUYNE, *Wandeling 'Metaal in Adinkerkeveels'*. In: p. De Panne leeft (speciale editie O.M.D. 'Metaal'), jg. 27 (2001), nr. 6, p.7-23.

10. Regio en stad

10.1 België (algemeen)

(Zie ook: 3402, 3797, 3853, 3890, 3899, 3914)

(3484) R. DESART, *Les moulins à eau de Belgique du Hainaut et des Flandres*. Brussel, 1969.

(3485) E. STRIELEMAN, *Geen toekomst voor oude fabrieken. België vernietigt bewust zijn industrieel erfgoed*. In: Panorama - Ons Land, jg. 62, 1980, nr. 31, p. 32-37.

10.2 Vlaanderen

(Zie ook: 3373, 3375, 3399, 3462, 3474, 3477, 3722)

10.3 Antwerpen

(Zie ook: 3385, 3386, 3396, 3397, 3431, 3438, 3446, 3449, 3450, 3451, 3454, 3463, 3465, 3471, 3476, 3728, 3788, 3789, 3791, 3792, 3793, 3794, 3796, 3806, 3834, 3836, 3845, 3857, 3858, 3859, 3892, 3901, 3907, 3908, 3910, 3915)

(3486) E. AERTS, *Het bier van Lier: de economische ontwikkeling van de bierindustrie in een middelgrote Brabantse stad (einde 14de – begin 19de eeuw)*. Brussel, 1996.

(3487) R. ANTHONIS, *Denkend aan Pieter Jozef Leemans, de geniale stichter van de Olense U.M.-fabrieken*. In: Lindeblad, Periodieke uitgave van Heemkring De Linde, jg. 27, 2001, nr. 53, p. 54-61.

(3488) Roland BAETENS, *Monumenten van bedrijf en techniek in de Provincie Antwerpen*. In: Contact Provinciebestuur van Antwerpen, nr. 6, 1985, p. 33-37.

(3489) Bie BOSMANS, *De BOM droomt van een nieuwe bestemming voor Petroleum Zuid: landschapspark*. Antwerpen, (Buurt-ontwikkelings-Maatschappij) 2001.

(3490) Marius BROOS, *De geschiedenis van de spoorwegen te Antwerpen. Het baanvak Antwerpen-Oost – Antwerpen-Dam (1854-1873)*. In: Antwerpen, jg. 30, 1984, p. 145-155.

(3491) M. DE BONT, *Tin en tingietters te Geel*. In: Jaarboek van de Vrijheid en het Land van Geel, 22, 1985, p. 151-187.

(3492) J. DE CEULAERDE, *De Antwerpse tram*. In: Driemaandelijks tijdschrift van de Heemkring 'De Drie Rozen', jg. 15, 1981, nrs. 57-60, p. 8-13, p. 46-51, p. 68-74, p. 115-122.

(3493) Ann DE CROEBELE, *De evolutie van de naties*. Antwerpen, (Antwerpse Stedelijke Hogeschool voor Economisch Hoger Onderwijs) 1995.

(3494) Herman DELAUNOIS, *De molens der Provincie Antwerpen*. In: Natuur- en Stedschoon, jg. 31, 1958, p. 33-54.

(3495) Luc DENYS (red.), *Een stad groeit: eenheid in verscheidenheid*. Catalogus. Antwerpen, (Stad Antwerpen) 1984.

(3496) Jo DE SCHEPPER, Albert HIMLER, *La 'Zuiderpershuis' (1882), la pui importante della stazioni idrauliche sopravvissute ad Anversa*. In: Il Coltello di Delfo, nr. 5, 1988, p. 57-59.

(3497) L. GRIETENS, *De molens van Meerhout*. In: De Zuiderkempem, X, 1941, nr. 1-2, p. 69-79.

(3498) Lode HANCKE, Sofie DE CAIGNY, Katrien BOECKX, Greta DEVOS, Patrick VIAENE e.a., *Stroomversnelling. De Antwerpse haven tussen 1880 en nu*. Antwerpen, (Pandora) 2002.

(3499) J. HELLINX, *Den entrepot van Antwerpen. 160 jaar douaneleven*. Tentoonstelling. Antwerpen, (Archief en Museum Douane en accijnzen) 1990.

(3500) Albert HIMLER, *De eerste en de laatste stoommachines te Antwerpen*. In: Antwerpse Tydinghen, jg.7, 1986, p. 29-32.

(3501) Albert HIMLER, *Open Monumentendag van 9 september 2001 gewijd aan het thema 'IJzer en Staal. Wegwijzer voor de wandeling 'Oude haven'*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., jg. 56, nr. 5, mei 2001, p. 20-28.

(3502) Albert HIMLER, *Open Monumentendag van 9 september 2001 gewijd aan het thema 'IJzer en Staal' (II)*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., jg. 56, nr. 6, juni 2001, p. 18-28.

- (3503) Albert HIMLER, *Enkele alternatieve overwegingen bij het restauratieproject Nassaubrug 2002*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., jg. 56, nr. 7, september 2001, p. 19-21
- (3504) Albert HIMLER, *Historische gegevens over de Nassaubrug (1912) en omgeving*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., jg. 56, nr. 7, september 2001, p. 22-28.
- (3505) Albert HIMLER, *Open Monumentendag 9 september 2001. Metaal in de haven*. Antwerpen, (Haven van Antwerpen) 2001.
- (3506) Albert HIMLER, *Een eeuw geleden. De haven in het stedelijk jaarverslag van 1901*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., februari 2002, jg. 57, nr. 2, p. 20-24, nr. 3, p. 15-24.
- (3507) Albert HIMLER, *Het Koninklijk Stapelhuis 1830-1901*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., april 2002, jg. 57, nr. 4, p. 16-24.
- (3508) Albert HIMLER, *Het Koninklijk Stapelhuis 1830-1901 (vervolg)*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., mei 2002, jg. 57, nr. 5, p. 18-24.
- (3509) Albert HIMLER, *De elektrische liften en gevelkranen van het Koninklijk Stapelhuis (1903-1990)*. In: Kon. Havenwerktuigen S.K., juni 2002, jg. 57, nr. 6, p. 18-24.
- (3510) H. HOLEMANS, J.P. LEMMENS, *Molens van de Voorkepen en van Groot-Antwerpen*. Nieuwerkeren-Waas, (Studiekring 'Ons Molenheem') 1983.
- (3511) Rita JALON, John EVERAERT, Robert VERVOORT, Marc JOUREE e.a., *Landverhuizers. Antwerpen als kruispunt van komen en gaan*. Antwerpen, (Pandora) 2002.
- (3512) B. JANSSENS, *Water- en windmolens in het oude Lier (XIIIe – XXe eeuw)*. In: 't Land van Ryen, IV, 1954, p. 49-57.
- (3513) P.J. LEMMENS, *Molenoeverzicht uit het arrondissement Mechelen van 1830 tot heden*. In: Heemkundig Handboekje voor de Antwerpse randgemeenten Gitschotel-Borgerhout, jg. 10, 1962, p. 1-25.
- (3514) P.J. LEMMENS, *Molenoeverzicht uit het Arrondissement Turnhout van 1830 tot heden*. In: Heemkundig Handboekje van de Antwerpse Randgemeenten (...), jr. 12, 1964, nr. 3, p. 1-36.
- (3515) L. LEUE, *Stedelijke sleepdienst in de haven van Antwerpen, 1875-1990*. Antwerpen, s.n., 1990.
- (3516) *Opendeurdagen. Haven van Antwerpen*. Antwerpen, (Antwerpse Lloyd) 1994.
- (3517) L. PUTTENEERS, *Openbare gasverlichting*. In: Heemkundig Handboekje van de Antwerpse randgemeenten Gitschotel-Borgerhout, jr. 9, 1961, nr. 4, p. 23-26.
- (3518) *Schelde vrij 1863-1963*. Antwerpen, (Nationaal Comité voor Zeevaartpropaganda / Publitra) 1963.
- (3519) J. SMITS, *De baksteennijverheid te Rijkevorsel*. In: Jaarboek Heemkundige Kring van Rijkevorsel, jg. 4, 1981, p. 60-133.
- (3520) *Standplaats walkranen*. Antwerpen, (Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen) 2000.
- (3521) Jan STRUBBE, Gert THUES, Jozef HEYLEN, Albert HIMLER, *De Antwerpse zeesluizen: van Bonapartesluis tot Berendrechtsluis*. Antwerpen, (Stad Antwerpen) 1990.
- (3522) G. THUES, *Haven van Antwerpen. Honderd jaar ruimtelijke groei*. In: Het Ingenieursblad, 7/8, 1988, p. 17-21.
- (3523) E. VAN AUTENBOER, *Tin- en tingietters te Turnhout*. In: Noordgouw, 13, 1973, p. 53-87.
- (3524) George VAN CAUWENBERGH, *Schakel tussen schip en wal: het verhaal van de Antwerpse waterklerk*. Deurne, (MIM) 1992.
- (3525) George VAN CAUWENBERGH, *Antwerpen, de Haven*. 3. Antwerpen, (S.M. Ontwikkeling) 1971.
- (3526) W. VAN CRAENENBROECK, *Easton & Anderson and the water supply of Antwerp (Belgium)*. In: Industrial Archaeology Review, Vol XX, 1998, p. 105-116.
- (3527) J. VAN DEN BOSCH, *De industrialisatie te Herentals 1750-1914*. In: Historisch Jaarboek van Herentals, Jg. 2, 1987, p. 33-80.
- (3528) Vicky VAN DER MEYNSBRUGGE, Liesbet DE WIT, Jan LAMPO, *Havenkwartier. Het dagelijkse leven aan de waterkant*. Antwerpen, (Pandora) 2002.
- (3529) Jules VAN HAMELEN, *Eerste steenlegging Nukamel, Fuchs Rubber Products & Plastireliëf (1960)*. In: Lindeblad, Periodieke uitgave van Heemkring De Linde, jg. 26, 2000, nr. 52, p. 33-49.
- (3530) Karel VAN ISACKER, *Arbeid in de haven: historisch overzicht: referaat 5de Benelux Havenstudiedagen, Antwerpen, 14-15 maart 1968*. Antwerpen, 1968.
- (3531) Jan VERHEYEN, Bier. *Drinken en brouwen in Hoogstraten door de eeuwen heen*. Jaarboek HOK (Hoogstraten- Oudheidkundige Kring) jg. 53, 1998.
- (3532) R. VLEUGELS, *De ontwikkeling van de haven van Antwerpen als industrieel centrum*. In: Het Ingenieursblad, Jg. 19, nr. 35, 1966, p. 627-636.

10.4 Limburg

(Zie ook: 3443, 3448, 3748, 3778, 3795, 3798, 3864)

(3533) J. ARRAS, T. DAMEN, E. HOUTMAN, R. WISSELS, *Hasseltse porselein en keramiek 1890-1952*. Tentoonstellingscatalogus. Hasselt, (Nationaal Jenevermuseum) 1983.

(3534) H. BALLIEN, *De Blaarmolen te Tongeren*. In: Limburg, jg. 57, 1978, p. 99-112.

(3535) M. BOONEN, *De Maaseiker gasfabriek 1898-1927*. In: De Maaseikenaar, jg. 14, 1983, nr. 4, p. 2-18.

(3536) E. CROES, *Vijftig jaar N.V. Brouwerij van Alken*. In: Zesmaandelijks informatieblad van de gemeente Alken, nr. 5, juni 1973, p. 1-4.

(3537) L. CUPPENS, A. CLAES, Beringen. *Blik op het verleden*. Nieuwkerken-Waas, (Het Streekboek) 1987.

(3538) J. DAAMEN, *De wind- en watermolens van Dilsen*. In: Limburg, jg. 63, 1984, p. 143-143.

(3539) *Hasselt, oude gasgemeente, 1856-1982. Overzicht van 125 jaar gasbedeling*. Tentoonstellingscatalogus. Hasselt, (Pligas / Gemengde Intercommunale Maatschappij voor Gasbedeling) 1982.

(3540) H. HOLEMANS, W. SMET, *Rosmolens in Limburg vanaf 1844*. Sint-Niklaas, (Studiekring 'Ons Molenheem') 1982.

(3541) E. HOUTMAN, *Gasdistributie en openbare verlichting in Hasselt, 1856-1914*. Het Oude Land van Loon. Jaarboek van de Federatie der Geschied- en Oudheidkundige Kringen van Limburg, jg. 37, 1982, p. 192-203.

(3542) A. RENANS, *Volmolens in Limburg*. In: Limburg, jr. 46, 1967, nrs. 7-8, p. 187-191.

(3543) J. ULENAERS, *De brouwerij Hendrix*. In: *De zeven torens*. Driemaandelijks tijdschrift van de Heemkundige Kring Peer, jg. 4, 1989, p. 101-105.

(3544) Eddy VAN GOETHEM, *De uitbouw van het mijnmuseum in de afgelopen jaren*. In: Museumflash, informatiemagazine van het Vlaams Mijnmuseum, februari 2002, p. 2-5.

(3545) F. VAN VINCKENROYE, *Modern verkeer in het negentiende-eeuws Limburg*. In: Limburg, jg. 60, 1981, p. 35-39.

(3546) Patrick VIAENE, *Réflexions sur un projet récent concernant la création d'un musée régional minier au Limbourg belge*. In: Maritime technologies / Technologies maritimes. Transactions of the 10th International Conference of TICCIH, juni 1997. Athene, (Greek section of TICCIH) 2000, p. 335-339.

(3547) J. VILLERS, *Distillerie de l'Etoile. Stokerij F. Villers te Hasselt*. Hasselt, (Nationaal Jenevermuseum) s.d. (1989).

(3548) E. WELLENS, *Brouwerij 'Le Progrès'. Het ontstaan en geschiedenis 1898-1978*. Lummen, (Geschied- en Heemkundige Kring Groot-Lummen) 1986.

(3549) L. WISSELS, *De Genker sigarenfabriek*. In: Heidebloemke, jg. 41, 1982, p. 41-53.

10.5 Oost-Vlaanderen

(Zie ook: 3401, 3419, 3444, 3478, 3480, 3481, 3482, 3732, 3750, 3754, 3755, 3760, 3761, 3763, 3766, 3767, 3779, 3782, 3783, 3784, 3785, 3811, 3816, 3819, 3830, 3831, 3837, 3843, 3846, 3850, 3865, 3870, 3878, 3883, 3884, 3888, 3889, 3893, 3898, 3900, 3903, 3906)

(3550) Beatrix BAILLIEUL (red.) *Grondstof, stof tot nadenken ...metaal*. Open Monumentendag Gent 9 september 2001. Gent, (Stad Gent) 2001.

(3551) Beatrix BAILLIEUL, *Wandelen in de wijk Muide-Meulestede*. Gent, (Stad Gent) 2002.

(3552) Martien BODE, *Ontwikkeling van de ambachtelijke en industriële bedrijvigheid te Gentbrugge (I)*. In: Land van Rode, jg. 14 (nr. 55), 1986, p. 130-134.

(3553) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (II)*. In: Land van Rode, jg. 14 (nr. 56), 1986, p. 158-160.

(3554) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (III)*. In: Land van Rode, jg. 15 (nr. 57), 1987, p. 5-9.

(3555) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge. De industrietelling van 1896*. In: Land van Rode, jg. 15 (nr. 58), 1987, p. 23-25.

(3556) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (IV)*. In: Land van Rode, jg. 15 (nr. 59), 1987, p. 45-49.

(3557) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (V)*. In: Land van Rode, jg. 15 (nr. 60), 1987, p. 66-71.

(3558) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (VI)*. In: Land van Rode, jg. 16 (nr. 61), 1988, p. 6-15.

(3559) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (VII)*. In: Land van Rode, jg. 16 (nr. 62), 1988, p. 32-38.

(3560) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (VIII)*. De centrale werkhuizen der Belgische spoorwegen. Het Arsenaal. In: Land van Rode, jg. 16/3 (nr. 63), 1988, p. 52-56.

(3561) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (XI)*. Textiel. In: Land van Rode, jg. 17/2 (nr. 66), 1989, p. 25-29.

(3562) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (XII)*. In: Land van Rode, jg. 17/3 (nr. 67), 1989, p. 48-54.

(3563) A. BOLLAERT, *Een stokerij en een brouwerij te Poesele*. In: Driemaandelijks tijdschrift van de Heemkundige Kring 'Het Land van Nevele', jg. 15, 1984, p. 175-185.

(3564) J. BUYSE, L. DULLAERT, *De Stekense brouwerij 'Den Arend' 1900-1950*. In: d'Euzie, Tijdschrift van de Heemkundige Kring voor Groot Stekene, jg. 3, 1984, p. 120-127.

(3565) Jan DEDROOG, *De scheepswerven van Baasrode*. In: Verslagboek Vlaams-Nederlandse Driedaagse 'Water'. Antwerpen, (VCM) 2001, p. 111-113.

(3566) E. DE KEUKELEIRE, *Historisch overzicht over de Gentse tramwegen 1897-1934*. Gent, (de auteur) 1985.

(3567) Lieven DENEWET, *Vier koperwatermolens in en rond Gent (ca. 1640-'50)*. In: Molenecho's. Vlaams tijdschrift voor Molinologie, jg. 29, nr. 3, juli-september 2001, p. 142-150.

(3568) Lieven DENEWET, *Industrieel verleden van watermolens te Sint-Maria-Latem ontsluit*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 2, april-juni 2001, p. 77-83.

(3569) Guido DESEIJN, *'Je crée un second Manchester...!'. Deel twee. Vergelijkende inboedelbeschrijving van de technische uitrusting van enkele vroege Gentse katoenfabrieken*. In: TIC, deel 74, 2001, nr. 4, Cahier 20, p. 25-38.

- (3570) Lucien DE SMET, *De houten korenwindmolens te Balegem (Oosterzele)*. In: Jaarboek van het Heemkundig Genootschap van het Land van Rode, 1989-1990, p. 114-143.
- (3571) Nico DE SMET, *De geschiedenis van de Puntfabriek*. In: Land van Rode, jg. 28 (2000), nr. 109, p. 29-33.
- (3572) Nico DE SMET, *De Puntfabriek. Het verhaal gaat verder*. In: Land van Rode, jg. 29 (2001), nr. 115, p. 2-11.
- (3573) Patrick DEVOS, *Elektriciteitscentrale SPE, Gent*. In: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 1999. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000, p. 168.
- (3574) Patrick DEVOS, *Gent en Evergem. Elektrische centrale van Langerbrugge*. In: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 1999. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000, p. 175-176.
- (3575) Patrick DEVOS, *Ronse, N.M.B.S.-station*. In: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 1999. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000, p. 186-187.
- (3576) Patrick DEVOS, *Waarschoot. Voormalig stationsgebouw en omgeving*. In: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 2000. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2002, p. 267.
- (3577) Arnold ELOY, *Van noklood tot beerput. Loodgieters en loodgieterij in de 19de eeuw (1790-1914) te Gent*. In: Lood, zinkbewerking en schaliedekkers te Gent en Oost-Vlaanderen. 50 jaar beroepsvereniging 1936-1986. Gent, 1986, p. 33-72.
- (3578) J. GOEMINNE, *De windmolens van Ayshove-Kruishoutem*. In: Bijdragen tot de Geschiedenis van de stad Deinze en van het Land aan Leie en Schelde, jg. 18, 1951, p. 51-91.
- (3579) Paul HESTERS, *De klompenmakerij. Sociale & economische geschiedenis van de klompenmakerij in het noorden van Oost-Vlaanderen*. Lokeren, (pvba Marcel Oelbrandt / Drukkerij Rinda) 1986.
- (3580) *Het openbaar vervoer in de Gentse agglomeratie*. Brussel, (Ministerie van het Verkeerswezen. Bestuur van het Vervoer) s.d.
- (3581) Marleen HEYSE, *Industrieel bouwkundig erfgoed. Wat doe je ermee?* In: De Zuidvlaamse Kultuurkrant, nr. 73, (1985), p. 6-8.
- (3582) A. JANSSENS, *Stokerij Filliers: 150 jaar graanjenever te Bachte-Maria-Leerne*. In: Driemaandelijks berichtenblad van de Heemkundige Kring 'Het Land van Nevele', jg. 11, 1980, p. 360-367.
- (3583) A. JANSSENS, *Tabaksfabriek Van der Cruyssen te Nevele*. In: Driemaandelijks berichtenblad van de Heemkundige Kring 'Het Land van Nevele', jg. 16, 1985, p. 187-201.
- (3584) A. JANSSENS, *De windmolens van Nevele en randgemeenten*. In: Bijdragen tot de geschiedenis der stad Deinze en het Land van Leie en Schelde, jg. 26, 1959, p. 99-132.
- (3585) Eddy LEVIS, *In en uit het MIAT. De gruuftboekhouwer van Lieven Bauwens*. In: TIC, deel 73, 1ste trimester 2001, Cahier 17/2, p. 1-24.
- (3586) W. PATOOR, *De industriële geschiedenis van Gentbrugge (7)*. In: Land van Rode, jg. 16 (1988), nr. 62, p. 32-40.
- (3587) Martine PIETERAERENS, *Evergem-Sleidinge. Stationsgebouw*. In: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 1999. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000, p. 167.
- (3588) Luc ROBIJNS, *Lede, fabriek voor duivenklokken La Lédoise*. In: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 1999. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000, p. 180-181.
- (3589) Luc ROBIJNS, *Brouwerij De Klok, Zottegem*. In: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen 1999. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000, p. 206.
- (3590) W. VAN BOSSUYT, *De nijverheid van Geraardsbergen door de eeuwen heen*. In: Land van Aalst, jg. 15, 1963, p. 10-17.
- (3591) J. VAN DE WIELE, J. DECAVELE, *Het Sint-Pietersstation te Gent*. In: Toerisme in Oost-Vlaanderen, jg. 33, 1984, p. 9-13.
- (3592) R. VAN HEDE, *Het prille ontstaan van de eerste industrie op de grens Melle-Kwatrecht*. In: De Gonde nr. 26, 1998, nr. 1, p. 3-10.
- (3593) M. VAN UYTVANGHE, *De buurtspoorweg te Zele 1891-1953*. In: Jaarboek van de Heem- en Oudheidkundige Kring van Zele, 1980-1981, p. 27-28.
- (3594) A. VER ELST, *De Gentse stadstram in beeld*. Zaltbommel, (De Europese Bibliotheek) 1981.
- (3595) Gerda VERHEEKE (red.), *Frans Balthazar, (onvoltooide) memoires van een letterzetter*. Gent, (Stichting Mens en Cultuur) 2001.
- (3596) *Verleidelijk verjaard. Een greep uit het industrieel erfgoed in Oost-Vlaanderen*. Gent, (MIAT) 2001.
- (3597) A. VEROUSTRATE, *Molens van Aalter na 1795*. In: Meetjesland II, 1950, p. 42-47.
- (3598) J. VERPAALLEN, *De waterbemalingsmolen te Drongen: uniek monument in de vergeethoek*. In: De Belgische Molenaar, jg. 77, 1982, p. 233-234.
- (3599) V. VERSTEGEN, *De nijverheid te Lokeren in het begin van de 19de eeuw*. In: Souvereinen, Tijdschrift van de Heemkring van Lokeren, jg. 12, 1981, p. 1-9, 74-81, 110-115 / jg. 13, 1982, p. 1-7.
- (3600) Geert WISSE, *De Boembekemolen (Michelbeke) met afbraak bedreigd*. In: Koninklijke Vereniging voor Natuur- & Stedschoon, jg. 70, 2000 / nr. 1, p. 23-25.

10.6 West-Vlaanderen

(Zie ook: 3369, 3405, 3407, 3416, 3417, 3422, 3430, 3436, 3441, 3442, 3453, 3457, 3468, 3470, 3475, 3483, 3714,

3724, 3736, 3737, 3742, 3757, 3758, 3765, 3790, 3799, 3805, 3826, 3844, 3852, 3861, 3869, 3881, 3886, 3905)

(3601) Frans BROUWERS, *Ijzeren rijnen, taatsen en askoppen. Metaal in wind- en watermolens*. In: Grondstof tot nadenken. Open Monumentendag Vlaanderen. Brugge, 2001, p. 84-86.

(3602) L. CATRYCKE, *Het touwslaan in het algemeen en de touwslagerij Catrycke in het bijzonder*. In: Aan de Schreve, jg. 13, 1983, nr. 2, p. 3-18.

(3603) L. CUVELIER, *Torhouts aardewerk (1885-1939). Het meerkleurig versierd aardewerk uit de pottenbakkerij Maes*. Sint-Andries/Brugge, (Heemkundige Kring M. Van Coppenolle) 1978.

(3604) Jan DE KETELAERE, *De molens van Aarsele doorheen de tijden*. In: Mededelingenblad van de Werkgroep West-Vlaamse molens, jg. 16, 2000, nr. 4, p. 197-201.

(3605) J. DELBAERE, *De Zilverenbergmolen op Roeselare*. In: Jaarboek van het Geschied- en Oudheidkundige Genootschap van Roeselare, jg. 2, 1962, p. 33-46.

(3606) J. DE SMET, *De Brugse Tramcars en het volksleven 1892-1900*. In: 1 Beertje, jg. 22, 1963, p. 14-18.

(3607) Philippe DESPRIET, *Pijpen- en pottenbakkerij in Kortrijk-Overleie 1886-1950. De noodopgravingen 1994-1995*. Archeologische en Historische Monografieën van Zuid West-Vlaanderen, deel 33. Jaarboek 14, De vrienden van het Tabaksmuseum Wervik, 1996.

(3608) C. DEVYT, *De Westvlaamse windmolens. Overzicht 1942-1959*. In: Biekorf, jg. 61, 1960, p. 457-458.

(3609) C. DEVYT, *De Sint-Janshuismolen op de Kruisvest te Brugge 1770-1970*. Brugge, (Kulturele Kring Sinte-Anna) 1970.

(3610) A. DEWEERDT, *Het Roeselaars industriegebied nabij de Sint-Amandskerk, de Kleine Bassin en de Ronde Kom. Een bijdrage tot de industriële archeologie te Roeselare*. In: Rollariensa, Jaarboek van het Geschied- en Oudheidkundig Genootschap van Roeselare en Ommeland, jg. 18, 1989-1990, p. 75-205.

(3611) Mariette JACOBS, *Grondstof tot nadenken: metaal. <Metaal in West-Vlaamse monumenten>*. In: In de steigers, Provincie West-Vlaanderen, 2001, nr. 1, p. 3-11.

(3612) Mariette JACOBS & Hans VANDECAPELLE, *Open Monumentendag 2001 Het thema Metaal hardgemaakt*. In: In de steigers. Provincie West-Vlaanderen. 2001, nr. 2, p. 51-54.

(3613) Lofting Group, *De banmolens van Harelbeke*. In: Mededelingenblad Werkgroep West-Vlaamse molens, jg. 17, nr. 2, april-juni 2001, p. 56-68.

(3614) Pierre MATTELAER, *De Kortrijkse molens*. In: De Leiegouw, jg. 18, 1976, p. 323-352.

(3615) Pierre MATTELAER, *De watermolens van Anzegem. De laatste werkende watermolen van West-Vlaanderen*. In: Jaarboek van de Geschied- en Heemkundige Kring 'De Gaverstreke', jg. 8, 1980, p. 54-86.

(3616) M. MESDAGH, *De brouwerijnijverheid (Ancien Régime tot 1955/1956) en het herbergwezen (middeleeuwen tot nu)*. In: Jaarboek Geschied- en Heemkundige Kring 'Houtland' Torhout, 1986, p. 1-70.

(3617) F. RINGOOT, *Molenbestand in West-Vlaanderen anno 1985*. In: Tijdschrift van Studiekring 'Ons Molenheem', jg. 5, 1985, nr. 4 (24 p.).

(3618) Marc RYCKAERT, *Avelgem. Toekomst 'Groote Fabriek' onzeker*. In: In de steigers. Provincie West-Vlaanderen, 2000, nr. 1, p. 22-23.

(3619) Marc RYCKAERT, *Oudste bewaarde station van het continent (Ronse) voor bescherming voorgedragen*. In: In de steigers. Monumentennieuws uit West-Vlaanderen, 1998, nr. 3, p. 61-62.

(3620) Marc RYCKAERT, *Wullepitmolen maalt weer*. In: In de steigers. Monumentennieuws uit West-Vlaanderen, 2000, nr. 1, p. 3-4.

(3621) E. SLOS, *De Oedelemse steenbakkerij*. In: Jaarboek van Heemkundige Kring 'Bos- en Beverveld', jg. 14, 1981, p. 148-157.

(3622) Lydie VANDERMAELEN, Luc WANTE, *En toen kwam dien elektriek. Honderd jaar elektrische verlichting te Waregem*. In: Jaarboek Gaverstreke 20, 1992, p. 79-102.

(3623) Geert VANTHUYNE (red.), *Station Adinkerke-De Panne*. In: De Panne Leeft, jg. 23, nr. 4 (O.M.D.-nummer, Thema 'Arbeid'), september 1997, p. 6-7.

(3624) J. VERBANCK, R. BESCHUYT, *Haven & visserij te Nieuwpoort*. Nieuwpoort, (Stadsbestuur) 1985.

(3625) A. VERWAETERMEULEN, *Touwslagerij te Brugge*. In: Biekorf, jg. 45, 1939, p. 43-46.

(3626) H. ZUTTERMAN, *Keramische nijverheid te Oedelem vele eeuwen oud: steenbakkerijen*. In: Jaarboek van Heemkundige Kring 'Bos- en Beverveld', jg. 14, 1981, p. 110-122.

10.7 Wallonië

(Zie ook 3406, 3426, 3479, 3909)

(3627) François CAMMARATA, Pierre TILLY, *Histoire sociale et industrielle de la Wallonie 1945-1980*. Brussel, (EVO) 2001.

(3628) H. HOLEMANS, *Provincie Henegouwen, Luik, Namen. Windmolens. Nog bestaande volledige molens. Toestand voorjaar 1974*. In: Molenecho's, jg. 2, 1974, p. 39 ev.

(3629) J.-M. SARLET, *Vieilles usines, nouvelles vies*. Carnets du patrimoine 32. Namur, (DGATLP) 2001.

10.8 Hainaut (Henegouwen)

(Zie ook: 3387, 3425, 3458, 3464, 3828, 3849)

(3630) Françoise BARE, *Les châteaux de l'industrie. La Louvière*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 133-136.

- (3631) C. BAYOT, *Le Baquet de Charleroi*. In: Hainaut-Tourisme, nr. 272, juni 1992, p. 127-130.
- (3632) A. BIAUMET, *La gare de Morlanwelz 1865-2001*. Morlanwelz, (Cercle d'Histoire et d'Archéologie de Morlanwelz) 2001.
- (3633) Jean BRUGGEMAN, Jean-Pierre DUCASTELLE, *La renaissance d'un moulin: Ostiches (Ath)*. Ath, (Ville d'Ath) 2000.
- (3634) A. CARRE, *Overzicht van het watermolenbestand in Henegouwen*. In: Molenecho's, jg. 11, 1983, p. 176-179.
- (3635) L. DIOKRE-NOPPE, *La Maison Louise*. La Hamaide, (Ecomusée du Pays des Collines) 2001.
- (3636) Jacqueline GENICOT, *La gare de Binche*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 94-97.
- (3637) J.-J. HEIRWEGH, *Artisanat et industrie à Mons au XVIIIe siècle*. In: J.-M. CAUCHIES, J.-M. DUVOSQUEL (eds.), *Recueils d'études d'histoire hainnuyère offertes à M.M. Arnaud*. Tome 1. Mons, 1983, p. 291-317.
- (3638) G.H. KOCKELBERG, *Templeuve: le Moulin de Vertain*. In: *Ons Molenheem*, jg. 7, 1987, nr. 1, p. 22-23.
- (3639) J. RAVAU, *L'industrie du ruban à Comines du XVIIIe siècle à nos jours*. In: *Mémoires de la Société d'Histoire de Comines-Warneton et de la Région*. jg. 9, 1979, p. 1-198.
- (3640) J. STRALE, *C'était au temps où Manage brassait...: histoire des brasseries de l'entité de Manage*. Manage, (Commission d'Histoire de l'entité manageoise) 2001.
- (3641) Annique VANDAEL, *Mons: L'Institut d'Hygiène et de Bactériologie*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 142-145.
- (3642) A. VANDENBROECK, D. GRIMMAUX, *Mengeot frères. Photographes à Châtelet de 1900 à 1935*. Châtelet, (Le vieux Châtelet) 2002.
- (3643) Thérèse VAN DEN MOORTGAETE, *La maison du peuple à Dour*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 130-132.
- (3644) *Windpompn bij Henegouwse steengroeven (18de-19de eeuw)*. In: Molenecho's, jg. 29, nr. 1, januari-maart 2001, p. 20-21.
- (3645) Patrick VIAENE, *SIWE te gast in het Ecomusée Régional du Centre en de steenkoolmijn te Bois-du-Luc*. In: *SIWE-Magazine*, nr. 12, juni 2002, p. 4-5.
- 10.9 Liège (Luik)**
- (Zie ook: 3377, 3432, 3445, 3772, 3773, 3774, 3776, 3801, 3816, 3817)
- (3646) Catherine BAUWENS, *Verviers: La gare centrale*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 294-296.
- (3647) J. CHAINEUX, *Vingt ans comme Maître-Ouvrier*. Blègny, (Domaine touristique de Blègny) 2001.
- (3648) Marcel CONRADT, *Les quais de la Meuse et de la Dérivation à Liège 1890-1930*. Andenne, (Les Editions du Molinay) 1999.
- (3649) Gwenaël DELHUMEAU, *Liège: Le pont Mativa*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 269-272.
- (3650) Flavio DI CAMPLI, *Liège: Les bains de la Sauvenière*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 223-226.
- (3651) Vivianne JESUINE, Marc MOISSE, *Exposition de l'eau. Liège 1939*. Andenne, (Les Editions du Molinay) 1999.
- (3652) H. HOLEMANS, *Bestaande wind- en watermolens in de provincie Luik*. In: *Studiekring 'Ons Molenheem'*, jg. 6, 1986, nr. 2, p. 4-9.
- (3653) Marc MOISSE, *Seraing Ougrée Jemeppe Bonnelles en cartes postales anciennes*. Andenne, (Les Editions du Molinay) 1994.
- 10.10 Luxembourg (Luxemburg)**
- (Zie ook: 3856)
- (3654) Guy ALBARRE, Claude FELTZ, *Arlon: la gare*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 314-318.
- (3655) *Au Fil du Ton*. Saint-Léger, (Cercle de recherche et d'histoire de Saint-Léger-en-Gaume) 2001.
- (3656) P. COLMAN, *L'orfèvrerie*. In: *Marche-en-Famenne. Son passé et son avenir*. Marche-en-Famenne, 1980, p. 207-213.
- (3657) Claude FELTZ (dir.), *Triple face, les agglomérations industrielles des trois frontières face à la reconversion*. Longwy, (Ministère de l'Environnement et des Affaires culturelles du Grand-Duché de Luxembourg / Société Générale) 1988.
- (3658) Adrien HERMAN, *Wellin jadis 1795-1950*. Wellin, (A. Herman) 2001.
- (3659) Libramont-Chevigny. *Retour sur Images*. La Roche-en-Ardenne, (Editions Eole) 2001.
- (3660) P. MATTELAER, *Een zaagmolen in de Belgische Ardennen: de 'Grand-Moulin de Villance'*. In: Molenecho's, jg. 7, 1979, p. 82-89.
- (3661) Dominique RENARD, *Bastogne: la gare de Bastogne-Sud*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 322-325.

10.11 Namur (Namen)

(3662) Grégoire AUQUIER, David VERZWYMELEN, *L'apport des sources cadastrales primitives à l'étude du patrimoine industriel couvinois. Couvin vers 1830 (Première partie)*. In: Bulletin Trimestriel de l'a.s.b.l. P.I.W.B., nr. 50, avril-juin 2002, p. 2-7.

(3663) R. BALAU, *Téléphérique de Namur. Projet non réalisé de 1943, dessiné par Michel Claes, soutenu par Henry Lacoste*. In: De la Meuse à l'Ardenne, jg. 32, 2001.

(3664) Maurice CULOT, *Les Moulins de la Meuse à Namur-Beez*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 404-406.

10.12.1 Vlaams-Brabant

(Zie ook: 3413, 3415, 3434, 3436, 3440, 3447, 3466, 3467, 3469, 3472, 3737, 3738, 3739, 3743, 3744, 3745, 3747, 3749, 3751, 3752, 3762, 3802, 3814, 3822, 3851, 3862, 3863, 3866, 3877, 3902)

(3665) *125 jaar spoorwegen te Aarschot, 1863-1988*. Tentoonstelling Museum voor Heemkunde en Folklore. Aarschot, (Aarschotse Kring voor Heemkunde) 1988.

(3666) *Brabants bier: brouwen en drinken*. <themanummer> van Brabant, tweemaandelijks tijdschrift voor toerisme, 1983, nr. 3.

(3667) André CRESENS, *De Remyfabrieken te Wijgmaal. De groei van een industrieel complex*. In: IWE, Contactblad van de Stichting Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed, nr. 9, juni 2000, p. 1-32.

(3668) André CRESENS, André MONTALD, *Open monumentendag in de Molens van Orshoven*. Leuven, (SIWE) 2001.

(3669) André CRESENS, André MONTALD, *Wetenschap en techniek in de voormalige Molens Van Orshoven*. In: Grondstof tot nadenken. Metaal. Open Monumentendag Leuven, 9 september 2001, p. 100-106.

(3670) André CRESENS, *Erfgoedweekend 20-21 april 2002 in de Molens Van Orshoven*. Leuven, (SIWE) 2002.

(3671) K. DE BAUW, *Het Vellekenskot of Vellekensfabriek. Officieel: 'Couperie d'Assche'*. In: Ascania, Tijdschrift over Asse, zijn streek en zijn mensen, Jg. 29, 1986, p. 109-124.

(3672) Els DECONINCK, Filip VAN LOOCK, *De Leuvense Vaart als cultureel erfgoed*. Het Kanaal Leuven-Dijle. Leuven, (Toerisme Vlaams-Brabant) 2000.

(3673) T. DE HERDT, T. RABHOOPY, *Willebroek. Van landbouwdorp tot industriegemeente*. Willebroek, (de auteurs) 1982.

(3674) Jan DE MAEYER, Peter HEYRMAN (red.), *Geuren en kleuren. Een sociale en economische geschiedenis van Vlaams-Brabant, 19de en 20ste eeuw*. Leuven, (Uitgeverij Peeters) 2001.

(3675) F. GOOSSENS, *Asse, vroeger en nu. II. Het bierverleden van Asse*. Asse, (Gemeentebestuur) 1988.

(3676) Jacques HALFLANTS, Kris SCHEYS, e.a. *De Gasthuismolen te Pellenberg: een Brabantse houten achtkante koren-, olie- en zaagmolen uit 1742*. In: Molenecho's, Vlaams tijdschrift voor Molinologie, jg. 29, nr. 3, juli-september 2001, p. 151-164.

(3677) Inès HONORE, Rik UYTTERHOEVEN, Véronique VANDEKERCHOVE, *Waar is de tijd. 2000 jaar Leuven en Oost-Brabant*. Nijverheid. Zwolle, (Waanders/Diogenes, Stad Leuven en Katholieke Universiteit Leuven) 2000.

(3678) Inès HONORE, *Waar is de tijd. 2000 jaar Leuven en Oost-Brabant. Markten en winkels*. Zwolle, (Waanders/Diogenes, Stad Leuven en Katholieke Universiteit Leuven) 2000.

(3679) F. LOIX, *De korte maar boeiende geschiedenis van de diamantslijperijen te Diest, periode 1919-1983*. In: Meer Schoonheid. Driemaandelijks tijdschrift heem-, kunst- en natuurschoon., jg. 32, 1985, p. 109-114.

(3680) A.MEULEMANS, *De Leuvense watermolens*. In: De Molenaar, LVIII (1963) p. 82-84, 93-96, p. 107-109, 144-146, 160-162, 227, 242 / LIX (1964), p. 108-110, 121-123, 143, 153-155.

(3681) A.MEULEMANS, *De Leuvense watermolens*. In: Eigen Schoon en de Brabander, jg. 47, 1964, p. 49-63.

(3682) Kris SCHEYS, *De Gasthuis- of hospitaalmolen te Pellenberg. Exclusief bezoek aan een gaaf bewaarde industriële molen*. In: IWE-Nieuwsbrief, nr. 4, februari 2002, p. 1-2.

(3683) Eric VAN DEN BULCK, *Het Thermo-technisch Instituut*. In: Grondstof tot nadenken, metaal. Open Monumentendag Leuven, 9 september 2001, p. 94-99.

(3684) A. VER ELST, *De Brabantse watermolens in beeld – Les moulins à eau du Brabant en images*. Zaltbommel, (Europese bibliotheek / Bibliothèque Européenne) 1978.

(3685) R. VERLEYEN, *Bier en brouwerijen te Buizingen*. In: Hallensia, jg. 9, 1987, nr. 3, p. 54-59.

(3686) J. VRANCKEN, *De watermolen van Sint-Martens-Bodegem*. In: De Belgische Molenaar, jg. 66 (1971), nr. 2, p. 238, p. 270-272, p. 284-286.

10.12.2. Waals-Brabant

(Zie ook: 3423)

(3687) Roger GHYSELS, *Rixensart-Genval: La gare de Genval-les-Eaux*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 58-61.

(3688) Anne NORMAN, *Les gares ferroviaires*. In: A. NORMAN, *Sens et formes. Architectures en Brabant Wallon 1850-1950*. Court-Saint-Etienne, (Cente Culturel du Brabant Wallon) 1999, p. 55-62.

(3689) Sandrine SMETS, *La gare de Court-Saint-Etienne*. In: Gaëtane Warzée (dir.), *Le patrimoine moderne et contemporain de Wallonie de 1792 à 1958*. Namur, (DGATLP / Division du Patrimoine) 1999, p. 42-46.

10.12.3. Brussel / Bruxelles

(Zie ook: 3351, 3389, 3390, 3392, 3421, 3427, 3428, 3429, 3437, 3456, 3460, 3823, 3832)

(3690) Lieven BULCKAERT, *Metaal en Brussels bouwkundig erfgoed*. In: Yves JACQMIN (red.), *Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Erfgoed en ambachten*. Sprimont, (Mardaga) 2001, p. 89-104.

(3691) P. CNOPS, *Wind- en watermolens te Evere en Schaarbeek*. In: *Eigen Schoon en de Brabander*, jg. 43, 1960, p. 344-354.

(3692) Françoise CORDIER, *De metaalgieterij Hap*. In: *De Facto*, nr. 25, september 2001, p. 84-86.

(3693) I. DE KEYSER, *La manufacture générale d'instruments de musique Mahillon (1836-1936)*. In: *Les Cahiers de La Fonderie*, nr. 25, mei 2001 (Themanummer "La vie en musique"), p. 10-17.

(3694) *Friches industrielles entre mémoires et avenir*. In: *Les nouvelles de La Fonderie*, nr. 5, mei 2002, p. 1.

(3695) H. HERDRIES, *De papiermolen te Vorst-Brussel*. In: *Eigen Schoon en de Brabander*, jr. 43, 1960, p. 224-236.

(3696) M. JACOBS, *Le canal de Charleroi (à Anderlecht)*. In: *Anderlechtensia*, nr. 60-61, juni 1991 p. 31-39, sept. p. 3-14.

(3697) Yves JACQMIN (red.) *Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Erfgoed en ambachten*. Sprimont, (Mardaga) 2001.

(3698) G. KURGAN-VAN HENTERYK, *Bij het ontstaan van de Brusselse Tramwaatschappij*. In: *Gemeentekrediet van België*, nr. 113, jg. 29, 1975, p. 157-170.

(3699) P. LINDEMANS, *Brouwerijen en brouwers van Oud-Brussel*. In: *Eigen Schoon en de Brabander*, jr. 43, 1960, p. 376-380.

(3700) Tonio MUNOZ, *Les brumes de la cokerie de Marly*. In: *Les nouvelles de La Fonderie*, nr. 5, mei 2002, p. 2-3.

(3701) Jean VAN AUDENHOVE, *Anderlecht. Essai d'archéologie industrielle*. In: *Anderlechtensia* (1985) nr. 31, p. 11-14 ; nr. 32, p. 12-15 ; nr. 33, p. 16-22 ; nr. 34, p. 23-26 ; (1985) nr. 35, p. 27-32 ; nr. 36, 33-47 ; nr. 37, p. 48-55.

(3702) Guido VANDERHULST, *MusicCity: si peu musique, si peu cité*. In: *Les Cahiers de La Fonderie*, nr. 25, mei 2000, p. 66-68.

(3703) Guido VANDERHULST, *Inauguration du Musée bruxellois de l'Industrie et du Travail*. In: *La Gazette de La Rue*, nr. 24, september / oktober 2001, p. 1-3.

(3704) Guido VANDERHULST, *Ouverture du site de La Fonderie par une exposition-manifeste*. In: *Les Nouvelles de La Fonderie*, nr. 4, februari 2002, p. 2-3.

(3705) Guido VANDERHULST, *La Fonderie ouvre son site au public*. In: *Les Cahiers de La Fonderie*, nr. 26, 2002, p. 5-7.

(3706) Guido VANDERVELDE, *Daar bij die molen... in het Brussels Gewest (5)*. In: *Tijdingen, Mededelingenblad voor*

de vrienden van het Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel, jg. 21, 2000, nr. 3.

(3707) Guido VANDERVELDE, *Daar bij die molen... in het Brussels Gewest (6)*. In: *Tijdingen, Mededelingenblad voor de vrienden van het Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel*, jg. 22, 2001, nr. 1, p.10-13.

(3708) W. VAN DIEVOET, *Les Wolfers, Orfèvres, bijoutiers & joailliers*. Brussel, (Archives et les Musées de la Ville de Bruxelles), 2002.

(3709) Pierre-Marie VECHE, *Une visite à «La Fonderie» (Molenbeek)*. In: *Bulletin Trimestriel de l'a.s.b.l. P.I.W.B.*, nr. 50, avril-juin 2002, p. 8-10.

(3710) A. VER ELST, *De buurttrams uit Brussel-Zuid in beeld. Les tramways vicinaux de Bruxelles-Sud en images*. Zaltbommel, (Europese Bibliotheek / Bibliothèque Européenne) 1980 (2de druk).

(3711) I. WOUTERS, *De evolutie van de Brusselse brandveilige industriegebouwen 1840-1920*. In: *Erfgoed van Industrie & Techniek*, 10de jg., nr. 3, september 2001, p. 70-74.

11. Productie & reproductie

11.1 Land- en tuinbouw

(Zie ook: 3453)

(3712) D.D. DE GUNST, *Historische ontwikkeling van tuinbouwvelden*. In: *Erfgoed van Industrie & Techniek*, 10de jg., nr. 3, september 2001, p. 75-81.

(3713) R. DE ROP, *Hop, hop, hoera. De Hop. Asse*, (Drukkerij De Rop) 1989.

(3714) B. DEWILDE, *Twintig eeuwen vlas in Vlaanderen*. Tiel / Bussum, (Lannoo) 1983.

(3715) P. LINDEMANS, *Geschiedenis van de Landbouw in België*. Antwerpen, (De Sikkel) 1953 (twee delen).

(3716) J. MOERMAN, *Ontstaan en evolutie van de mechanisatie in de Belgische landbouw*. In: *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 19, 1959, p. 49-58 en 103-160.

(3717) P. STUYVER, *Het landbouwmaterieel van bij ons 1850-1950*. In: *Mededelingenblad van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, jg. 25, 1985, p. 31-34, 56-60, 83-86.

(3718) P. STUYVER, *Het landbouwmaterieel van bij ons 1850-1950*. In: *Mededelingenblad van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, jg. 26, 1986, p. 9-12, 54-58, 61-67.

(3719) *Tentoonstellingscatalogus 'Het Vlas'*. Socio-kultureel centrum Bavikhove-Harelbeke, juni-juli 1979. Harelbeke, (De Leiegouw) 1979.

(3720) L. VAN GESTEL-DESTOMBES, *Honderd jaar landbouw (1886-1986)*. In: *Jaarboek van de Vrijheid en het Land van Geel*, jg. 23, 1986, 224 p.

11.2 Grond- en delfstoffen

(Zie ook: 3357, 3411, 3464, 3679)

(3721) L. GRAILET, *De l'or en Ardenne*. Liège, (GEMEAU / L. Grailet) 1998.

11.3 Energie en motoren

(Zie ook: 3372, 3400, 3409, 3439, 3496, 3500, 3535, 3538, 3540, 3542, 3573, 3574, 3622, 3644, 3660, 3676, 3682, 3683)

(3722) Paul BAUTERS, *Van Zadelsteen tot Zetelkruier. Tweeduizend jaar molens in Vlaanderen. II*. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000.

(3723) Jules CROUPETTE, *Zénobe Gramme 1826-1901. De Jehay à Bois-Colombes*. Amay, (Maison de la Poésie) 1997.

(3724) Geert DAEMS, *Molen van Hoeke. Een draaiende molen is zijn eigen ambassadeur*. In: Erfwoord, nov.-dec. 2001 / jan. 2002 (nr. 24), p. 20-21.

(3725) J. DAVID, *Belgische industriële maalderijen 1880-1910*. In: Molenecho's, jg. 11, 1983, p. 93-95.

(3726) Lieven DENEWET, *Molenmakers in Vlaanderen anno 2000*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 1, januari-maart 2000, p. 6.

(3727) R. HOEBEN, *Provincie Antwerpen. Ons molenpatrimonium*. In: Toerisme Provincie Antwerpen, jg. 20, 1974, p. 19-22, 42-45, 59-62.

(3728) H. HOLEMANS & P. LEMMENS, *Molens van Klein-Brabant, Mechelen en de Rupelstreek*. Nieuwkerken, (Ten Bos) 1987.

(3729) *L'électricité hier et aujourd'hui*. Liège, (Maison de la Métallurgie et de l'industrie de Liège) s.d.

(3730) Louis MARAITE, Christine RASIR, *Zénobe Gramme à contre-courant*. Brussel, (Editions Luc Pire) 2001.

(3731) Marc RYCKAERT, *Wenkende wieken nu ook op internet*. In: In de steigers. Provincie West-Vlaanderen, 2000, nr. 1, p. 19-20.

(3732) J. SMET, *De molens van Temse. De geschiedenis van de wind-, water- en paardenmolens in de fusie Temse en hun opvolgers de mechanische graanmolens*. In: Jaarboek 1986 van het Gemeentemuseum Temse, p. 1-206.

(3733) Alexis-Michel TERLINDEN, Jean-Pierre ZEHLE, *De ontstaansgeschiedenis van de industriële elektriciteit. Bijdrage van de Belgische pioniers en oorsprong van de openbare diensten*. In: Tijdschrift van de Dexia Bank, jg. 55, nr. 217, 2001/3, p. 5-26.

(3734) A. TUTEIN NOLTHENIUS, *Getij- en watermolens in Vlaanderen*. In: Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijksk. Genootschap, deel 73, 1956, nr. 2.

(3735) André VAN ASSCHE, *De Schemelbertmolen in Liezele*. Puurs, (Linsella, Werkgroep Heem- & Geschiedkunde Liezele-Puurs) 2001.

(3736) L. VANHEULE, *Bobijner-spinnewiel en prikmachine in Heemmuseum 'Bachten de Kupe'*. In: Heemtijdschrift Bachten de Kupe, jg. 22, 1980, p. 145-165.

(3737) Dirk VANSINTJAN, *De watermolen van Rotselaar*. In: Beatrijs, jg. 23, jaarg. 1987-88, nr. 2, p. 17-22, nr. 3, p. 13-18, nr. 4, p. 14-18.

(3738) Dirk VANSINTJAN, *De watermolen van Rotselaar*. In: Beatrijs, jg. 24, jaarg. 1988-89, nr. 1, p. 12-17, nr. 2, p. 14-16, nr. 3, p. 16-21, nr. 4, p. 15-18.

(3739) Dirk VANSINTJAN, *De watermolen van Rotselaar*. In: Beatrijs, jg. 25, jaarg. 1989-1990, nr. 1, p. 18-22

11.4 Industrieën op agrarische basis

(Zie ook: 3375, 3448, 3486, 3547, 3548, 3563, 3564, 3579, 3582, 3583, 3640, 3667)

(3740) E. AERTS, *De Zuidnederlandse brouwindustrie tijdens het A.R. Status Quaestionis van het onderzoek*. In: Handelingen der Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis, nr. 33, 1979, p. 5-34.

(3741) Y. DECOSTER, *De Tollembergse brouwerijen I. De brouwerij Robijns op de plaats te Tollenbeek*. In: Heemkundig tijdschrift Tollenbeek, 1988, nr. 1, p. 105-131.

(3742) L. DE KEYSER, *Leven in de Brouwerij Anglo-Belge 1891-1950*. Zulte, (s.n.) 1985.

(3743) G. HENDRICKX, *Een eeuw Brouwerij van Haacht*. In: Haachts Oudheid- en Geschiedkundig Tijdschrift, jg. 13, nr. 3, 1989, p. 294-298.

(3744) M. HOLSBEEK, *Hagelandse stoommelkerij Sinte Brigida te Glabbeek (1 en 2)*. In: Oost-Brabant, jg. 29, 1992, p. 80-84 en 214-221.

(3745) E. MARTENS, *De brouwerij en mouterij St.-Pieter te Neerijse*. In: Huldenbergs Heemblad, jg. 7, 1988, p. 212-237.

(3746) P. STUYVER, *Het landbouwmaterieel bij ons 1850-1950*. In: Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere, jg. 27, 1987, p. 7-11, p. 31-34, p. 50-56.

(3747) V. UYTTEBROECK e.a., *De Tiense Suikerraffinaderij 1838-1988*. Tienen, (Tiense Suikerraffinaderij) 1988.

(3748) H. VANDEBROEK, *Stoomzuivelfabriek Sint-Servaas Diepenbeek*. In: Alvermenneke, Driemaandelijks tijdschrift Heemkundige Diepenbeek, jg. 12, 1991, p. 35-40, 43-48.

(3749) R. VANDENBORRE, *Notities rond de geschiedenis van de verwarming van druivenserres in Hoeilaart en omstreken*. In: Zoniën, Geschied- en oudheidkundig tijdschrift voor IJse- en Laneland, jg. 14, 1990, p. 47-66.

(3750) J. VAN DER SPEETEN, *Verdwenen nijverheidsbedrijven van te Okegem: de suikerbranderij of cichoreifabricage (...) de fabriek 'De Denderboer' en 'Nervia'*. In: Mededelingen van de Heemkring Okegem, jg. 8, 1983, p. 98-149.

(3751) H. VANNOPPEN, *De brouwerijen Van Tilt te Leuven*. In: H. VANNOPPEN, Een korte evolutie van de brouwerijgebouwen in Vlaanderen. Ons Heem, jg. 55, nr. 1, januari 2001, p. 4-14 en 15-18.

(3752) Raymond VAN UYTVEN, *Waar is de tijd. 2000 jaar Leuven en Oost-Brabant. Brouwers en drinkers*. Zwolle, (Waanders/Diogenes, Stad Leuven en Katholieke Universiteit Leuven) 1999.

(3753) V. WOUTERS, *Van industriële revolutie tot archeologisch erfgoed. Bij een tentoonstelling 'Van graan tot brood' te Tongeren*. In: *Levend Land*, jg. 12, 1983, nr. 1, p. 12-13.

11.5 Textiel

(Zie ook: 3441, 3444, 3602, 3625, 3639, 3714)

(3754) S. BUYSE, *Het ambachtelijke touwspinnen en touwslagen te Hamme*. In: *Oost-Vlaamse Zanten* nr. 72, 1997, nr. 3, p. 150-171.

(3755) Johan DECAVELE, *Tien eeuwen textielnijverheid in Oost-Vlaanderen*. In: *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 27, 1978, nr. 6, p. 9-30.

(3756) Guido DESEIJN, *Aan 't lijntje houden. Baanders en bargie*. In: *TIC*, 2de trimester 2002, deel 78, Cahier 22/B, p. 1-33.

(3757) B. DEWILDE, *De vlasroterij in het Kortrijkse: de overgang van het ambachtelijke naar het mechanische*. In: *Textiel*, 1977/1979, p. 163-169.

(3758) J. D'HONDT, *De iconografie van de katoenspinnerij Dujardin 1848-1878*. In: *Brugs Ommeland* 38, 1998 nr. 4, p. 262-275.

(3759) H. HEYMANS, *Waardevol industrieel erfgoed: het weefgetouw*. In: *De Maaseikenaar*, jg. 16, 1985, p. 131-132.

(3760) M. JACOBS, *De touwslagerij en de verkoop ervan in onze gemeente (Zelee)*. Jaarboek Heem- en Oudheidkundige Kring van Zelee, jg. 6, 1974-1975, p. 28-48.

(3761) Emmanuel MEERSCHAUT, *Textielaanbod in het achttiende eeuwse Gent*. In: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent. Nieuwe Reeks* Dl. 51, Gent 1991, p. 155-180.

(3762) Jos PAUWERS, *Van lakenweverij tot kantwerk en wandtapijten binnen de driehoek Brussel-Leuven-Mechelen*. Nieuwkerken-Waas, (Het Streekboek) 1999.

(3763) Martine PIETERAERENS, *Waarschoot. Voormalige spinnerij S.A.W.* In: *Monumentenzorg en Cultuur patrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen* 1999. Gent, (Provincie Oost-Vlaanderen) 2000, p. 194-195.

(3764) M. RISSELIN-STEENEBRUGGEN, *Belgische kant 19de-20ste eeuw*. Brussel, (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis) 1978.

(3765) E. SABBE, *De Belgische vlasnijverheid*. Kortrijk, (Nationaal Vlasmuseum) 1975, 2 banden.

(3766) K. VANBUTSELE, *De Ronsese textielindustrie in de XIXe en begin XXste eeuw*. In: *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, jg. 24, 1975, p. 5-106.

11.6 Confectie / Kleding

(3767) Luc DE BOTH, *Een beperkte 'Tour d'Horizon' van de Zottegemse Bonneterie- en Textielnijverheid*. In: *Handelingen Zottegems genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, VIII, 1997, p. 39-45.

(3768) Sabine DE GROOTE, *My name is Bont*. In: *TIC*, deel 72, 4de trimester 2000, Cahier 16, p. 1-43.

(3769) Sophie HUYSMAN, *Feestkledij verplicht. Feestkledij door de eeuwen heen*. In: *TIC*, deel 73, 1ste trimester 2001, Cahier 17, p. 1-33.

11.7 Metaal & non-ferro

(Zie ook: 3378, 3379, 3445, 3455, 3472, 3483, 3491, 3501, 3502, 3505, 3523, 3550, 3571, 3572, 3577, 3601, 3611, 3612, 3656, 3664, 3690, 3692, 3708)

(3770) Etienne AERNOUDT, *Metalen, zichtbaar en verborgen*. In: *Grondstof tot nadenken, metaal*. Open Monumentendag Leuven 9 september 2001. Leuven, (Stad Leuven) 2001, p. 3-15.

(3771) Mario BAECK, Jan DE PLUS, *Staalharde blikvangers. Geëmailleerde reclameplaten in België*. Gent, (Interbellum) 2001 (Cahier 11/12).

(3772) Claude-M. CHRISTOPHE, *Matières et produits du bassin Mosan utilisés à l'usine de la Providence à Rehon*. In: *Bulletin trimestriel de l'asbl. Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles*, nr. 47, p. 8-9.

(3773) *De moderne staalindustrie*. Liège, (Maison de la Métallurgie et de l'industrie de Liège) s.d.

(3774) Robert HALLEUX, Pascal LEFEBVRE, Philippe TOMSIN, *Métaux non ferreux hier & aujourd' hui*. Liège, (Maison de la Métallurgie et de l'industrie de Liège) s.d.

(3775) Albert HIMLER, *IJzer en staal (1)*. In: *Kon. Havenwerktuigen S.K.*, jg. 65, nr. 10, december 2001, p. 22-28.

(3776) *Les maîtres du feu. De meesters van het vuur*. Dossier pédagogique. Amay, (Commune d'Amay) 2001.

(3777) R. MORREN, *De landrol en de ijzergieterij*. In: *Ons Heem*, jg. 15, 1960-1961, nr. 1, p. 110-115.

(3778) Jaak NIJSSEN, *Grafkruisen van de Sint-Truidense gieterij Brialmont*. In: *M&L*, jg. 20, nr. 4, juli-augustus 2001, p. 38-44.

(3779) *'Puntfabriek' Gentbrugge 150 jaar*. In: *Land van Rode*, jg. 18 (1990), nr. 72, p. 75-86.

(3780) Marc RYCKAERT, *Molens in metaal*. In: *In de steigers*. Provincie West-Vlaanderen, 2000, nr. 1, p. 14-19.

(3781) Pieter TRUIJENS, *Klinken: een historische verbindingwijze voor staalconstructies*. In: *M & L*, jg. 20/nr. 4 (2001), p. 45-64.

(3782) Tamara VAN HOUT, Piet VAN BOUCHAUTE, *Het metaalconstructiebedrijf Nobels-Peelman, Gasmeterlaan 185*. In: *Open Monumentendag 09-09-2001 Sint-Niklaas*. Sint-Niklaas, (Stad Sint-Niklaas) 2001, p. 6-8.

11.8 Chemie

(Zie ook: 3487, 3489, 3529)

(3783) Martien BODE, *De blauwsel- en kleurfabriek Bleu d'Outremer Block*. In: Land van Rode, jg. 16/4 (nr. 64), 1988, p. 78-79.

(3784) Guido DESEIJN, *Bleu-Blue! Geschiedenis van de kunstmatige kleurstoffen in de textielnijverheid*. In: TIC, deel 70, 2de trimester 2000, Cahier 14, p. 1-21.

(3785) E. PESSEMIER, *De luciferfabriek te Nederbrakel*. In: Triverius, jg. 16, 1986, nr. 3, p. 3-6.

(3786) E. S'JEGERS, *75 jaar Radium*. In: Lindeblad, Periodieke uitgave van Heemkring De Linde, jg. 23, 1997, nr. 46, p. 72-74.

(3787) Philippe TOMSIN, *De industriële scheikunde*. In: Robert HALLEUX, Jan VANDERSMISSEN, Andrée DESPYMEYER, Geert VANPAEMEL, e.a., *Geschiedenis van de wetenschappen in België 1815-2000*. Brussel, (Dexia / La Renaissance du Livre) 2001, deel 1, p. 195-206.

11.9 Glas

(3788) Ivo SIEBENS, *Oog voor Booms glas. Glasfabriek 'De Rupef. Boom. (Ecomuseum & Archief van de Boomse Baksteen) 1999. (tweede uitgave 2000)*.

11.10 Keramiek & steen

(Zie ook: 3519, 3533, 3603, 3607, 3621, 3626)

(3789) R. BAETENS, *Omvang en productie van de baksteennijverheid in de Rupelstreek (16de-20de eeuw)*. In: Bijdragen tot de Geschiedenis - Antwerpen, jg. 62, 1979, p. 103-183.

(3790) R. DE KEYSER, *De steenbakkerijen langs de Damse Vaart te Damme*. In: Rond de Poldertorens. Handelingen van de Kring voor Heemkunde en Geschiedenis 'Sint-Guthago' (...), jg. 29, 1987, p. 254-266.

(3791) Paul DE NIEL, *Gevormd, gedroogd en voor de eeuwigheid gebakken. Baksteen*. Boom, (Ecomuseum & Archief van de Boomse Baksteen) 2000.

(3792) Paul DE NIEL, *Onder de pannen zijn. Van tegula en imbrex, Boemsscher teglen en Mechels Cromwerk tot Boomse pan*. Boom, (Ecomuseum & Archief van de Boomse Baksteen) 2001.

(3793) Paul DE NIEL, *Waar zullen we dan onze afdragers halen? Kinderarbeid op de steenbakkerijen in de Rupelstreek*. Boom, (Ecomuseum & Archief van de Boomse Baksteen) 2000.

(3794) Paul DE NIEL, *Oegstgeest, Niel en het NID-mysterie. Creativiteit en technische innovatie door Josson en De Langle, steenbakkers te Niel omstreeks 1850*. In: Het Wiel, tijdschrift voor de geschiedenis van de Rupelstreek en Klein-Brabant, jg. 9-11, 2001.

(3795) Roland DREESEN, Michiel DUSAR, Frans DOPERE, *Atlas natuursteen in Limburgse monumenten. Geologie, beschrijving, herkomst en gebruik*. Genk, (Provinciaal Natuurcentrum Het Groene Huis, Domein Bokrijk-Genk) 2001.

(3796) Guido LANDUYT, *De steennijverheid in de Noorderkempen*. In: Ons Heem, jg. 40, 1986, p. 164-170.

(3797) Cristina MASCHI (red.), Francis TOURNEUR (red.), *Siersteen in België. Een stand van zaken*. S.I., (Pierres et Marbres de Wallonie aslb vzw) 2002.

(3798) W. SMET, *De pannenfabriek te Kessenich*. In: Driemaandelijk heemkundig tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige Kring Kinrooi, jg. 8 (1989-1990), nr. 3 p. 327-336, nr. 4 p. 407-416.

(3799) A. THEUNINCK, *De molensteenfabrikant Theunynck te Diksmuide: een mondelinge bedrijfsgeschiedenis en een technische beschrijving over de productie van kunstmaalstenen*. In: Molenecho's, jg. 17, 1989, p. 32-45.

(3800) Joseph TORDOIR (red.), *La Gobertange. Une pierre, des hommes*. S.I., (Asbl Gobertange 2000 / CERA-Holding) 2000.

(3801) Nestor TORREBORRE, Joseph PIRARD, Claude SOHET, *Les briquetiers, des Amaytois méconnus*. Amay, (Maison de la Poésie) 2000.

(3802) G. VANDECAUTER, *De laatste steenbakkerij van Wezemaal (Rotselaar)*. In: Tijdingen van het Beatrijsgezelschap, jg. 7, herfst 1971, p. 17-20.

11.11 Papier & drukkerijen / houtverwerking

(Zie ook: 3695, 3803, 3891)

(3803) I. BAMMENS-VAN CAUWENBERGH, *L'industrie belge du parquet au 19e siècle*. In: Maisons d'Hier et d'Aujourd'hui, nr. 131, 2001.

(3804) *Schrift en schrijfmachines vroeger en nu*. Tentoonstellingscatalogus. Hasselt, (Kredietbank) 1980.

11.12 Vervoer & communicatie

(Zie ook: 3431, 3458, 3545)

(3805) G.P. BAERT, *De steenweg van Deinze op Kortrijk (1716-1719)*. In: Bijdragen tot de Geschiedenis van de stad Deinze en van het Land aan Leie en Schelde, jg. 18, 1951, p. 135-185.

(3806) A. BAILLIEUL, *De steenwegaanleg rond Antwerpen tijdens het Oostenrijks bewind 1715-1794*. In: Bijdragen tot de Geschiedenis (Antwerpen), jg. 56, 1973, p. 102-134.

(3807) B. BLONDE, R. VAN UYTVEN, *Vier studies over het vervoer van molenstenen in Brabant*. In: Molenecho's, jg. 28, nr. 4, oktober-december 2000, p. 223-226.

(3808) Dominique DEPUYDT, Christ'I GRYSPEERT e.a., *SABENA 70 jaar luchtvaartpionier*. Tielt, (Lannoo) 1993.

(3809) *Het transport en het stedelijk netwerk in de Zuidelijke Nederlanden*. <Themanummer van> Bijdragen tot de Geschiedenis, jg. 82, 1999 (uitgegeven door de Vakgroep Geschiedenis van de UFSIA, Antwerpen).

PROGRAMMA VLA/MIAT 2003

zondagen van ons industrieel verleden

2003

Zondagen van Ons Industrieel Verleden

23 februari

Armand Sermon

De sociale achtergronden van het carnavalsfeest

Het Gentse carnaval was een belangrijk volksfeest in de negentiende eeuw. De optochten en de verschillende vermommingen worden besproken. Ook de sociale conflicten van die tijd spelen hun rol in de carnavaloptochten. Er volgen in deze periode ook een reeks charivari als gevolg van de botsingen tussen liberalen en katholieken. Uiteindelijk komt de sociaal-democratie aan de macht in de stad. Dit heeft als gevolg dat het carnaval verboden wordt. De verklaringen en proclamaties van Eedje Anseele belichten enkele minder gekende politieke trekken van deze volksdistribuu.

Armand Sermon (1946) is geboren in het Brabantse carnavalstadje Halle en doceert Sociaal-cultureel Werk aan de Hogeschool West-Vlaanderen.

Na zijn studententijd blijft hij enkele jaren Gent wonen. In de jaren zeventig werkt hij mee aan een buurtwerk in de Sleepstraat en raakt zo geïnteresseerd in de Gentse geschiedenis en populaire tradities. Vanuit zijn opvoeding is hij vertrouwd met het reilen en zeilen van de sociaal-democratische arbeidersbeweging. Hij is ook nauw betrokken bij de organisatie van het Halse carnaval en participeert jaarlijks uitbundig aan dit feest.

Artikelen over volkscultuur en carnaval verschenen in *Brood en Rozen* (AMSAB) en in de *Oostvlaamse Zanten*. Hij sticht in 1995 het Halse tijdschrift *De Luuper*, dat sindsdien grasduint in de lokale populaire feestcultuur. In 2001 gaf 'Stichting Mens en Cultuur' een lijvige studie uit over carnaval en het verdwijnen van het Gentse carnaval in het bijzonder: *Het carnaval van Keizer Karel tot Eedje Anseele*.

30 maart

prof. Dr. Marcel de Cleene

De verborgen kracht van rituele planten.

De Natuur stond ooit centraal in de religieuze beleving van de primitieve mens. De goden toonden hun gelaat aan de mensen via natuurelementen als rotsen, bronnen, waters, bossen, bomen en planten. Dit magisch religieuze prestige zindert soms nog tot vandaag de dag door. Enkele voorbeelden: wijding van palmtakjes op Palmzondag, de symboliek van rozen, lelies en zo verder, gezegden als "Zij slaapt als een roos", "Hij gaat over rozen", "Hout vasthouden" enzovoort.

Aan de hand van een diamontage belicht de spreker de hedendaagse symboliek van enkele markante bomen, struiken en kruiden, en hun toepassingen in de volksgeneeskunde.

Meer info te lezen in: *Compendium van rituele planten in Europa*, Marcel DE CLEENE en Marie Claire LEJEUNE. Stichting Mens en Cultuur, Gent.

Marcel De Cleene (1946) is doctor in de Wetenschappen, groep Plantkunde. Sinds 1988 is hij wetenschapsvoorlichter van de Universiteit Gent en coördineert hij verschillende internationale wetenschappelijke projecten. In 1991 werd hij aangesteld als hoofddocent aan de RUG. Prof. De Cleene is momenteel titularis van de cursussen 'Wetenschappelijke en technologische voorlichting' (30 u.) en 'Volkskunst en Volkskunde' (60 u.). Hij is/was projectleider van drie projecten met het International Rice Research Institute (Filippijnen) over bacteriële rijstziekten, en was coördinator van een EU-project over biologische afbraak van monumenten en gebouwen.

Marcel De Cleene is auteur/mede-auteur van ca. 130 wetenschappelijke publicaties, waaronder vijf populariserende boeken: *Elsevier's gids van giftige planten* (Elsevier, Amsterdam, 1983; tweede druk verschenen bij Thieme, Baarn in 1989; derde, volledig bewerkte druk bij Tirion, Baarn in 2000), *Bloemen voor het fornuis* (met G. DE BRABANDERE; MIM, Antwerpen, 1991), en, met Marie Claire LEJEUNE, het *Compendium van Rituele planten in Europa* (Uitg. Stichting Mens en Cultuur, Gent. 1.454 pp., inclusief 312 kleurplaten, 248 figuren en 146 pp. index. De eerste druk verscheen in 1999, de tweede druk in 2000. Vol. I (*trees and shrubs*) van de Engelse uitgave verscheen in december 2002; vol. II (*herbs*) verschijnt in december 2003.

27 april

Cory Geysen

Esoterisch Gent

Door de eeuwen heen heeft Gent van zich laten spreken als een rebelse stad. Minder gekend - doch even historisch belangrijk - is Gent als esoterisch centrum. De term esoterisch is nu oudmodisch, want het verwijst naar kennis enkel voor ingewijden bestemd. De Tempeliers claimden zulke kennis - het betekende trouwens hun ondergang tussen 1307 en 1314.

Alles begon in 1119 toen de eerste negen tempeliers geheime opgravingen deden onder de restanten van de tempel van Salomon en er een object vonden waarvan zij overtuigd waren dat zij er hun stoutmoedig doel mee konden verwezenlijken: het stichten van een wereldomvattende theocratie met Jeruzalem als centrum. Het eindigde echter op de brandstapel wegens veroordeling voor zwarte magie: de aanbidding van de afgod Baphomet.

Wat heeft Gent hiermee nu te maken? Samen met de tempeliers heeft Gent Johannes de Doper als patroonsheilige. De huidige imposante Sint-Baafskathedraal heette oorspronkelijk de Sint-Janskerk en was in het middeleeuwse Europa een belangrijk tempeliercentrum met als bijnaam het Vlaamse Jeruzalem.

Vooraf de crypte getuigt hier van. Maar ook andere kunstwerken in de kerk dragen een esoterische stempel en kunnen in hun iconografische weergave zelfs revolutionair genoemd worden.

Zoals het wereldberoemde Lam Gods.

Broeder (= ingewijde) Jan Van Eyck heeft hiermee een uiterst geraffineerde weergave van de tempelgedachte gemaakt, al verwijst de gangbare uitleg naar de getrouwe weergave van christelijke zienswijzen.

Maar er is meer...

Gent heeft een cruciale rol gespeeld in de poging het tempelriedeal te verwezenlijken. Via de graven van Vlaanderen, later de Bourgondiërs (de Orde van het Gulden Vlies) en zelfs 'onze' Keizer Karel. Wist u bijvoorbeeld dat het Gravensteen een raschte tempelburcht is met een duidelijke, zelfs leesbare verwijzing naar het tempelgeheim?

Dit en nog veel meer in een voordracht met een vijftigtal dia's over esoterische sites in de stad Gent.

Corry Geijsen, leraar algemene vakken gedurende 30 jaar, was voorzitter van de Gentse Braidkring, een vereniging die lezingen organiseerde over esoterische en aanverwante onderwerpen. In functie daarvan gaf hij talrijke voordrachten (alchemie, UFO's, sjamanisme, parapsychologie..) en publiceerde artikelen hierover in het tijdschrift van de vereniging.

Hij ruilde het speculatief denken voor een historische benadering en behaalde het diploma van gids voor Gent en Oost-Vlaanderen. In het onderwijs gaf hij het liefste geschiedenis. De Braidkring vroeg hem of er geen magisch esoterische aspecten in Gent te zien waren. Hij deed dit maar, in de overtuiging dat het een eenmalige wandeling betrof. Hij beet zich echter in het onderwerp vast, en na jarenlange studie waarbij hij van de ene verwondering in de andere viel, ontstond dan de definitieve versie van 'esoterisch Gent', totaal onverwacht een veel gevraagde rondleiding in de Gentse gidsenbond.

23 mei

Sophie Huysman

Het boerderijdier in de kunst

De neerhofdieren zijn al van oudsher onderwerpen in de kunst, zowel in beeldende als in de plastische kunstvormen.

Heel wat bekende kunstenaars profileerden zich binnen deze categorie. We beperken ons echter tot de Belgische kunstenaars uit de 19de en de 20de eeuw.

In de beeldende kunst werden velen geïnspireerd door de prachtige beelden van de Italiaan Rembrandt Bugatti (eind 19de eeuw).

Hij kende tot in onze contreien een sterke uitstraling. De aandacht voor deze kunstvorm wordt nog versterkt door het feit dat het brons gieten in de loop van de negentiende eeuw meer en meer toegepast werd bij het gieten van kleinere beelden.

In onze contreien typeerde voornamelijk Domien Ingels (eind 19de eeuw) het vee en talrijke neerhofdieren, even verschillend van vorm, als van karakter.

Het onderwerp van het neerhofdier in de schilderkunst treffen we in de verschillende stijlperiodes aan. De realisten, naturalisten, expressionisten en impressionisten vonden inspiratie in dit thema. Zowel Hubert Malfait (20ste eeuw), Xavier Mellery (eind 19de eeuw), Xavier De Cock (19de eeuw) en Constant Permeke (20ste eeuw) maakten kunstwerken binnen deze thematiek.

Er zijn echter weinig kunstenaars die zich gingen specialiseren in dit onderwerp. Enkele uitzonderingen kunnen we hier citeren: René Delin (begin 20ste eeuw), Eugène Verboeckhoven (19de eeuw), Alfred Verwee (19de eeuw), Henri Schouten (begin 20ste eeuw) en Alfred Ost (begin 20ste eeuw).

Zij specialiseerden zich in de natuurgetrouwe weergave van dieren, elk met hun eigen accent en invalshoek.

De moderne kunst wordt minder en minder geconfronteerd met het dier in onze maatschappij, wel in extreme of opvallende gegevens. Onze maatschappij is niet langer een landbouwmaatschappij en dit toont zich ook in de verwerking van dit thema.

We krijgen opvallende en confronterende fenomenen. Denken we aan de weergaven van Roger Raveel met het Neerhof II, Berlinde De Bruyckere en William Philips.

Elkeen wil de plaats van het dier, dat leidt tot onze dagdagelijks consumptie, op zijn eigen manier brengen, met beelden die tot nadenken stemmen als resultaat.

Wij stammen allemaal af van de boer,

Zelfs als we dit vergeten zijn !

Sophie Huysman (1966) is licentiaat in de Kunstwetenschappen en Archeologie.

Ze is auteur van diverse publicaties zoals onder andere de Geschiedenis van Wondelgem of nog bijdragen bij TIC: *Feestkledij verplicht, IJzeren schippers op houten schepen*.

Begeleiding en coördinatie van groepsbezoeken aan diverse tentoonstellingen.

Wetenschappelijk onderzoek voor tentoonstellingen in o.a. het MIAT.

Oprichter van Gandante en het cultureel centrum Het Vroonhof te Wondelgem.

Realisatie van de tentoonstellingen *Facetten van Mensen, Marcel Ysewijn- 80 jaar in 80 werken, Michel Bracke* ism de Culturele Raad Wondelgem, *Guy Timmerman*.

29 juni

Bart De Muynck, Magda Polfliet

Natuurreservaten hebben ook hun geschiedenis, in het bijzonder dit van de Bourgoyen

Geleid bezoek aan het Stedelijk Natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen

Sedert het einde van de 19de eeuw groeide in vrijwel alle Westeuropese landen een bezorgdheid om de natuur. Dit was een reactie op de toen al voelbare achteruitgang van het landschap, veroorzaakt door de industriële revolutie en de toenmalige agrarische ontwikkelingen. Zo werd in België in 1910 de Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon opgericht en legde de overheid in 1911 een gelijkaardig accent met de 'Wet op de schoonheid der landschappen'.

De bezorgdheid voor het Gentse natuurgebied Bourgoyen-Ossemeersen groeide in het begin van de jaren zeventig. De uitbouw van een stedelijk natuurreservaat in de Bourgoyen-Ossemeersen duurt ondertussen dertig jaar, vijf stedelijke legislaturen, met als belangrijke actoren professor Jan Hublé, de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen vzw (nu Natuurpunt Gent vzw) en de Stad Gent.

Het dagelijks beheer van de stadseigendommen in de Bourgoyen-Ossemeersen (172 hectare of 82% van de totale oppervlakte) wordt uitgevoerd door het Stedelijk Natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen, een onderdeel van de Dienst Leefmilieu & Natuurontwikkeling van de Stad Gent. Twee personeelsleden van het Stedelijk Natuurreservaat zullen u tijdens de wandeling informeren over de ontstaansgeschiedenis van het reservaat, de dagelijkse werking (met als twee hoofdpijlers natuurbeheer en natuureducatie) en de lopende en toekomstige projecten (o.a. het Natuurinrichtingsproject van de Vlaamse Gemeenschap met een investering van 6.350.000 euro). Een bezoek aan de Hoosmolen, een beschermd monument, de historisch waardevolle Valkenhuishoeve en het Stedelijk Natuurcentrum maken deel uit van het geleid bezoek.

Bartholomeus De Muynck (1961), adjunct van de directie, is bioloog en sinds 1986 verbonden aan de Stad Gent. Hij is verantwoordelijk voor de planning en de uitvoering van het dagelijks terreinbeheer en bewaakt alle projecten (aankoopdossiers, BPA's, uitvoering beheersplan, natuurmonitoring, natuurinrichtingsproject...)

Magda Polfliet (1960), consulente, is onderwijzeres en sinds 1992 verbonden aan de Stad Gent. Zij is educatief medewerkster en houdt zich voornamelijk bezig met het rondleiden van schoolgroepen en het uitwerken van allerhande natuureducatieve projecten voor verschillende doelgroepen.

27 juli

Bruno Castille

Art Nouveau en art deco in het Gentse 'Miljoenenkwartier'

Wandelvoordracht Art Nouveau & Art Deco

Tijdens deze wandeling die start aan de voorzijde van het Sint-Pietersstation van Gent, krijgt u een overzicht van de internationale ontwikkelingen in architectuur en toegepaste kunsten, met als uitgangspunt de 'Belle Epoque' sfeer en de 'Art Nouveau' architectuur in de onmiddellijke omgeving van het station, op weg naar het 'Miljoenenkwartier' zelf.

Het 'Miljoenenkwartier' werd opgetrokken tijdens de 'Roaring Twenties' en de periode voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog (1926-1940) op de voormalige terreinen van de Wereldtentoonstelling die te Gent gehouden werd in het jaar 1913.

Deze periode die eveneens gekend staat onder de naam van Interbellum, betekende een nieuw tijdperk op het vlak van architectuur en toegepaste kunsten. Traditionele stijlen met buitenlandse invloeden evolueerden tot een nieuwe stijl met nieuwe materialen & constructietechnieken, met als gevolg een nieuwe vormgeving.

Deze nieuwe vormgeving zal men uiteindelijk later pas 'Art Deco' gaan noemen wat betreft de toegepaste kunsten. Kenmerkend hiervoor, en zeker op architecturaal vlak, was de strenge functionele vormgeving en het gebruik van moderne materialen en het verwijderen van overvloedige decoratieve elementen.

Nochtans worden er in het Gentse Miljoenenkwartier eveneens andere meer traditionele bouwstijlen aangetroffen, of althans op vroegere stijlen gebaseerde architectuur. Aldus vertoont deze wijk een eclectische aanblik en leent zich uitstekend als illustratie voor een cultuur-historisch overzicht van de geschetste periode.

Bruno Castille is licentiaat geschiedenis en voorzitter van Gandante vzw

31 augustus

Paul Pas

Hoevedieren in Gent

Een onwaarschijnlijke titel voor een nochtans volledig geloofwaardig verhaal. Een stad bevolkt door hoevedieren? Runderen, paarden, schapen, geiten, honden, katten, zwijnen, konijnen, ganzen, kippen of ander gevogelte in plaats van rasechte Gentenaars? En toch is het zo, zij het dat onze stedelingen in de loop der eeuwen niet naast maar in een perfecte symbiose met al deze twee- of viervoeters gingen leven.

Tussen het ogenblik waarop het platteland zijn probleem dieren naar de pas opgerichte Gentse veeartsenijschool begon te sturen en de eerste vermelding van hoevedieren in wat pas later een stad zou worden liggen eeuwen. Zelfs meer dan een millennium, waarin de houding van de stedeling tegenover hoevedieren enerzijds en het lot van het hoevedier anderzijds door de stedelijke overheid gaandeweg werden gekanaliseerd in een voor beide partijen aanvaardbare richting. Er werden immers al spoedig markten gecreëerd, niet als stichtingen van de vorst, wel uit een natuurlijke noodzaak. Deze markten leverden zowel hoevedieren voor voeding en kleding als hoevedieren voor transport, postwezen, vermaak, enz. Ook hun producten, zoals melk, eieren, darmen, huiden, wol, werden het voorwerp van intensieve handel.

Daarnaast bracht de sterke aangroei van de stedelijke bevolking vanaf de 11de-, 12de eeuw een enorme aanvoer van hoevedieren vanuit het platteland met zich mee, waarbij de milieu-invloed van deze levende en mestproducerende wezens op de stad met haar steeds dichtere bebouwing niet te onderschatten viel. Allerhande reglementeringen drongen zich dan ook op, waarbij opvalt dat de Gentenaars meestal hun eigen zin deden en hun hoevedieren soms op een voor de moderne mens schokkende wijze inzetten voor eigen comfort.

Paul Pas (1947) is licentiaat tandheelkunde en pers- en communicatiewetenschappen. Toeristische gids Gent en Oost-Vlaanderen. Medeoprichter vzw Gandante, honderden rondleidingen in het Nederlands, Frans en Duits van Gent tot Dendermonde.

Medewerker als gids op diverse tentoonstellingen zoals de Diefte van de Rechtvaardige Rechters in 1995-1996, Tuinen van Eden in 2000 of nog Zakenvrouwen... Vrouwenzaken in 2002. Pleegde diverse artikels over Gent in TIC.

Medewerker als gids op de Europese top te Gent in oktober 2001

28 september

René De Herdt

De vleesvoorziening te Gent, met bezoek aan het Groot Vleeshuis

De economische macht in de middeleeuwse steden berustte in belangrijke mate bij de ambachten en gilden. Toch zijn er slechts weinig middeleeuwse ambachtshuizen in Vlaanderen over gebleven. De meeste werden herbouwd in de 16de of 17de eeuw.

Het Groot Vleeshuis in Gent maakt daarop een uitzondering. Het gebouw dateert uit het begin van de 14de eeuw. Over de bouw zelf is men goed ingelicht. Niet alleen kent men de juiste begin- en einddatum maar ook de namen van de bouwmeester (architect) en van de diverse ambachtslieden die met de bouw belast werden. Men weet hoeveel het gebouw gekost heeft en op welke manier heel wat praktische problemen werden opgelost. Eén en ander laat toe vergelijkingen te maken met een hedendaagse bouwwerf.

Het Groot Vleeshuis illustreert ook duidelijk hoe ambacht en godsdienst hand in hand gingen.

Na de 15de eeuw werd het gebouw nog verder aangepast, onder meer werden de penshuisjes er tegenaan gebouwd. Nadat het vleesambacht was afgeschaft kende het gebouw op het einde van de 19de en in het begin van de 20ste eeuw nog diverse functies: van postgebouw tot promotiecentrum voor streekproducten...

René De Herdt is historicus en museumdirecteur van het Gentse MIAT

30 oktober

Maria De Waele

De Gentse beenhouwers in de 19de en 20ste eeuw

Het beroep van beenhouwer is een van de oudste ter wereld. De Gentse beenhouwers waren sinds de 12de eeuw verenigd in een machtige, maar gesloten gilde, die werd gedomineerd door een beperkt aantal families. Zij verwierven het alleenrecht om in het Vleeshuis dieren te slachten en vlees te verkopen. Het einde van het Ancien Régime leidde tot de opheffing van de gilde. Vanaf het einde van de 18de eeuw waren er in Gent de eerste particuliere verkooppunten van vlees. Het aantal beenhouwers (*vleeshouwers*) en varkensslachters (*charcutiers*) nam in de loop van de 19de eeuw gestadig toe. Vooral in de periode 1880-1914 steeg, mede t.g.v. de hogere levensstandaard, het aantal beenhouwerijen opvallend.

De Gentse beenhouwers lieten zich al snel kennen als een zelfbewuste en veeleisende beroepsgroep. Zij richtten in 1876 een eerste syndicaat op, dat zich van in het begin gedroeg als een echte drukkingsgroep. Ook de nationale beroepsvereniging verdedigde, en verdedigt nog steeds, de belangen van haar leden met verve. Anderzijds waren en zijn beenhouwers zeer individualistische zelfstandigen. Zij toonden niet altijd veel onderlinge solidariteit en gaven maar zelden blijk van verbondenheid met andere zelfstandigen. Pas met de economische crisis van de jaren 1930 vormden de beenhouwers in enige mate front met andere middenstanders.

De moeilijke verhouding van de beenhouwers met de lokale en nationale overheden loopt als een rode draad door het verhaal. Met de opheffing van de gilden viel elke controle op het slachtproces en de vleesverkoop weg. In 1857 kreeg Gent een modern slachthuis. In de loop van de 19de eeuw voerde de overheid de controle op het slachtproces en de vleesverkoop voortdurend op. Dit leidde regelmatig tot conflicten tussen overheid en beenhouwers, die niet veel op hadden met controleurs en pottenkijkers. Ook de strijd om de slacht- en keurrechten, de invoer van buitenlands vee of de naleving van de zondagsrust zorgden voor 1914 voor geregelde botsingen tussen beenhouwers en overheid.

In de jaren 1950 en 1960 kenden de beenhouwers, mede door de gestegen koopkracht, gouden jaren. Deze situatie is intussen sterk veranderd. Sinds de jaren 1970 daalde het aantal zelfstandige beenhouwers voortdurend. Na de Tweede Wereldoorlog waren er nog een 1000-tal beenhouwers in het Gentse, momenteel is hun aantal gedaald tot 200. Het beroep van beenhouwer wordt vandaag geassocieerd met zwaar werk en lange werkdagen. Door de opmars van supermarkten en winkelketens kregen zelfstandige beenhouwers er stevige concurrenten bij. Ook de verschillende voedselcrisisen van de laatste jaren beïnvloedden de beeldvorming negatief.

Maria De Waele studeerde nieuwste geschiedenis aan de Universiteit Gent, waar zij achtereenvolgens werkte als navorsster en assistente. In 1989 promoveerde zij op een proefschrift over de Belgische buitenlandse politiek tijdens en na de Eerste Wereldoorlog. Van 1990 tot 1997 werkte zij als deeltijds docente aan het Limburgs Universitair Centrum in Diepenbeek. Sinds 1997 is zij verbonden aan de Dienst Culturele Zaken van de Stad Gent, met als standplaats het MIAT.

30 november

Yves Seghers

Romige boter, fluitjesmelk en klootjeskaas. Zuivelproductie en -consumptie in België, 19de en 20ste eeuw

Deze lezing werpt een licht op twee eeuwen Belgische zuivelgeschiedenis. Er wordt stilgestaan bij de ontwikkeling van de melkveehouderij en van de zuivelindustrie van 1880 tot nu, bij de invloed van de selectie op de melkgift, bij namaakboter en -room, bij boterbergen, melkplassen en voedselhygiëne. De zuivelindustrie zien we in deze periode groeien van huisnijverheid over de kleine handmelkerijen tot de multinationale ondernemingen van vandaag. De promotiecampagnes van de sector zelf en van de overheid om de zuivelconsumptie te verhogen, komen eveneens uitgebreid aan bod. Kortom, de hele weg van productie tot consumptie van zuivelproducten wordt geschetst.

Yves Seghers (1970) promoveerde in 2002 aan de K.U.Leuven tot doctor in de geschiedenis met het proefschrift "Economische groei en levensstandaard. De ontwikkeling van de particuliere consumptie en het voedselverbruik in België, 1800-1913", met als promotors Erik Buyst en Peter Scholliers. Hij is actueel verbonden aan het Interfacultair Centrum voor Agrarische Geschiedenis van de K.U.Leuven. Hij publiceert over diverse aspecten van de sociale en economische geschiedenis van de 19de en 20ste eeuw

- (3810) D. LAMARCQ, *Over de keien van Vlaanderen. Een bijdrage tot de bestratingsgeschiedenis*. In: Handelingen Genootschap Geschiedenis en Oudheidkunde Zottegem, jg. 6, 1993, p. 33-45.
- (3811) A. NOTERMAN, *Het vervoerswezen te Gent in de eerste helft van de 19de eeuw*. In: Oostvlaamse Zanten, deel 25, 1950, p. 9-20 en 38-47.
- (3812) Guy STEURBAUT, Nick VERMEULEN, *Het heroïsche verhaal van de Messageries Steurbaut*. In: Interbellum, jg. 22, nr. 2, p. 7-15.
- (3813) Paul VAN HEESVELDE, *De trein gemist? Erfgoedinitiatieven in de transportsector*. In: Mores, Tijdschrift voor volks-cultuur in Vlaanderen. Jg. 3, nr. 1, jan.- maart 2002, p. 8-12.
- (3814) Walter VERSTRAETEN, *Vleugels boven Klein-Brabant. 100 jaar luchtvaart tussen Schelde en Rupel*. Heemkundig jaarboek. Vereniging voor Heemkunde Klein-Brabant, jg. 34, 1999.
- 11.12.1 Scheepvaart**
- (Zie ook: 3352, 3367, 3414, 3418, 3436, 3438, 3521, 3522, 3524, 3525, 3565, 3624, 3631, 3646, 3672, 3696)
- (3815) H. BAECK, *De schippersambachten te Antwerpen, Brussel en Gent: bijdrage tot de geschiedenis van het onroerend patrimonium en de materiële cultuur*. Brussel, Verhandeling V.U.B., 1998.
- (3816) *Canal Albert-Kanaal 50*. S.l., (Eurosense) 1989.
- (3817) Geneviève COSTES, *Le Canal Albert. Chronique d'une modernisation achevée sur je secteur wallon*. Namur, (Traces / Ministère wallon de l'Équipement et des transports) 2000.
- (3818) R. DE BOCK, *De laatste vissersschepen van de Vlaamse kust*. Antwerpen, 1943.
- (3819) A. DE VOS, *Lokale Scheepvaart te Eeklo*. In: Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek 18, 1967, p. 5-124.
- (3820) A. DE VOS, *Le Baquet de Charleroi*. In: Jean-Baptiste Vifquain, ingénieur, architecte, urbaniste (1789-1854). Louvain-la-Neuve, 1983, p. 107-113.
- (3821) Alex DE VOS, *Maritiem en fluviaal, zeewezen of binnenvaart, varend of drijvend: rondvaart door typologie*. In: Verslagboek Vlaams-Nederlandse Driedaagse 'Water'. Antwerpen, (VCM) 2001, p. 73-81.
- (3822) Marcel FRANSSSENS, *Een titanenwerk tussen Maas en Schelde – Wetenswaardigheden over het Kanaal Brussel-Charleroi en aangrenzende waterwegen*. Halle, (Toerisme Payottenland & Zennevallei) 2001.
- (3823) V. HAINAUT, *Canal de Charleroi à Bruxelles*. Namur, (Ministère wallon de l'Équipement et des Transports) 1993.
- (3824) Sophie HUYSMAN, *Ijzeren schippers op houten schepen*. In: TIC. Driemaandelijks tijdschrift voor industriële cultuur, 2de trimester 2002, deel 78, Cahier 22/A, p. 1-44.
- (3825) *Infotentoonstelling Maritiem Erfgoed*. In: VCM-Contact, Jg. 9, april-juni 2002, p. 10-15.
- (3826) J.K. KLAUSING, *De zeevisserij te Oostende tussen eeuwwisseling en Wereldoorlog I*. In: Ostendiana, Lustrumboek 1972, p. 93-110.
- (3827) Annie LEFEBVRE, *Histoire d'un fleuve. L'Escaut. 400 km de villes et de traditions*. Cambrai, (Nord Patrimoine Editions) 2000.
- (3828) *Le plan incliné de Ronquières*. Cahier du MET, collection « Techniques » nr. 15. Namur (MET) 2000.
- (3829) Adriaan LINTERS, *Europa en het varend erfgoed*. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 10, nr. 2 (juni 2001), p. 33-36.
- (3830) Ann MATTHEEUWS, *De Sassevaart als barometer van het politieke en economisch gebeuren in de Zuidelijke Nederlanden van de 16de tot de 18de eeuw*. Gent, (Universiteit Gent) 2001. Verhandl. Faculteit Letteren en Wijsbegeerte. Ac. Jaar 2000-2001.
- (3831) J. PHILIPPEN, *De scheepvaart op de Demer*. In: Brabant, 1961, afl. 3, p. 12-14.
- (3832) André STERLING, Michel DAMBRAIN, *Le Canal de Charleroi à Bruxelles. Témoin d'une tradition industrielle (Traces nr. 4)*. Namur, (Ministère Wallon de l'Équipement et des Transports / La Renaissance du Livre) 2001.
- (3833) W. TILLIE, *De Poperingevaart*. In: Aan de Schreve, driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor Poperinge en omstreken, jg. 16, 1986, nr. 1, p. 3-32.
- (3834) L. VAN BEYLEN, *Tramboten in de Antwerpse dokken. Een stukje geschiedenis van het openbaar vervoer in Antwerpen*. In: Antwerpen, driemaandelijks tijdschrift van de Stad Antwerpen, jg. 20, 1974, p. 69-76.
- (3835) Marcel VANDEN BOSCH, *Mercator, een beschermd monument*. In: Verslagboek Vlaams-Nederlandse Driedaagse 'Water'. Antwerpen, (VCM) 2001, p. 85-88.
- (3836) Herman VAN REUSEL, *50 jaar Albertkanaal 1939-1989*. In: Lindeblad, Periodieke uitgave van Heemkring De Linde, jg. 16, 1990, nr. 31, p. 34-64.
- (3837) R. VAN SCHELDELANDE, *De binnenscheepvaart te Temse van 1900 tot de Tweede Wereldoorlog*. In: Het Vrije Waasland, jg. 36, 1979, nr. 41, p. 16 e.v.
- (3838) Albert VERDOREN, *Slepen op de Rijn. 'In Gottes Namen'*. Merksem, (Rijn- en Binnenvaartmuseum) 2002.
- (3839) A. VER ELST, *De Belgische scheepvaart in beeld. La navigation belge en images*. Zaltbommel, (Europese Bibliotheek / Bibliothèque Européenne) 1977.
- (3840) A. VER ELST, *Het kanaal Leuven-Mechelen in beeld*. Zaltbommel, (Europese Bibliotheek) 1983.
- (3841) *Verenigingen en het Varend Erfgoed*. In: Verslagboek Vlaams-Nederlandse Driedaagse 'Water'. Antwerpen, (VCM) p. 115-132.
- (3842) *Verslagboek Vlaams-Nederlandse Driedaagse 'Water'*. Antwerpen, (VCM / Contactforum voor Erfgoedverenigingen) 2001.

(3843) Bert VERVAET, Julien VAN PETEGHEM, *Over interlokaal vervoer op de Moervaart en het kanaal Gent-Terneuzen*. In: Jaarboek 38 (2001) van de Heemkundige Kring De Oost-Oudburg, p. 159-168.

11.12.2 Spoorwegen, tram & bus

(Zie ook: 3447, 3465, 3466, 3490, 3492, 3566, 3575, 3576, 3580, 3587, 3591, 3593, 3594, 3606, 3619, 3623, 3632, 3636, 3646, 3654, 3661, 3665, 3687, 3688, 3689, 3698, 3710, 3880, 3895)

(3844) E.E. BALDUCK, *Uit de tijd van de stoomtram. Lijn 115 Poperinge-Veurne-De Panne*. In: De Ijzerbode, jg. 12, 1982, nr. 3, p. 107-108.

(3845) R. BASTAENS, *De stadstram van Mechelen 1913-1953, een geschiedenis van veertig jaar stadsvervoer in de Dijlestad*. In: Prov. Koerier, jg. 1, 1983, p. 9-12.

(3846) Martien BODE, *De industriële ontwikkeling van Gentbrugge (VIII). De centrale werkhuizen der Belgische spoorwegen. Het Arsenaal*. In: Land van Rode, jg. 16/3 (nr. 63), 1988, p. 52-56.

(3849) A. DAGANT, *Le chemin de fer vicinal Binche – Solre-sur-Sambre et ses extensions (Beaumont - Bersillies-l'Abbaye – Montignies-Saint-Christophe – Coulsore)*. Merbes-le-Château, (Cercle d'Histoire Pierre Wins) 2001.

(3850) M. DECRITS, *De spoorweg te Ronse*. In: Annalen van de Geschied- en oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde, jg. 35, 1986, p. 129-141.

(3851) L. DE NIL, *De Museumstoomtrein tussen Twee Bruggen te Vilvoorde*. In: Toerisme Brabant, 1989, nr. 5, p. 17-19.

(3852) J. DE SMET, *De spoorlijn Blankenberge-Heist 1863-1868*. In: Poldertorens / Handelingen voor de Kring voor Heemkunde en Geschiedenis Sint-Guthago, jg. 12, 1965, p. 144-147.

(3853) G. DEWULF, *Treinen en trams in musea in België*. In: Mandeldal, Mededelingenblad van de Westvlaamse Gidsenkring, jg. 11, 1986, p. 125-128.

(3854) Eric GEERKENS, *Structuren en organisatie van de NMBS in een historisch perspectief*. In: Sporen in België. 175 jaar spoorwegen. 75 jaar NMBS. Leuven, (Universitaire Pers Leuven) 2001, p. 240-271.

(3855) J. GOOSSENS, *De mijlpaal van de Belgische spoorwegen te Mechelen. Betekenis en historiek*. Brussel, (N.M.B.S.) 1980.

(3856) Stefaan JUSTENS, *Trams in de Ardennen. Les trams vicinaux en Ardenne*. S.I., (Tramfan / Zoom 2 / Ostendis) 1999.

(3857) E. KEUTGENS, *De geschiedenis van de tram in Braschaat 1887-1968*. In: Breesgata, jg. 5, 1982, nr. 1, p. 22-30, nr. 2, p. 13-19, nr. 3, p. 12-18, nr. 4, p. 15-21.

(3858) J. KLOK, *Station en spoorbaan in Lille*. In: Het Liller Heem, jg. 7, 1989, p. 175-183.

(3859) Alex KRAKOWSKY, *De Antwerpse Tram-R-Evolutie*. S.I., (Tramfan / Zoom 3) 1999.

(3860) Michel LAFFUT, *De uitbouw van het dichtste spoorwegnet ter wereld*. In: Bart VAN DER HERTEN e.a., *Sporen in België. 175 jaar spoorwegen. 75 jaar NMBS*. Leuven, (Universitaire Pers Leuven) 2001, p. 64-95.

(3861) F. LAMPAERT, *1839-1989: 150 jaar spoorweg te Harelbeke*. Tentoonstelling Kredietbank Harelbeke. Harelbeke, (Heemkundige Kring 'De Roede van Harelbeke) 1989.

(3862) G. MEULEMANS, *De buurtspoorwegen in de regio Haacht*. In: Haachts Oudheid- en Geschiedkundig Tijdschrift, jg. 14, nr. 2, juli 1990, p. 172-182.

(3863) J. NEYENS, *De buurtspoorwegen in de Provincie Brabant 1885-1978*. Lier, (Van In), 1982.

(3864) J. NIJSSEN, *Het spoorwegviaduct van Sint-Martens-Voeren*. In: Erfgoed van Industrie & Techniek, 10de jg., nr. 3, september 2001, p. 66-69.

(3865) Aimé STROOBANTS, *150 jaar spoorwegen te Dendermonde, 1837-1987*. Tentoonstelling Zwijvekemuseum Dendermonde. Dendermonde, (Stadsbestuur) 1987.

(3866) P. TROUILLEZ, *De tram naar Londerzeel*. In: Graafschap Jette, Tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige Kring van het Graafschap Jette en omgeving. Jg. 7, 1970, p. 21-23.

(3867) Bart VAN DER HERTEN, Michelangelo VAN MEERTEN, Greta VERBEURGT (red.), *Sporen in België. 175 jaar spoorwegen. 75 jaar NMBS*. Leuven, (Universitaire Pers Leuven) 2001.

(3868) J. VAN DER SPEETEN, *De spoorwegen te Okegem*. In: Mededelingen van de Heemkundige Kring Okegem, Jg. 12, 1987, p. 1-28.

(3869) A. VANHUYSE, K.R. BERQUIN, *De eerste Belgische buurtspoorlijn (1885)*. In: Bachten de Kupe, jg. 7, 1965, p. 42-43 & 121-124.

(3870) Harry VAN ROYEN, *De buurtspoorweg Hamme-Temse-Antwerpen L.O., 1882-1959*. Tentoonstelling. Hamme, (Heemkundige Kring) 1988.

(3871) Guy VANTHEMSCHE, *Het Interbellum, een scharnierperiode voor de Belgische spoorwegen (1919-1939)*. In: Sporen in België. 175 jaar spoorwegen. 75 jaar NMBS. Leuven (Universitaire Pers Leuven) 2001, p. 150-177.

(3872) B. VAN VAERENBERGH, *131 jaar spoorwegen te Okegem 1855-1986 <Ninove>*. In: Mededelingen van de Heemkring Okegem, jg. 11, 1986, p. 74-125.

(3873) A. VER ELST, *De Belgische buurttram in beeld. Le tram vicinal belge en images*. Zaltbommel, (Europese Bibliotheek / Bibliothèque Européenne) 3de druk 1976 / 5de druk 1977, 8ste druk 1980.

(3874) A. VER ELST, *De Belgische kusttram in beeld. Le tramway côtier belge en images*. Zaltbommel, (Europese Bibliotheek / Bibliothèque Européenne) 1980, 2de druk, 1981, 3de druk.

(3875) A. VER ELST, *De Belgische stadstram in beeld. Le tramway urbain belge en images*. Zaltbommel, (Europese Bibliotheek / Bibliothèque Européenne) 1980, 3de druk..

(3876) A. VER ELST, *De Belgische treinen in beeld. Les trains belges en images*. Zaltbommel, (Europese Bibliotheek / Bibliothèque Européenne) 1980, 8ste druk..

(3877) A. VER ELST, *Herinneringen aan de Brabantse buurt-tram 1884-1978*. In: Brabant, 1982, nr. 2, p. 14-17.

(3878) Frank WITLOX, *De IJzeren Rijn. Over buurlandse gevoeligheden en wederzijds wantrouwen*. In: Tijdschrift van de Dexia Bank, jg. 54, nr. 211, 2001/1, p. 55-71.

(3879) V. WOUTERS, R. VERMEULEN, J. MICHIELS, *De Balense spoorwegen*. In: Ledenblad Heemkundige Kring Balen-Olmen, jg. 25, 1985, nr. 4, p. 1-61.

11.12.3 Rijtuigen

(Zie ook: 3429, 3430, 3452)

(3880) Guy BRICMAN, André DAGANT, Felix FLORQUIN, Willy PYPEN, Jean-Pierre SCHENKEL, *Het rollend materieel van de Belgische spoorwegen*. In: Sporen in België. 175 jaar spoorwegen. 75 jaar NMBS. Leuven, (Universitaire Pers Leuven) 2001, p. 354-379.

11.12.4 Post, telegraaf & telefoon

(Zie ook: 3366)

(3881) J. BOURGEOIS, *De post te Izegem*. In: Ten Mandere, Orgaan van de Heemkundige kring van Izegem en omliggende, jg. 8, 1968, nr. 3, p. 3-43.

(3882) H. VANNOPPEN, *Een postgeschiedenis voor een landelijke gemeente. Bronnen en benaderingswijze*. Ons Heem, Jg. 42, 1988, p. 41-56.

11.13 Bouwnijverheid, huisvesting & architectuur

11.13.1 Huisvesting

(3883) Luc DEVRIESE, *De barakken aan de Gentse Minne-meers: van militair logement tot arbeidersbeluik (1705-1803)*. In: TIC, deel 75, Cahier nr. 19, p. 2-11.

(3884) Luc DEVRIESE, *De grote beluikenconcentratie in de Gentse Overscheldewijk in de 18de en vroege 19de eeuw*. In: TIC, deel 75, Cahier nr. 19, p. 12-32.

(3885) *L'habitat ouvrier et social*. In: Alain MALHERBE (dir.), Sophie DEWANCE, Pierre FRANKIGNOULLE, Edouard VINCKE, *Habiter la ville*. Brussel, (Editions Labor) 2001, p. 61-89.

(3886) R. MATTELAER, *Straatjes, beluiken, hoven, koeren, reken en parkjes te Kortrijk*. In: Biekerf, jr. 80, 1980, p. 123-135.

(3887) Jacqueline MILLER (dir.), *Inventaire des logements ouvriers et sociaux*. Brussel, (Institut de Sociologie de l'U.L.B. / Administration du Patrimoine culturel de la Communauté française de Belgique) 1984-1988.

(3888) Roger MOREAU, Luc DEVRIESE, *De toestand van de Overschelde beluiken in 1850*. In: TIC, deel 75, Cahier nr. 19, p. 36-40.

(3889) Roger MOREAU, Luc DEVRIESE, *Grote woonkazernes in de 'achtertuin' van grote Gentse architecten*. In: TIC, deel 75, Cahier nr. 19, p. 41-44.

(3890) Willy VAN HECKE, *Histoire du logement en Belgique de 1830 à 1889*. Brussel, (W. Van Hecke) 1985.

11.13.2 Architectuurgeschiedenis

(Zie ook: 3362, 3630, 3649, 3688, 3711, 3864)

(3891) I. BAMMENS-VAN CAUWENBERGH, *L'industrie belge du parquet au 19e siècle*. In: Maisons d'Hier et d'Aujourd'hui, nr. 131, 2001.

(3892) Dirk LAUREYS, *IJzersterk. De KBC-Toren en zijn architecten*. Antwerpen, (Architectuurarchief Provincie Antwerpen) 2001.

(3893) Aimé STROOBANTS, *Het ijzersmeedwerk toegepast in de bouwkunst te Gent, Brugge en Antwerpen vanaf de XIIIde tot het begin van de XIXde eeuw. Een vergelijkende studie*. Verhandeling, Rijksuniversiteit Gent, HIKO, 1977-1978, 8 volumes.

(3894) Bruno VAN MOL, *Les cheminées d'usine en éléments préfabriqués*. In: Bulletin du PIWB, nr. 49, januari-maart 2002, p. 3-4.

(3895) Luc VERPOEST, *Spoorwegkathedralen en netwerkknooppunten: twee eeuwen stationsarchitectuur in België*. In: Bart VAN DER HERTEN, Michelangelo VAN MEERTEN, Greta VERBEURGT (red.), *Sporen in België. 175 jaar spoorwegen. 75 jaar NMBS*. Leuven, (Universitaire Pers Leuven) 2001, p. 400-428.

11.14 Distributie, handel en stapelplaatsen

(Zie ook: 3419, 3493, 3499, 3507, 3508, 3509)

(3896) G. CLAES, *175 jaar Van Gend en Loos. Internationaal expeditiebedrijf ontstond te Antwerpen*. In: Gazet van Antwerpen, 16-17 oktober 1971, p. 21 ev.

(3897) Roger MIELLET, Marieke VOORN, *Winkelen in weelde. Warenhuizen in West-Europa 1860-2000*. Zutphen, (Walburg Pers) 2001.

(3898) F.O. ÖDBERG, *De geschiedenis van de 'Papeterie anglaise' (1902-1989) en van haar uitbaters*. In: Ghendtsche Tydinghen, jg. 21, 1992, p. 130-140.

(3899) Michèle VAN DER PLAETSEN, *De geschiedenis van de reclame in België. / L'histoire de la publicité en Belgique*. In: Komt dat zien! Over vormgeving en reclame. 3e triennale voor vormgeving. Brussel, (VIZO) 2001, p. 19-33.

11.15 Hygiëne & comfort

(Zie ook: 3641, 3650, 3651)

(3900) Guido DESEIJN, *De Société de Médecine en de Gentse arbeidersklasse*. In: TIC, 1ste trimester 2002, deel 77, cahier 21, p. 30-48.

(3901) Katherine ENNEKENS, *Zwemmen in een monument. Zwembad Veldstraat*. In: M & L, jg. 20 / nr. 5 (2001), p. 49-55.

(3902) F. LOIX, *Geschiedenis van de straatverlichting te Diest (periode 1800-1925)*. In: Brabantse Folklore, nr. 237, maart 1983, p. 4-19.

(3903) G. MEDART, H. DE MEYERE-HUTSEBAUT, *Een en ander over de 'Wasserij van Hutsebaut' in grootvaders tijd*. In: Notulen van de Heemkundige Kring 'Marka' van Maria-kerke, nr. 68, 1982, p. 2-16.

(3904) Kris VAN STEEN, Anne-Christine GOMES, *De publieke badkamer*. In: Sportimonium, 2002, nr. 1, p. 4-8.

11.16 Ontspanning en opvoeding

(Zie ook: 3650)

(3905) P. DE GRYSSE, *De Tieltsse velodroom 1909-1914*. In: De Roede van Tielt, Jg. 18, 1987, p. 2-19.

(3906) Danny LAMARCQ, *Tachtig jaar cinema in Zottegem*. In: Hand. Genootschap Geschiedenis en Oudheidkunde Zottegem, Jg. 6, 1993, P. 125-160.

(3907) L. VAN SOOM, *Geschiedenis van de cinema's te Merksem*. In: Kijkuit, jg. 20, 1991-1992, nr. 1, p. 21-30.

12. Historische geografie & vorming van het landschap

(Zie ook: 3351, 3495, 3498, 3522, 3610, 3672, 3673)

(3908) R. BINNEMANS, George VAN CAUWENBERGH, *Atlas van Antwerpen. Evolutie van een stedelijk landschap van 1850 tot heden*. Antwerpen, (Ontwikkeling) 1975.

(3909) J.-A. SPORCK, *L'évolution des centres industriels wallons*. In: *Villes en mutation 19e-20e siècles*. 10e colloque international, Spa, 2-5 septembre 1980. Actes. Brussel, (Crédit Communal de Belgique) 1982, p. 427-451. <Reeks 'Histoire Pro Civitate', nr. 64>.

(3910) George VAN CAUWENBERGH, Dis VAN CAUWENBERGH, *Antwerpen, de haven*. Antwerpen, (S.M. Ontwikkeling) 1961.

13. Geschiedenis van de techniek

(Zie ook: 3352, 3433, 3459, 3469, 3669)

(3911) Johan DAVID, *L'outil*. (Facs. 78. 'Typologie des sources du moyen âge occidental'). Turnhout, (Brepols) 1997.

(3912) Johan DAVID, *Bestemming en gebruik van het werktuig*. In: *Ons industrieel Erfgoed*. I. Jaarboek van de V.V.I.A. (1982), p. 161-168.

(3913) Harald DECEULAER, *Technologiegeschiedenis, ambachtlieden en de industriële revolutie: een selectief congresverslag. Artisans, industrie. Nouvelles révolutions du Moyen-Age à nos jours*. Parijs 7-9 juin 2001. In: *Mores*, tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen, jg. 2, nr. 3, augustus-oktober 2001, p. 24-27.

(3914) Robert HALLEUX, Jan VANDERSMISSEN, Andrée DESPY-MEYER, Geert VANPAEMEL, e.a., *Geschiedenis van de wetenschappen in België 1815-2000*. Brussel, (Dexia / La Renaissance du Livre) 2001. 2 banden.

(3915) Karel VAN CAMP, Maurice DORIKENS, L. DORIKENS-VANPRAET e.a., *Schatten op zolder*. Catalogus bij de tentoonstelling van wetenschappelijke instrumenten gebruikt in onderzoek en onderwijs in Antwerpen tussen 1750-1950. Gent, (Universiteit Gent / Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen) 1999.

(3916) Karel VAN CAMP (red.), J. MOENS, A. WEIREMANS, *150 antieke instrumenten*. Historische wetenschappelijke instrumenten uit Antwerpse verzamelingen gebruikt in onderzoek en onderwijs. Antwerpen, (RUCA / AWIE) 2001.

(3917) R. VAN TIGGELEN, J. PRINGOT (red.), *Honderd jaar X-stralen in België*. 1895-1995. Brussel, (Asklepios) 1995.

(3918) Patrick VIAENE, *De verzamelaar en de geschiedenis van de technieken. Enkele persoonlijke stellingnamen*. In: *Oost-Vlaamse Zanten*, Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen, jg. 76, nr. 3, 2001, p. 198-204.

INDEX: NAMEN AUTEURS

- 125 jaar...: 3665
 E. AERNOUDT: 3770
 E. AERTS: 3486, 3740
 G. ALBARRE: 3654
 B. ANDRE: 3355
 R. ANTHONIS: 3487
 Aree industrial: 3351
 G.L. ARENDS: 3352
 J. ARRAS: 3533
 A. ASKENASI-NEUCKENS: 3376
 G. AUCQUIER: 3662
 Au fil du Ton...: 3655
- H. BAECK: 3815
 M. BAECK: 3771
 G.P. BAERT: 3805
 R. BAETENS: 3488, 3789
 A. BAILLIEUL: 3806
 B. BAILLIEUL: 3550, 3551
 R. BALAU: 3663
 E.E. BALDUCK: 3844
 H. BALLIEN: 3533
 I. BAMMENS-VAN CAUWENBERGH: 3803, 3891
 F. BARE: 3377, 3630
 R. BASTIAENS: 3845
 P. BAUTERS: 3399, 3409, 3722
 C. BAUWENS: 3646
 C. BAYOT: 3631
 J.-F. BELHOSTE: 3353
 J. BELLENS: 3429
 K.R. BERQUIN: 3869
 Bescherming... : 3418
 B. BESCHUYT: 3624
 A. BIAUMET: 3632
 R. BINNEMANS: 3908
 B. BLONDE: 3807
 R.-A. BLONDEAU: 3430
 M. BODE: 3552 tot 3562, 3783, 3846
 K. BOECKX: 3463, 3498
 A. BOLLAERT: 3563
 W. BOONEFAES: 3847
 M. BOONEN: 3535
 B. BOSMANS: 3489
 J. BOURGEOIS: 3881
 Bouwen...: 3470, 3471
 Brabants bier...: 3666
 M. BRACKE: 3419
 B. BRASSEUR: 3431
 G. BRICMAN: 3880
 M. BROOS: 3491
 F. BROUWERS: 3601
 J. BRUGGEMAN: 3633
 L. BULCKAERT: 3690
 J. BUYSE: 3564
 S. BUYSE: 3754
 R. BUYSSE: 3432
- F. CAMMARATA: 3627
 Canal Albert...: 3816
 A. CARRE: 3634
 L. CATRYCKE: 3602
 J.-M. CAUCHIES: 3637
 J. CHAINEUX: 3647
 C.M. CHRISTOPHE: 3772
 A. CLAES: 3537
- G. CLAES: 3896
 G. CLAESEN: 3472
 P. CNOPS: 3691
 P. COLMAN: 3656
 M. CONRADT: 3648
 F. CORDIER: 3692
 G. COSTES: 3817
 A.CRESENS: 3388, 3400, 3420, 3667 tot 3670, 3848
 E. CROES: 3536
 J. CROUPETTE: 3723
 M. CULOT: 3664
 L. CUPPENS: 3537
 L. CUVELIER: 3603
- J. DAAMEN: 3538
 G. DAEMS: 3724
 A. DAGANT: 3849, 3880
 M. DAMBRAIN: 3832
 T. DAMEN: 3533
 J. DAVID: 3370, 3371, 3433, 3725, 3911, 3912
 K. DE BAUW: 3671
 R. DE BOCK: 3818
 L. DE BODT: 3767
 M. DE BONT: 3491
 S. DE CAIGNY: 3463, 3498
 J. DECAVELE: 3591, 3755
 H. DECEULAER: 3913
 J. DE CEULAERDE: 3492
 E. DECONINCK: 3672, 3672
 Y. DECOSTER: 3741
 M. DECRIETS: 3850
 A.DE CROEBELE: 3493
 J.-M. DECROLY: 3427
 K. DE DECKER: 3434
 J. DEDROOG: 3565
 J. DEFER: 3394
 S. DE GROOTE: 3768
 P. DE GRYSE: 3905
 D.D. DE GUNST: 3712
 R. DE HERDT: 3395
 T. DE HERDT: 3673
 A.H. DE JONG: 3397
 J. DE KETELAERE: 3604
 E. DE KEUKELEIRE: 3566
 I. DE KEYSER: 3693
 L. DE KEYSER: 3742
 R. DE KEYSER: 3790
 H. DE KROON: 3473
 H. DELAUNOIS: 3494
 J. DELBAERE: 3605
 J. DELCOUR: 3389 tot 3392
 G. DELHUMEAU: 3649
 J. DE MAEYER: 3674
 H. DE MEYERE-HUTSEBAUT: 3903
 De moderne...: 3773
 J. DEMOL: 3435
 L. DENEWET: 3363, 3389 tot 3392, 3401 tot 3408, 3474, 3475, 3567, 3568, 3726
 P. DENIEL: 3791 tot 3794
 L. DE NIL: 3851
 L. DENYS: 3495
 J. DE PLUS: 3771
 F. DEPRINCE: 3378, 3379
 Depuis le 27 septembre...: 3437
 D. DEPUYDT: 3808
 R. DE ROP: 3713
 R. DESART: 3484

J. DE SCHEPPER: 3409 tot 3411, 3496
 G. DESEIJN: 3412, 3569, 3756, 3784, 3900
 J. DE SMET: 3606, 3852
 L. DE SMET: 3570
 N. DE SMET: 3571, 3572
 G. DESNERCK: 3436
 Ph. DESPRIET: 3607
 A. DESPY-MEYER: 3787, 3914
 M. DE TREMMERIE: 3439
 A. DE VOS: 3438, 3819 tot 3821
 G. DEVOS: 3463, 3498
 P. DEVOS: 3573 tot 3576
 L. DEVRIESE: 3883, 3884, 3888, 3889
 P. DEVROME: 3440
 C. DEVYT: 3608, 3609
 S. DEWANCE: 3885
 A. DEWEERDT: 3610
 B. DE WEVER: 3396
 B. DEWILDE: 3441, 3714, 3757
 G. DEWULF: 3853
 W.P. DEZUTTER: 3442
 E. DHONDT: 3478
 J. D'HONDT: 3758
 F. DI CAMPLI: 3650
 L. DIOKRE-NOPPE: 3635
 F. DOPERE: 3795
 L. DORIKENS-VANPRAET: 3915
 M. DORIKENS: 3915
 R. DREESEN: 3795
 M. DRIESSEN: 3372
 J.-P. DUCASTELLE: 3633
 M. DUSAR: 3795
 J.-M. DUVOSQUEL: 3637

 A. ELOY: 3577
 K. ENNEKENS: 3901
 J. EVERAERT: 3385, 3511

 C. FELTZ: 3654, 3657
 F. FLORQUIN: 3880
 P. FRANKIGNOULLE: 3885
 M. FRANSSSENS: 3822
 Friches industrielles...: 3694

 H. GALLE: 3376
 E. GEERKENS: 3854
 J. GENICOT: 3636
 U. GEORGEACOPOL-WINISCHHOFER: 3364
 J. GERITS: 3366
 R. GHYSELS: 3687
 Gids door haven-stad...: 3476
 J. GOEMINNE: 3578
 A.-C. GOMES: 3904
 F. GOOSSENS: 3675
 J. GOOSSENS: 3855
 L. GRAILET: 3721
 J. GRIETEN: 3443
 L. GRIETENS: 3497
 D. GRIMMAUX: 3387, 3642
 C. GRYSPEERT: 3808

 H. HAGENS: 3354
 V. HAINAUT: 3823
 J. HALFLANTS: 3676
 R. HALLEUX: 3774, 3787, 3914
 L. HANCKE: 3463, 3498
 Hasselt, oude gasgemeente...: 3539

 U. HASSLER: 3356
 J.-J. HEIRWEGH: 3637
 J. HELLINX: 3499
 G. HENDRICKX: 3743
 C. HERBAUT: 3355
 E. W. HERBERT: 3357
 H. HERDRIES: 3695
 A. HERMAN: 3658
 H.J. HERPELINCK: 3413
 P. HESTERS: 3380 tot 3384, 3579
 Het openbaar vervoer...: 3580
 J. HEYLEN: 3521
 H. HEYMANS: 3759
 P. HEYRMAN: 3674
 M. HEYSE: 3444, 3581
 A. HIMLER: 3496, 3500 tot 3509, 3521, 3775
 Het transport...: 3809
 R. HOEBEN: 3727
 H. HOLEMANS: 3477, 3510, 3540, 3628, 3652, 3728
 M. HOLSBECK: 3744
 I. HONORE: 3677, 3678
 E. HOUTMAN: 3533, 3541
 P. HUYS: 3478
 S. HUYSMAN: 3769, 3824

 In de steigers...: 3369
 Infotentoonstelling...: 3825
 Inventaris...: 3480, 3481
 Itinéraires...: 3479

 M. JACOBS: 3373, 3611, 3612, 3696, 3760
 Y. JACQMIN: 3697
 R. JALON: 3385, 3511
 A. JANSSENS: 3582 tot 3584
 B. JANSSENS: 3512
 V. JESUINE: 3651
 E. JOOS: 3385
 M. JOUREE: 3385, 3511
 S. JUSTENS: 3856

 E. KEUTGENS: 3857
 A. KIERDORF: 3356
 K. KLAUSING: 3826
 J. KLOK: 3858
 B. KNAPP: 3357
 G.K. KOCKELBERG: 3445, 3638
 A. KRAKOWSKY: 3859
 G. KURGAN-VAN HENTERYK: 3698

 M. LAFFUT: 3860
 D. LAMARCQ: 3810, 3906
 J. LAMBRECHTS-DOUILLEZ: 3446
 F. LAMPAERT: 3861
 J. LAMPO: 3528
 G. LANDUYT: 3796
 D. LAUREYS: 3892
 G. LEEMAN: 3367
 A. LELEBVRE: 3827
 P. LEFEBVRE: 3774
 J.-F. LEHEMBRE: 3421
 L'électricité...: 3729
 J.P. LEMMENS: 3510
 P. LEMMENS: 3728
 P.J. LEMMENS: 3513, 3514
 Le plan incliné...: 3828
 Les maîtres...: 3776
 L. LEUE: 3515

E. LEVIS: 3585
 L'habitat ouvrier... 3885
 Libramont-Chevigny... : 3659
 P. LINDEMANS: 3699, 3715
 A. LINTERS: 3829
 Lofting Group: 3613
 F. LOIX: 3679, 3902

L. MADDENS: 3422
 G. MAENHOUT: 3447
 A. MALHERBE: 3885
 C. MANIGAND-CHAPLAIN: 3358
 L. MARAITE: 3730
 E. MARTENS: 3448, 3745
 MAS Antwerpen...: 3449
 C. MASCHI: 3797
 P. MATTELAER: 3614, 3615, 3660
 R. MATTELAER: 3886
 A. MATTHEEUWS: 3830
 G. MEDART: 3903
 E. MEERSCHAUT: 3761
 M. MESDAGH: 3616
 A. MEULEMANS: 3680, 3681
 G. MEULEMANS: 3862
 J. MICHIELS: 3879
 R. MIELLET: 3897
 J. MILLER: 3887
 J. MOENS: 3916
 J. MOERMAN: 3716
 M. MOISSE: 3651, 3653
 A. MONTALD: 3668, 3669
 R. MOREAU: 3888, 3889
 R. MORREN: 3777
 T. MUNOZ: 3700

M. NAUWELAERTS: 3450
 P. NEAVERSON: 3360, 3361
 J. NEYENS: 3863
 P. NIJHOF: 3359
 J. NIJSSEN: 3778, 3864
 A. NORMAN: 3423, 3688
 A. NOTERMAN: 3811

F.O. ÖDBERG: 3898
 Onze Alarmkreet...: 3424
 Opendeurdagen...: 3516

M. PALMER: 3360, 3361
 P. PAS: 3482
 W. PATOOR: 3586
 J. PAUVERS: 3762
 Ph. PERNEEL: 3414
 E. PESSEMIER: 3785
 J. PHILIPPEN: 3831
 M. PIETERAERENS: 3587, 3763
 V. C. PIGOTT: 3357
 J. PIRARD: 3801
 J. PRINGOT: 3917
 Puntfabriek...: 3779
 L. PUTTENEERS: 3517
 W. PYPEN: 3880

J.-C. QUINTART: 3425

T. RABHOY: 3673
 C. RASIR: 3730
 J. RAVAU: 3639

A. RENANS: 3542
 D. RENARD: 3661
 R. RINGOOT: 3617
 M. RISSELIN-STEENEBRUGGEN: 3764
 L. ROBIJNS: 3588, 3589
 W. ROOSE: 3415
 M. RYCKAERT: 3618 tot 3620, 3731, 3780

E. SABBE: 3765
 J.-M. SARLET: 3426, 3629
 Schelde vrij...: 3518
 J.-P. SCHENKEL: 3880
 K. SCHEYS: 3676, 3682
 H. SCHOEFS: 3373
 P. SCHOLLIERS: 3373, 3374
 Schrift...: 3804
 I.SIEBENS: 3788
 E. S'JEGERS: 3786
 E. SLOS: 3621
 J. SMET: 3732
 W. SMET: 3540, 3798
 S. SMETS: 3689
 P. SMITH : 3353
 J. SMITS: 3519
 C. SOHET: 3801
 F. SORBER: 3451
 J.-A. SPORCK: 3909
 Standplaats walkranen...: 3520
 A. STERLING: 3832
 G. STEURBAUT: 3812
 J. STRALE: 3640
 M. STRATTON: 3362
 E. STRIELEMAN: 3485
 A.STROOBANTS: 3865, 3893
 J. STRUBBE: 3521
 P. STUYVER: 3717, 3718, 3746

Tentoonstellingscatalogus Het Vlas: 3719
 A.M. TERLINDEN: 3733
 J. TERRY: 3452
 A. THEUNINCK: 3799
 G. THUES: 3521, 3522
 W. TILLIE: 3833
 P. TILLY: 3627
 Ph. TOMSIN: 3774, 3787
 J. TORDOIR: 3800
 N. TORREBORRE: 3801
 F. TOURNEUR: 3797
 P. TROUILLEZ: 3866
 P. TRUIJENS: 3781
 A. TUTEIN-NOLTHELIUS: 3734

J. ULENAERS: 3543
 V. UYTTEBROECK: 3747
 R. UYTTERHOEVEN: 3677

R. VAN ACKER: 3453
 A. VAN ASSCHE: 3735
 J. VAN AUDENHOVE: 3701
 E. VAN AUTENBOER: 3454, 3523
 L. VAN BEYLEN: 3834
 W. VAN BOSSUYT: 3590
 P. VAN BOUCHAUTE: 3782
 K. VANBUTSELE: 3766
 K. VAN CAMP: 3915, 3916
 D. VAN CAUWENBERGH: 3910
 G. VAN CAUWENBERGH: 3524, 3525, 3908, 3910

W. VAN CRAENENBROECK: 3446, 3526
 M. VAN CRIEKINGEN: 3427
 A. VANDAEL: 3641
 R. VAN DAELE: 3455
 H. VANDEBROEK: 3748
 H. VANDECAPELLE: 3612
 G. VANDECAUTER: 3802
 V. VANDEKERCHOVE: 3677
 J. VANDENBORRE: 3749
 J. VAN DEN BOSCH: 3527
 M. VANDEN BOSCH: 3835
 W. VAN DEN BRANDEN: 3416
 A. VANDENBROECK: 3387, 3642
 E. VAN DEN BULCK: 3683
 Th. VAN DEN MOORTGAETE: 3643
 B. VAN DER HERTEN: 3860, 3867, 3895
 G. VANDERHULST: 3398, 3421, 3456, 3702 tot 3705
 L. VANDERMAELEN: 3622
 V. VAN DER MEYNSBRUGGE: 3528
 M. VAN DER PLAETSEN: 3899
 J. VANDERSMISSEN: 3787, 3914
 J. VAN DER SPEETEN: 3750, 3868
 G. VANDERVELDE: 3706, 3707
 J. VAN DE WIELE: 3591
 W. VAN DIEVOET: 3708
 A. VANDROMME: 3457
 L. VAN GESTEL-DESTOMBES: 3720
 E. VAN GOETHEMD: 3544
 J. VAN HAMELEN: 3529
 W. VAN HECKE: 3890
 R. VAN HEDE: 3592
 P. VAN HEESVELDE: 3813
 L. VAN HEULE: 3736
 T. VAN HOUT: 3782
 H. VANHOUTTE: 3417
 A. VANHUYSE: 3869
 K. VAN ISACKER: 3530
 Ph. VAN LOOCK: 3672
 M. VAN MEERTEN: 3867, 3895
 B. VAN MOL: 3458, 3894
 J.-J. VAN MOL: 3459
 G. VAN MULLEM: 3386
 H. VANNOPPEN: 3751, 3882
 F. VAN OTTERDIJK: 3386
 G. VANPAEMEL: 3787
 J. VAN PETEGHEM: 3843
 H. VAN REUSEL: 3836
 H. VAN ROYEN: 3375, 3870
 R. VAN SCHELDELANDE: 3837
 D. VANSINTJAN: 3737 tot 3739
 L. VAN SOOM: 3907
 K. VAN STEEN: 3904
 G. VANTHEMSCHE: 3871
 G. VANTHUYNE: 3483, 3623
 R. VAN TIGGELEN: 3460, 3917
 R. VAN UYTVEN: 3752, 3807
 M. VAN UYTVANGHE: 3593
 B. VAN VAERENBERGH: 3872
 F. VAN VINCKENROYE: 3545
 P.-M. VECHE: 3709
 J. VERBANCK: 3624
 G. VERBEURGT: 3867, 3895
 A. VER ELST: 3594, 3684, 3701, 3839, 3840, 3873 tot 3877
 A. VERDOREN: 3838
 Verenigingen...: 3841
 G. VERHEEKE: 3595
 J. VERHEYEN: 3531
 J. VERHULST: 3393
 Verleidelijk...: 3596
 R. VERLEYEN: 3685
 N. VERMEULEN: 3812
 R. VERMEULEN: 3879
 A. VEROUSTRAETE: 3597
 J. VERPAALLEN: 3598
 L. VERPOEST: 3895
 I. VERREYKEN: 3461
 Verslagboek...: 3842
 V. VERSTEGEN: 3599
 W. VERSTRAETEN: 3814
 B. VERVAET: 3843
 R. VERVOORT: 3385, 3386, 3511
 A. VERWAETERMEULEN: 3625
 D. VERZWYMELEN: 3662
 P. VIAENE : 3365, 3368, 3462 tot 3464, 3498, 3546, 3645, 3918
 Victoria lofts...: 3428
 J. VILLERS: 3547
 R. VLEUGELS: 3532
 M. VOORN: 3897
 J. VRANCKEN: 3686
 E. WAGEMAN: 3465
 J. WALTERUS: 3373
 L. WANTE: 3622
 F. WEEMAELS: 3466
 A. WEIREMANS: 3916
 E. WELLENS: 3548
 M. WIENEN: 3371
 Windpompen...: 3644
 G. WISSE: 3600
 L. WISSELS: 3549
 R. WISSELS: 3533
 F. WITLOX: 3878
 I. WOUTERS: 3711
 V. WOUTERS: 3467 tot 3469, 3753, 3879
 J.-P. ZEHNLE: 3733
 H. ZUTTERMAN: 3626

20 JAAR TIC

ARTIKELS - ONDERWERPEN - AUTEURS

samengesteld door Gerda Verheeke, arch. VIAT

Deel 1, 1983

Redactioneel

Nieuwe functies voor industriegebouwen, Liliane Vandenheede

Geraardsbergs industrieel patrimonium onder de slopershamer, Dirk Surdiacourt

Berichten, Dirk Demoor

Vondstmeldingen, aanwinsten, Guido Deseijn

Bibliografie, René De Herdt

Deel 2, 1983

Spoorwegconcessies in de Kongo Vrijstaat (1885 tot 1908) en de overname ervan door Belgisch Kongo, Dirk Demoor

Aspecten van de spoorweggeschiedenis van België, Lilian Vandenheede

Twee bankstellen, ontworpen door Henry van de Velde voor de NMBS, in het Museum voor Sierkunst, Lieven Daenens

Vondstmeldingen, giften, aanwinsten, Guido Deseijn, Patricia Demoor-Van den Bossche

Berichten, Dirk Demoor

Bibliografie, René De Herdt

Deel 3, 1983.

Openbare werken aan de voormalige Lievekom te Gent, Dirk Laporte

Het Site des Moulins, Museumspiegel

Over de touwslagerij: enkele notities in de marge van het woordenboek van de Vlaamse dialecten, Jacques Van Keymeulen

Voorstel tot behoud en functionele verandering van de Cottonnière des Flandres, Xavier Vanderlinden

Charles Marcellis-Louis Roelandt. Een Belgische bijdrage tot de ontwikkeling van de ijzerarchitectuur, Guido Jan Bral

Vondstmeldingen, giften, aanwinsten, Guido Deseijn, Patricia De Moor-Van den Bossche

Berichten, Dirk De Moor

Bibliografie voor geschiedenis van techniek en industriële cultuur, Lilian Vandenheede

Tentoonstellingen

Deel 4, 1983

Themanummer textiel

Bespreking en samenvatting 'De Textielresten uit Graf VI' door De Jonghe en Tavernier, Ingrid De Meûter

Het aanbrengen van de kam op een trapweefstoel en de weefselstructuur van een aan Maarten De Vos toegeschreven doek, Daniël De Jonghe, Jozef Vynckier

Pogingen tot zijdeproductie in onze gewesten, A. Stroobants

Vondstmeldingen, Guido Deseijn, Patricia De Moor-Van Den Bossche

Museumspiegel: Nederlands Textielmuseum te Tilburg

Brevetten van de Gentse ingenieur-industrieel Gustaaf van Meurs, Guido Deseijn

Hedendaagse textielkunst en de Internationale Biënnale van Textielkunst te Lausanne, Elsje Janssen

Bibliografie, René De Herdt

Berichten, Dirk Demoor, Gerda Verheeke

Deel 5, 1984

Dienstenarbeid in de Vlaamse steden tijdens de aanloop naar het industriële tijdperk 1750-1850, C. Schelstraete

De Gentse radiodistributie: veertig jaar muziek in de arbeidershuiskamer, Guido Deseijn

Fabelta, een reus op nylonvoeten, Gerda Verheeke

Poster

Museumspiegel

De interprovinciale stoomdiensten Flandria NV.

Museum van Deinze en de Leiestreek

Vondstmeldingen, Guido Deseijn, Patricia De Moor-Van Den Bossche

Bibliografie, René De Herdt

Berichten, Gerda Verheeke en Dirk Demoor

Deel 6, 1984

De Gevaertwijk te Oudenaarde, Tineke Merchie, Pol De Clercq

Het Floraliënpaleis: toekomstig Museum voor Industriële Archeologie?

Museumspiegel: het Museum voor Geld en Geschiedenis van de Nationale Bank van België

Lichaam en Hygiëne

Tentoonstellingen

Poster

Wonen en huishoudelijk comfort

VIAT en MIAT tijdens de Gentse Feesten

Het Werkcentrum voor Oude Technieken

Vondstmeldingen, Guido Deseijn

Bibliografie, René De Herdt

Berichten

Deel 7, 1984

Themanummer papier

De papiernijverheid tussen Zenne en Zoniën op de Molenbeek, Jos De Gelas

Oorsprong van de industriële papierproductie in onze gewesten en in het bijzonder te Gent, Guido Deseijn

Dunhill Distinction 1983

Twee interessante projecten in verband met industriële archeologie

Viat-nieuws

Poster

Het lompennapier

De papierfabriek te Langerbrugge, Herman Heymans

Vondstmeldingen

Fauconniersmolen te Lede-Oordegem

Berichten

Deel 8, 1984**Themanummer hygiëne**

Lichaamsverzorging en sanitaire voorzieningen bij de Gentse bevolking (1850-1940), Carine Bormans

Cholera-epidemieën te Gent in de 19de eeuw, Lieven Mahieu

Woonomstandigheden in Brusselse arbeiderswijken ca. 1892, Philippe Beke

Lijst ere- en steunende leden

Poster

Viat-nieuws

De bestrijding van de cholera in Antwerpen tijdens de 19de eeuw, Sonja Van De Vijver

Nederlands-Vlaamse ontmoetingsdagen voor industriële archeologie

ARU: industrieel-archeologische wandelingen te Brussel, Patrick Viaene

Museumspiegel : het Nationaal Papiermuseum te Malmedy Berichten

Het MIAT en de industrialisatie van de Gentse bloemeteelt Vondstmeldingen

Deel 9, 1985**Themanummer tuinbouw**

Industriële revoluties in de Gentse Tuinbouw, René De Herdt, Guido Deseijn

Verwarmingsinstallatie voor broeikassen, geschikt voor aza-leakweek, vóór het gebruik van acetyleenlassen, G. Puimège

Primitief verwarmingssysteem voor begonia - kweekkassen in het Gentse, G. Puimège

Viat-nieuws

Poster

Monumenten in Vlaanderen : een bekommernis van de Koning Boudewijnstichting

De Belgische tuinbouwwereld in de 19de eeuw, J. Moens

Het tuinbouwleven te Antwerpen, J. Moens

Museumspiegel: musea in Vlaanderen en Brussel over plantkunde en bosbouw

Tentoonstelling MIAT : A la vapeur, dat heet progrès!

Berichten

Vondstmeldingen

Deel 10, 1985**Themanummer sport**

Burgersport - Arbeiderssport? Karel Embrechts, Guido Deseijn

Sport en sportinformatie in de Gentse pers (1884-1914), Karel Embrechts, Guido Deseijn

Over het ontstaan van de wielersport in de 19de eeuw, met bijzondere aandacht voor de situatie in het Gentse, Etienne Bouqué

Poster

Uit de pioniersjaren van de wielersport: de Gentse velodroom (1892-1894), Etienne Bouqué

De rijwielhandel te Gent op het einde van de 19de eeuw, Etienne Bouqué

Deel 11-12, 1985**Themanummer spoorwegen**

Architect Jean-Pierre Cluysenaar en de spoorlijn Dender en Waes, A. Monteyne, Eric Demoen

Leven aan de IJzeren Weg, Peter Willems

Lijst ere- en steunende leden

Deel 13-14, 1986**Themanummer urbanisatie in de 19de eeuw**

Verantwoording

Het Zollikofer-De Vigneplan en de Compagnie Immobilière, Frank Adriaenssen

De urbanisatie van de Wondelgemmeersen (Rabotwijk), Peter Wezenbeek

Deel 15, 1986**Themanummer Lieven Bauwens en de katoenindustrie**

Inleiding, Guido Deseijn, Gerda Verheeke

Lieven Bauwens: een mythe, Ann Suetens

Omtrent werkloosheid en armoede tussen 1740 en 1850, Guido Deseijn

In bijlage: opmetingsplannen van de Mule Jenny (door Gerda Verheeke)

Deel 16, 1986**Themanummer hygiëne**

De uitbouw van de medische sector in de 18de eeuw, Ann Van Der Eeken

Medici en volksgezondheid sedert het einde van de 18de eeuw, Karel Velle

Zwetende arbeiders en zuchtende dames, Denise De Weerd

De geneeskundige organisatie in de periode 1880-1914, A. Van Meirhaeghe

Normering en lichamelijkheid, Bob Carlier

Lijst ere- en steunende leden

Deel 17, 1987**Themanummer VIAT-waardering**

Reconversie van molenrompen: VIAT-waardering, Hans De Brock, Jan De Block, Jo Lefebure

De Belgische vrienden van de stoomlokomotief: VDK-waardering

Overzicht rollend materieel T.E.G. en M.I.V.G. van 1895 tot heden, Pierre De Meyer, Fr. Coussens, P. Ryckaert, A. Ryckaert

70 jaar ABC-dieselmotoren te Gent, Gilbert Boerjan

Deel 18, 1987**Themanummer textiel**

De Geraardbergse kantnijverheid, Emiel De Nauw

De Gentse handelaar en meekrappionier Verplancke, H.A.J. Maassen

Half-ambachtelijke fabricatie van kousen en sokken, L. Kieckens

Iets over ellen en voeten, M. Van Wesemael

Deel 19-20, 1987**Lustrumnummer**

Ten geleide Herman Balthazar

Gent op weg naar de eerste industriële revolutie, René De Herdt

Een museum voor het MIAT, Johan Van de Wiele

Op zoek naar de roots. Het depotmuseum van MIAT in een gewezen spinnerij, Guido Deseijn

Industrieel-archeologisch onderzoek aan de Minnemeers, Patrick Raveschot

Een vereniging in geleidelijke groei: de VIAT, René De Herdt

OPVIT: het onderzoekcentrum voor pré- en vroegindustriële technieken, Gerda Verheeke

Survey sigarenfabriek VIVALO, Gerda Verheeke

Van uitheems blad tot tabakswaar, Godelieve Timmermans

Lijst ere- en steunende leden

Deel 21-22, 1988**Themanummer vlasbewerking**

Editoriaal, Johan Van de Wiele

De linnennijverheid in Vlaanderen in de 17de en 18de eeuw, Chris Vandenbroeke
Gent, 19de eeuws centrum van gemechaniseerde vlasnijverheid, Gerda Verheeke
Technische aspecten
Technische gegevens
Oriënterend lexicon
Lexicon naar C. Vansteenkiste
In het katern:
- *Help het mijnpatrimonium te Limburg redden!*
- Stedelijk Textielmuseum Ronse

Deel 23, 1988

Industriële archeologie: een wetenschap, René De Herdt
Van industrialisatie naar normalisatie, Thomas Franssen
Het Nationaal wolmuseum te Verviers, Brigitte Misotten
Woldiorama wereldtentoonstelling Gent 1913
In het katern: Viat-nieuws en activiteitenkalender Gentse Feesten.

Deel 24, 1988

Het industrieel netwerkmuseum Gent, Johan Van de Wiele
Proletarische wooncultuur in de 19de eeuw: de Schoenen-gang in de Brusselse Marollenwijk, Peter Scholliers
Het Museum voor Fotografie te Charleroi en het geheugen van Wallonië, Georges Vercheval
Lijst ere- en steunende leden

Deel 25, 1989

Themanummer drukkerij
Gentse drukkers en drukkerijen, Johan Van de Wiele
Gentse drukkers tussen 1483 en 1899
Vier eeuwen sociale strijd in de drukkerswereld, Guido Deseijn
In de blauwe bladzijden:
- *Acht generaties Snoeck-Ducaju te Gent*, Serge Snoeck

Deel 26, 1989

Themanummer mondelinge geschiedenis drukkerij

Negen interviews door Gerda Verheeke:
De leerjaren
Papiermaken
De zetterij
De fotogravure
De drukkerij
De boekbinderij
In het katern:
- *Gentse vakscholen in de grafische nijverheid*

Deel 27-28, 1989

Themanummer i.v.m. de stad Łódź'

Editoriaal
Inleiding. Ontwikkeling en ruimtelijkestructuur van de textiel-agglomeratie van Łódź, T. Marszał
De regio van Łódź vóór de industrialisatie, Z. Libiszowska
De ontwikkeling der textielagglomeratie te Łódź tot 1914, W. Pus
De industrie van Łódź onder het nazibewind, T. Bojanowski
Veranderingen in de repartitie der industrieterreinen van de agglomeratie van Łódź, J. Jakbczyk-Gryszkiewicz
Veranderingen in de industriële agglomeratie van Łódź na de tweede wereldoorlog, T. Marszał
Industriële architectuur te Łódź en de problemen van conservatie, H. Jawarowski, I. Poptawska
De werk- en wooneenheden van het Kunitzer-complex te Łódź, J. Dzieciuchowicz
Het industrieel en residentieel ensemble van Israël Kalmanowicz Poznanski, L. Groeger

(met franse en engelse vertalingen)

In het katern:

- *Het steenbakkerijmuseum TGELEEN*
- Het Brussels Museum van de Geuze
- ICCIH Belgium 1990
- Lijst steunende leden en ereleden

Deel 29, 1990

Themanummer VIAT EN VDK-waardering 1990

Editoriaal: de VIAT- en VDK genomineerden
VIAT-award: Het Museum voor Oudere Technieken, Johan David
VDK-award: openbaar vervoer in het Gentse, Eric De Keuleleire
Eervolle vermelding: restauratie van weefgetouwen door Maurice Verwee
De Brusselse ijsindustrie rond de eeuwwisseling. Een case-study: de Glacières Royales, Arnaut Wouters
In het katern:
- *10 jaar modegeschiedenis in een modeshow*
- Het Brussels Riolenmuseum
- Op interview bij Alfons De Sy, wever
- Calcutta, een vlasbedrijf in Sleidinge
- Boekbesprekingen

Deel 30, 1990

Themanummer industriële archeologie in de Sovjetunie

Industriële archeologie in de Sovjetunie, Patrick Viaene
RIP-OIP, Marc Rummens
In het katern:
- *Industrieel erfgoed in Antwerpen*
- FIEN: jubileumstudiedag Federatie Industrieel Erfgoed Nederland
- Eerste Drentse vereniging voor stoomliefhebbers
- Nederlands textielmuseum
- Boekbesprekingen

Deel 31, 1990

Themanummer Manchester

Editoriaal
Een woord bij het tienjarig bestaan van VIAT, Luc Van den Bossche, gemeenschapsminister
Geschiedenis der katoenfabrieken te Manchester, Mike Williams
Leven met een industrieel verleden, Carol Whittaker
Museum of Science and Industry, Pauline Webb
Helmshore Textile Museum, Ian Gibson en Robin Green
Quarry Bank Mill, Josselin Pomeroy Hill
Manchester gedurende de industriële revolutie, John Mason
Geboorte van een industriële samenleving, Malcolm Bee
De arbeidersbeweging te Manchester 1800-1850, Edmond en Ruth Frow
Verdere evolutie der vakbeweging in de Lancashire Katoennijverheid, Alan Fowler
MEDReG en de arbeidershuisvesting in Manchester, Jacqueline Roberts
(met franse en engelse vertaling)
In het katern tentoonstellingsnieuws.

Deel 32, 1990

Editoriaal
De oude sterrenwacht van de RUG, R. Martens
Het Zevende ICCIH, Patrick Viaene
1990: een terugblik, Gerda Verheeke
In het katern:
- *Tentoonstellingsprogramma Hessenhuis*
- Driejaarlijkse prijs Deken Bets
- Bescherming Leidse Parmentiercomplex

- *Please do disturb*: link kunst en industrieel erfgoed
- Aankomen mag! Tentoonstelling Nederlands Textielmuseum

Deel 33, 1991

Editoriaal

Toespraak bij de eerste spantoprichting van het Business center F.T.I., gemeenschapsminister Norbert De Batselier
Het MIAT en Horta's Volkshuis, René De Herdt
Nomade elementen feestzaal van Horta's Volkshuis op de definitieve locatie te Gent?, Bestuur Monumenten en Landschappen
Connecties van Gentse handelaars met Noord-West Afrika, Chris De Wilde

Toen Dresden nog de stad der rokers was, Eddy Levis

In het katern:

- Industrieel-archeologisch Paaskamp MIAT-Minnemeers
- IKAT, een internationale Textieltentoonstelling
- Mens en werk. De arbeidende mens in beeld 1600-heden

Deel 34, 1991

Themanummer Frisdranken

Editoriaal

Het minerale water-spuutwater-limonades, Gerda Verheeeke
Kernbestanddeel van het limonademuseum in het MIAT: de limonadefabriek Ideal te Evergem, René De Herdt
Oostvlaamse bronwater- en limonadefabrieken, Guido Deseijn

In het katern:

- *Inventaris archief Krantz (Leiden) vernieuwd*
- Oud Gents pakhuis gerenoveerd
- Museumnieuws uit Antwerpen: Uit het verleden geput. Het moderne interieur in de fotografie

Deel 35, 1991

Themanummer bibliografie

Editoriaal

Bibliografie industriële archeologie en industrieel erfgoed in België, Peter Scholliers, Patrick Viaene

In het katern:

- *MIAT-museumnieuws*
- 100 jaar gebruikstextiel in het Nederlands Textielmuseum

Deel 36, 1991

Themanummer volkshuisvesting

Editoriaal

Volkshuisvesting als industrieel-archeologisch relict?, Bruno De Meulder

Dr. Adolphe Burggraeve: arbeider als patiënt, stad als panoptikum, Frank Adraensen

De drie gedaanten van Waterschei: cité industrielle, cité jardin, banlieu radieuse, Bruno De Meulder

WIG 91, wonen in Gent: architectuur voor een vergeten stuk stad, André Loeckx

In het katern:

- *De vergulde kader rond de huisvesting*, Guido Deseijn

Deel 37, 1992

Themanummer kinderarbeid

Editoriaal

Kinderarbeid te Gent van 1830 tot 1914, Mieke De Neve

In het katern:

- *Seniorenwerking binnen MIAT: een VIAT-initiatief*

Deel 38, 1992

Editoriaal

Hollander opgegraven in Gentse stadstuin!, Guido Deseijn

Gisteren voorbij, René De Herdt

National Report, Patrick Viaene

in het katern :

- *Wedstrijd voor het behoud van het Natuur- en Cultuurpatrimonium!*

Deel 39, 1992

Editoriaal

Colins de Ham, de economische theorie van een Belgisch utopisch socialist, Guido Van Genechten

Gisteren voorbij, René De Herdt

Bibliografie Industriële Archeologie & Industrieel Erfgoed in België (mei 1992), Peters Scholliers, Patrick Viaene

Trolleybussen in België

in het katern:

- *Leder. Gelooid van huid tot riem*
- *Tentoonstellingsnieuws*
- *Vlasmuseum Kortrijk*

Deel 40, 1992

Themanummer uitvinders

Editoriaal

Uitvinders en uitvindingen, Johan David

Prof. dr. August Kekulé, nieuwkomer te Gent, F. Lox

Gedeponeerde tekeningen en modellen te Brussel, Michel Hoebanx

Fabrieksmarken en gedeponeerde modellen als getuigen van inventiviteit van de industriële maatschappij, Patrick Viaene

Eureka en/in het museum, Patrick Viaene

Eureka te boek, Patrick Viaene

In het katern:

- *Les Cahiers de la Fonderie* nr. 13
- Programmatie AMSAB-museum
- Rode Rariteiten
- De industriële papiersnijmachine
- De Jeugdijaren van een gewest: 5 toers door Brussel
- Van grondstof tot kleding. Een educatief project

Deel 41, 1993

Ten geleide, René De Herdt

VIIIth ICCIH: verslag van een ooggetuige, Patrick Viaene

Industriële musea in Noord-Frankrijk in breder perspectief, René De Herdt

De film Daens, René De Herdt

In het katern:

- *'De Zondagen van ons industrieel verleden'*
- VIAT-VDK-waardering: de winnaars

Deel 42, 1993

Themanummer Tabak

Mens en tabak, Ann Van Nieuwenhuysse

Reconversie van het Gents industrieel bouwkundig erfgoed, Guido Deseijn

Eigenaars en uitbaters van de spinnerij Desmet-Guequier, Guido Deseijn

De laatste twee gashouders van Vlaanderen, Guido Deseijn, Patrick Viaene

In het katern:

- *'Architectures industrielles en Belgique et ailleurs'*
- *tentoonstellingsnieuws:*
- *De Panoramische droom: Antwerpen en de wereldtentoonstellingen 1885-1894-1930*
- *Vliegers*
- *Vlas in beeld: de vlasbouw vóór de mechanisatie*
- *Twintig jaar kunstweven: stof tot nadenken*
- *De collectie Robert van Gool: de passie van een verzamelaar*

Deel 43, 1993

Themanummer Barakken

Indisch zout. Overzicht Gentse suikerraffinaderijen in de 18de en 19de eeuw, Guido Deseijn

De 'Barakken'. Ontwikkeling van een vroeg-industrieel site, Guido Deseijn

Steekkaart ter bescherming als monument

De balboogmaatschappij Nemrod, Beatrix Baillieul

100 jaar radiologie

In het katern:

- Werkgroep Westvlaamse molens vzw.
- Fascinatie Textyles2 (tentoonstellingsnieuws)
- *Op zoek naar het zachte goud. Vier eeuwen zijdeteelt in Nederland*
- Twintig jaar kunstweven

Deel 44, 1993

Themanummer Bibliografie

Bedreigd patrimonium, René De Herdt

Bibliografie industriële archeologie & industrieel erfgoed in België, Peter Scholliers & Patrick Viaene

Beton!, Guido Deseijn

In het katern :

- *Strijkijzers van toen...*, Jérôme Storme
- Provinciaal Molenmuseum
- De vrouw van de eerste wereldoorlog
- Ereleden en steunende leden

Deel 45, 1994

Themanummer Oeral, de vergeten industriële revolutie
Russische Boelat. Een vergeten industriële revolutie, Guido Deseijn

Britse technologie & ijzerproductie van de 19de eeuw, S. V. Ustiantsev & E.V. Logunov

Het gebruik van waterkracht in de oude Oeraalse bedrijven, S.V. Ustiantsev

Achttiende en negentiende eeuwse ijzergieterijen in de Oeral. Monumenten van het Russisch Industrieel Erfgoed, V.V. Alexejev

Het Nizhne-Tagilsky bedrijfsmuseum, M. Kuzovkova, S.V. Ustiantsev, S. Khlopotov

De geschiedenis van het Goroblagodatsky-mijndistrict, S. Sinaida, S.V. Ustiantsev, E. Rukosuyev

Het metaalverwerkend bedrijf Severesky. Een historisch verslag, L.P. Kholodova, S.V. Ustiantsev

Flanders Technology in Rusland. De uitvoer van stoommachines Van de Kerchove naar Rusland tussen 1880 en WO I, Guido Deseijn

In het katern :

- *De jaren 30 in België : de massa in Verleiding*
- 1960-1973 : een wereld van plastic

Deel 46, 1994

De scheepswerven te Baasrode : toekomstig Provinciaal Museum? Yves Seghers

Op zoek naar Pieter Van Huffel, Guido Deseijn

'Cornues avec Chamotte', Guido Deseijn

Proeve van Oral History (interview ex-werknemer Colpaert)

In het katern :

- programma Gentse Feesten MIAT & VIAT

Deel 47 1994

Themanummer bibliografie

Bibliografie Industriële Archeologie & Industrieel Erfgoed in België (IV), Patrick Viaene mmv. Peter Scholliers

De Donny-Dynasty, Guido Deseijn

In het katern:

- VIAT- en VDK- waardering

- Legpenning Mule Jenny

Deel 48, 1994

'T Gentsch spant de kruune, of : het fenomeen van het fabrieksgents, Eddy Levis

Back from Canada of : welke toekomst voor het industrieel erfgoed in de wereld?, Patrick Viaene

VIAT-VDK-Waardering

In het katern :

- *Huy, hommes de fer et de fonte*
- Het 'Musée du chemin a vapeur de Treignies' opent zijn deuren
- Filmnieuws

Deel 49, 1995

Themanummer Waterwijk

...Genaemd de Waterwyck, Guido Deseijn

Gestrand in 't Seles Kest. Verhalen uit de Minnemeers, Barbara Serrus , Kathlijn Pittomvils, Sabine Mengé

Eedje Anseele : Kind van de Gebuurte, Guido Deseijn

In het katern :

- Bouwkundig Erfgoed & Toerisme in Cultureel Perspectief
- Ofobie-Contactnamiddag

Deel 50, 1995

Themanummer tuinbouw

De Gentse sierteelt in de 19de en 20ste eeuw, René De Herdt

Charles Vuylsteke sr. en jr. Fine-fleur van de Belgische sierteelt, Dirk Podevijn

Leo Baekeland. Van Gentse straatjongen tot multimiljonair, Maurice F. Dorikens

In het katern :

- Charles Vuylsteke sr. en jr. : het Programma!

Deel 51, 1995

Themanummer film & hygiëne

Net geen veertig jaar. Interview met Albert Waeri, filmoperator, Guido Deseijn, Gerda Verheeke

Stedelijke milieuhinder in de pré-industriële tijd (19de-begin 20ste eeuw), Dirk Bogaert

Het Venus-apparat. Anticonceptie & geboorteregeling, Ann Van Nieuwenhuysse

In het katern:

- *'Alma van cinema Het Vuylbakske'*
- Gentse filmzalen in het Interbellum, een Miat-tentoonstelling

Deel 52, 1995

Themanummer bibliografie

Bibliografie Industriële Archeologie & Industrieel Erfgoed in België, Patrick Viaene

Mon chère beau-père? Mon chère gendre ??? *Geschiedenis van het MIAT*, Guido Deseijn

Huizenbestand en bedrijvigheid tussen Oudevest & Minnemeersgracht in de 18de eeuw, Luc Devriese, Dieudonné Maryns

In het katern :

- *Buiten Bedrijf. Benzinstations*
- Geschiedenis van de Techniek in Nederland
- Bruggen in Vlaanderen
- Zondagen van ons Industrieel Verleden

Deel 53, 1996

Beam-Steam, Guido Deseijn

De reis naar Laputta, Guido Deseijn

1996: een terugblik (Deel 2), Gerda Verheeke

In het katern

- de zondagen van ons industrieel verleden
- Bedreigd : het site van Tours & Taxis
- 1996 jaar van het industrieel erfgoed

Deel 54, 1996

Archieven in de FNO, Marc Bauwens
Leuven Vaartkom, een lans breken voor een jong monument,
Isabelle Plancquart

In het katern

- *Kostuums uit het schilderij*
- tento te Lier
- *Onsterfelijke stoffen*
- *Upstairs Downstairs*
- Wandkleedontwerp 1996
- Nederlands Textielmuseum- agenda
- VIAT-MIAT-Programma van de Gentse Feesten

Deel 55, 1996

Een visie op het MIAT, René De Herdt
Politiek te Gent: Klare afspiegeling van nationale conflicten,
R. Van Eenoo
Patroons, lonen & arbeiders in het 19de-eeuwse Gent, Peter
Scholliers
Verwervingen in een industrieel-archeologisch museum,
René DHerdt

In het katern:

- Een nieuwe lente, een nieuw geluid: een nieuw socialistisch tijdschrift
- 5de stoomdag ongericht door stoomstichting West-Vlaanderen vzw

Deel 56, nummer 4 1996

Flanders Technology in ... Rusland (2), Guido Deseijn
Bibliografie Industriële Archeologie en Industrieel Erfgoed in België (6), Patrick Viaene
Ereleden en steunende leden

In het katern:

- uitschrijving VDK-VIAT waardering 1996

Deel 57, nummer 1, 1997

cahier 1

Themanummer Huishoudelijk comfort

- *Licht in huis...*
- *Wat met elektrisch licht?*
- *Verwarming in huis voor de Eerste Wereldoorlog*
- *Wassen en strijken voor de Eerste Wereldoorlog*
- *Huishoudelijk comfort na de eerste Wereldoorlog*, Ann Van Nieuwenhuize (+ bijlagen)

Deel 58, nummer 2, 1997

cahier 2

Over Stoven en Badhuizen, Eddy Levis
(+ bijlagen)

Deel 59, nummer 3, 1997

cahier 3

Themanummer Havenkwartier

Werk & vertier In het Havenkwartier. Een boeiende autotocht in de geklasseerde Voorhaven van Gent, Guido Deseijn
(+ plan + bijlagen)

Deel 60, nummer 4, 1997

cahier 4

Themanummer Vrouw en de Eerste Wereldoorlog

De Vrouwen in de Eerste Wereldoorlog, Denise De Weerd
(+ bijlagen)

Deel 61, nummer 1, 1998

cahier 5

Themanummer Huisvesting: de Gentse beluiken

De Gentse beluiken vanaf 1820. Een stand van zaken, Roger Moreau

(+bijlagen)

In het katern

- *Tiende ICCIH. Industriële archeologie in Griekenland. Verslag over het Tiende Internationaal Congres voor het Behoud van het Industrieel Erfgoed. 'Maritieme technologieën & mijnbouwlandschappen'*, Patrick Viaene

Deel 62, nummer 2, 1998

cahier 6

Themanummer Lieven Bauwens

Nieuwe ontdekkingen over de droomresidentie van Lieven Bauwens in het Meerhem te Gent, A.L.J. Van de Walle, met de medewerking van M. Fredericq-Lilar - G. De Leye - R. Heughebaert

"Je cree un second manchester...!" Naar aanleiding van het herontdekken van oorspronkelijke, begin 19de-eeuwse plannen uit het Lieven Bauwens-archief.

Vergelijkende inboedelbeschrijving en technische uitrusting van enkele vroege Gentse katoenfabrieken, Guido Deseijn
(+ kleurbijlage)

Deel 63, nummer 3, 1998

cahier 7

Themanummer De vrouw in de 20ste eeuw

De eeuw van de vrouwen? Werk en leven van vrouwen in de twintigste eeuw, Maria De Waele
(+ bijlagen)

In het katern

Bibliografie Industrieel Erfgoed in België (VIII), Patrick Viaene

Deel 64, nummer 4, 1998

cahier 8

Themanummer Gents dialect en de vrouw

Een vrêwe es een goe gerief moar...ge meugt da nie in huis hèn, Eddy Levis
(+ bijlagen)

Deel 65, nummer 1, 1999

cahier 9

Themanummer Chemische Industrie

*In de schaduw van 't Wit Huis**

Geschiedenis van het familiebedrijf Madou 1897-1980 in de spiegel van de ontwikkeling van de teer- en bitumen dakvilt-industrie. Op basis van de bedrijfsarchieven, en uit eerste hand door de laatste afgevaardigde-beheerder, Philip P. Madou.

In bijlage:

Gevulcaniseerde capotes anglaises? Guido Deseijn
(+ bijlagen)

Deel 66, nummer 2, 1999

Cahier 10

Themanummer Papier

De Gentse Hollander revisited..., Guido Deseijn
(+ bijlagen)
in bijlage
16 jaar TIC, Gerda Verheeke
(+ bijlagen)

Deel 67, nummer 3, 1999

Cahier 11

Themanummer Water en limonade

100 jaar na de laatste pater: drink Blandinuswater, De Donny-Dynastie. Deel 2. De ijskelders beschermd!, Guido Deseijn
Witte Petroleum, Zoutproductie in Gent, eerste en oudste geïndustrialiseerde stad van Vlaanderen (1750-1900), Guido Deseijn

(+ bijlagen)

in bijlage:

Bibliografie Industriële Archeologie & Industrieel Erfgoed in België (IX), Patrick Viaene

Deel 68, nummer 4, 1999

Cahier 12

Themanummer Kleur

In geuren en kleuren. Deel 1. Kleurevolutie op Gentse gevels. Kleurgebruik in het interieur. Schilders. Fabrikanten, Guido Everaert

(+ kleurenbijlage)

in bijlage:

Deel 2. Technieken, Guido Everaert

(+ bijlagen)

Deel 69, nummer 1, 2000

Cahier 13

Themanummer Koper in Gent

Een ketelmakersatelier en groothandel in ketels aan de Gentse Vrijdagmarkt in de 17de eeuw, Luc Devriese
Proto-industriële kopergieterij in de zeventiende eeuw: een korte Gentse episode (1638-1656), Luc Devriese
'Geelgieters' en koperslagers 'gheseyt ketelaers' in de nering van de smeden en wapenmakers, Luc Devriese

(+ bijlagen)

in bijlage:

ERIH: geen toekomst zonder verleden..., Guido Deseijn
Niet de eerste, maar wel de laatste... Miat recupereert de oudste nog bestaande blaasinstrumenten manufactuur van België, Guido Deseijn

(+ bijlagen)

Deel 70, nummer 2, 2000

Cahier 14

Themanummer Kleur (2)

Bleu-blue! Geschiedenis van de kunstmatige kleurstoffen in de textielnijverheid, Guido Deseijn

Kleur in glasramen, Aletta Rambaut

(+ bijlagen)

in bijlage:

Van paleis in de moerassen tot eiland in de waterwijk: de Wase en Gentse Boudelo-abdij, Paul Pas

Louis Roelandt en de roofbouw op Boudelo, Guido Deseijn

(+ bijlagen)

Deel 71, nummer 3, 2000

Cahier 15

Themanummer Sport (2)

Er wordt gebokst te Gent! Proeve van mondelinge geschiedenis van de Gentse sportscène, Alexis De Clercq

(+ bijlagen)

in bijlage:

Grastuinen in het Romeinse Velzeke, Peter Van der Plaetsen
Het beheer van parken en tuinen, een niet voor de hand liggende klus, Herman-J. Van den Bossche

Bibliografie Industriële archeologie en industrieel erfgoed in België, Deel X, Patrick Viaene

Deel 72, nummer 4, 2000

Cahier 16

Themanummer Bont

My name is Bont, geschiedenis en techniek van bont, Sabine De Groot

(+ bijlage)

Deel 73, nummer 1, 2001

Cahier 17

Themanummer Mode

Feestkledij verplicht, feestkledij door de eeuwen heen, Sofie Huysman

(+ bijlagen)

in bijlage:

De groutboekhouwer van Lieven Bauwens, Eddy Levis

(+ bijlagen)

Deel 74, nummer 2, 2001

Cahier 18

Themanummer de kist van Kortrijk

De Chest of Courtrai. Een diplomatieke koffer anno 1302. Zijn techniek en geheim. Een interim verslag, Adelbert Van de Walle

(+ kleurenbijlage)

Deel 75, nummer 3, 2001

Cahier 19

Themanummer Huisvesting: beluiken (2)

Van vroege beluiken naar laat vertier, Luc Devriese & Roger Moreau

... die im dunk'len sieht mann nicht! Marge-geschiedenis van 'de Zuid', Deel van de wijk Overschelde op basis van het archief Volkstellingen, Guido Deseijn

(+ bijlagen)

in bijlage:

Mode in alle talen, o.l.v. René De Herdt, uitgegeven door MIAT, Gent

Deel 76, nummer 4, 2001

Cahier 20

De Waterwijk van Gent, een wandeling, Paul Pas

"Je cree un second manchester...!" Deel twee. Vergelijkende inboedelbeschrijving technische uitrusting van enkele vroege Gentse katoenfabrieken, Guido Deseijn, MIAT

in bijlage:

1931: Herkomst eerste stoommachines in Gent (OVL) (bijlage samengesteld door Guido Deseijn)

Mosterd, André Delcart en Guido Deseijn

Deel 77, nummer 1, 2002

Cahier 21

Themanummer Dagelijks leven van 1800 tot 1990

Koopkracht en levensstandaard 1800-1990, Maria De Waele
"La misère publique résume toute l'origine de l'épidémie". De belangrijke rol van de Gentse Société de Médecine voor de arbeidersklasse, Guido Deseijn

(in bijlage: Enquête ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van TIC einde 2002)

Deel 78, nummer 2, 2002

Cahier 22

Themanummer Scheepvaart

IJzeren schippers op Houten schepen, Sophie Huysman (met als bijdrage *Scheepvaart op het Internet* van Geert Leeman)

In bijlage

Aan het lijntje houden: Baanders en Bargie, Guido Deseijn

AUTEURS 20 JAAR TIC

Niet minder dan 133 auteurs leenden sporadisch of op regelmatige basis hun pen aan het tijdschrift!

Deel 79, nummer 3, 2002

Cahier 23

Themanummer Cinema

De Belle Epoque in kleur

Kinemacolor: op- en ondergang van de eerste kleurfilms in België 1911-1913, Guido Convents

(met een kleurenbijlage van 4 pagina's en een Nederlands-talig Belgisch octrooi)

Deel 80, nummer 4, 2002

Cahier 24

Themanummer 20 jaar tijdschrift

20 jaar TIC. Een woordje van de voorzitter, Eddy Levis

20 jaar TIC, René De Herdt

Gentse successtories. Deel 5. Steek Luxoil in uw Lampe Belge! De Sudan-dynastie: van kruidenier tot petroleumgigant, Guido Deseijn i.s.m. Oscar Sudan

"... verwijst TIC niet naar de industriële archeologie. TIC moet blijven" - enquête onder de lezers, Gerda Verheeke

In bijlage:

Bibliografie Industriële archeologie en industrieel erfgoed in België, Deel XI, Patrick Viaene

Twintig jaar TIC. Tijdschrift rond Industriële Cultuur, onderwerpen - artikels - auteurs, Gerda Verheeke

ADRIAENSSEN Frank, deel 13-14 1986

ALEXEJEV V.V., deel 45 1994

BAILLIEUL Beatrix, deel 43 1993

BALTHAZAR Herman, deel 19-20 1987

BAUWENS Marc, deel 54 1996

BEKE Philippe, deel 8 1994

BEE Malcolm, deel 31 1990

BOERJAN Gilbert, deel 17 1987

BOGAERT Dirk, deel 51 1995

BOJANOWSKI T., deel 27-2 1989

BORMANS Carine, deel 8 1984

BOUQUÉ Etienne, deel 10 1985

CARLIER Bob, deel 16 1986

CONVENTS Guido, deel 79 2002

COUSSENS Fr., deel 17 1987

DAENENS Lieven, deel 2 1983

DAVID Johan, deel 29 1990

DE BATSELIER Norbert, deel 33 1991

DE BLOCK Jan, deel 17 1987

DE BROCK Hans, deel 17 1987

DE CLERCQ Alexis, deel 71 2000

DE CLERCQ Pol, deel 6 1984

DE GELAS Jos, deel 7 1984

DE GROOTE Sabine, deel 72 2000

DE HERDT René, deel 1 1983, deel 2 1983, deel 4 1983, deel 5 1984, deel 6 1984, deel 9 1985, deel 19-20 1987, deel 33 1991, deel 34 1991, deel 38 1992, deel 39 1992, deel 41 1993, deel 44 1993, deel 50 1995, deel 55 1996, deel 80 2002

DE JONGHE Daniël, deel 4 1983

DELCART André, deel 66 2001

DE LEYE G., deel 62 1998

DE MEULDER Bruno, deel 36 1991

DE MEÛTER Ingrid, deel 4 1983

DE MEYER Pierre, deel 17 1987

DEMOEN Eric, deel 11-12 1985

DEMOOR-VAN DEN BOSSCHE Patricia, deel 2 1983

DEMOOR Dirk, deel 2 1983, deel 4 1983, deel 5 1984

DE NAUW Emiel, deel 18 1987

DE NEVE Mieke, deel 37 1992

DESEYN Guido, deel 1 1983, deel 2 1983, deel 3 1983, deel 4 1983, deel 5 1984, deel 6 1984, deel 7 1984, deel 9 1985, deel 10 1985, deel 15 1986, deel 19-20 1987, deel 25 1989, deel 34 1991, deel 36 1991, deel 38 1992, deel 42 1993, deel 43 1993, deel 44 1993, deel 45 1994, deel 46 1994, deel 47 1994, deel 49 1995, deel 51 1995, deel 52 1995, deel 53 1996, deel 56 1996, deel 59 1997, deel 62 1998, deel 65 1999, deel 66 1999, deel 67 1999, deel 69 2000, deel 70 2000, deel 75 2001, deel 76 2001, deel 77 2002, deel 78 2002, deel 80 2002

DEVRIESE Luc, deel 52 1995, deel 69 2000, deel 75 2001

DE WAELE Maria, deel 63 1998, deel 77 2002

DE WEERDT Denise, deel 16 1986, deel 60 1997

DE WILDE Chis, deel 33 1991

DORIKENS Maurice F., deel 50 1995

- DZIECIUCHOWICZ J., deel 27-28 1989
- EMBRECHTS Karel, deel 10 1985
EVERAERT Guido, deel 68 1999
- FOWLER Alan, deel 31 1990
FRANSEN Thomas, deel 23 1988
FREDERICQ-LILAR M., deel 62 1998
FROW Edmund, deel 31 1990
FROW Ruth, deel 31 1990
- GIBSON Ian, deel 31 1990
GREEN Robin, deel 31 1990
GROEGER L., deel 27-28 1989
- HEUGHEBAERT R., deel 62 1998
HUYSMAN Sofie, deel 73 2001, deel 78 2002
HEYMANS Herman, deel 7 1984
HOEBANX M., deel 40 1992
- JAKBCZYK-GRYSZKIEWICZ, deel 27-28 1989
JANSSEN Elsje, deel 4 1983
JAWAROWSKI H., deel 27-28 1989
- KHOLODOVA L.P., deel 27-28 1989
KHLOPOTOV S., deel 27-28 1989
KIECKENS L., deel 18 1987
KUZOVKOVA M., deel 27-28 1989
- LEFEBURE Jo, deel 17 1987
LEVIS Eddy, deel 33 1991, deel 48 1994, deel 58 1997, deel 64 1998, deel 73 2001, deel 80 2002
LIBISZOWSKA Z., deel 27-28 1989
LOECKX André, deel 36 1991
LOGUNOV E.V., deel 27-28 1989
LOX F., deel 40 1992
- MAASSEN H.A.J., deel 18 1987
MADOU Philip P., deel 65 1999
MAHIEU Lieven, deel 8 1984
MARSZAL T., deel 27-28 1989
MARTENS Rony, deel 32 1990
MARYNS Dieudonné, deel 52 1995
MASON John, deel 31 1990
MENGÉ Sabine, deel 49 1995
MERCHIE Tineke, deel 6 1984
MISOTTEN Brigitte, deel 23 1988
MOENS J., deel 9 1995
MONTEYNE A., deel 11-12 1985
MOREAU Roger, deel 61 1998, deel 75 2001
- PAS Paul, deel 70 2000, deel 76 2001
PITTMVILS Kathlijn, deel 49 1995
PLANCQUART Isabelle, deel 54 1996
PODEVIJN Dirk, deel 50 1995
POMEROY Hill Josselin, deel 31 1990
POPTAWSKA I. deel 27-28 1989
PUIMÈGE G., deel 9 1985
- PUS W., deel 27-28 1989
- RAMBAUT Aletta, deel 70 200
RAVESCHOT Patrick, deel 19-20 1987
ROBERTS Jacqueline, deel 31 1990
RUKOSUYEV E., deel 45 1994
RUMMENS Marc, deel 30 1990
RYCKAERT A., deel 17 1987
RYCKAERT P., deel 17 1987
- SERRUS Barbara, deel 49 1995
SCHOLLIERS Peter, deel 24 1988, deel 35 1991, deel 39 1992, deel 44 1993, deel 47 1994, deel 55 1996
SINAIDA S., deel 45 1994
SNOECK Serge, deel 25 1989
STROOBANTS A., deel 4 1983
SUDAN Oscar, deel 80 2002
SUETENS Ann, deel 15 1986
SURDIACOUR Dirk, deel 1 1983
- TIMMERMANS Godelieve, deel 19-20 1987
- USTIANTSEV S. V., deel 45 1994
- VAN DEN BOSSCHE Herman, deel 71 2000
VAN DEN BOSSCHE Luc, deel 31 1990
VANDENBROEKE Chris, deel 21-22 1988
VANDENHEEDE Liliane, deel 1 19983, deel 2 1983, deel 3 1983,
VAN DER EEKEN Ann, deel 16 1986
VAN DER PLAETSEN PETER, deel 71 2000
VAN GENECHTEN Guido, deel 39 1992
VAN DE VIJVER Sonja, deel 8 1984
VAN DE WALLE A.L.J., deel 62 1998, deel 74 2001
VAN DE WIELE Johan, deel 19-20 1987, deel 21-22 1988, deel 24 1988, deel 25 1989
VAN EENOO R., deel 55 1996
VAN MEIRHAEGHE A., deel 16 1986
VAN NIEUWENHUYSE Ann, deel 42 1993, deel 51 1995, deel 57 1997
VAN WESEMAEL M, deel 18 1987
VELLE Karel, deel 16 1986
VERCHEVAL Georges, deel 24 1988
VERHEEKE Gerda, deel 19-20 1987, deel 21-22 1988, deel 26 1989, deel 32 1990, deel 34 1991, deel 51 1995, deel 53 1996, deel 66 1999, deel 80 2002
VIAENE Patrick, deel 8 1984, deel 30 1990, deel 32 1990, deel 35 1991, deel 38 1992, deel 39 1992, deel 40 1992, deel 41 1993, deel 42 1993, deel 44 1993, deel 47 1994, deel 48 1994, deel 52 1995, deel 56 1996, deel 61 1998, deel 67 1999, deel 71 2000, deel 80 2002
VYNCKIER Jozef, deel 4 1993
- WEZENBEEK Peter, deel 13-14 1986
WEBB Pauline, deel 31 1990
WHITTAKER Carol, deel 31 1990
WILLEMS Peter, deel 11-12 1985
WILLIAMS Mike, deel 31 1990